

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2023

ZOO PRAHA

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2023

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HL. M. PRAHY

Zoologická zahrada hl. m. Prahy
U Trojského zámku 120/3, 170 00 Praha 7-Troja
telefon: 296 112 111
fax: 233 556 704
e-mail: zoopraha@zoopraha.cz
www.zoopraha.cz

Zřizovatel

Magistrát hl. m. Prahy
Mariánské náměstí 2, 110 01 Praha 1
telefon: 236 001 111
e-mail: posta@praha.eu
www.praha.eu

Ředitel

Mgr. Miroslav Bobek
Prusíkova 2493/11, 155 00 Praha 5
telefon: 296 112 111

Tiskový mluvčí

Mgr. Filip Mašek
Korunní 2569/108, 101 00 Praha 10
telefon: 296 112 111

Zpracovatel výroční zprávy

Prom. biolog Romana Anděrová
Na Březince 3, 150 00 Praha 5
telefon: 296 112 111

SLOVO ŘEDITELE	8
EKONOMICKÁ ZPRÁVA	10
■ Ekonomický rozbor	
■ Hospodaření Zoo Praha	
CHOVATELSTVÍ	18
■ Odborné činnosti zoologické	
■ Plazi, obojživelníci, ryby, bezobratlí	
■ Ptáci	
■ Savci (kromě kopytníků a primátů)	
■ Kopytníci	
■ Primáti	
■ Veterinární zpráva	
■ Ostatní odborné zoologické činnosti	
■ Projekty druhové ochrany in situ	
■ Chovné programy a plemenné knihy	
■ Pracoviště enrichmentu a welfare	
VEŘEJNOST	70
■ Návštěvnost	
■ Programy a vzdělávání	
■ Marketing a PR	
■ Zážitkové programy a komerční aktivity	
■ Média, publicita, internet	
■ Publikační činnost	
STAVEBNÍ ČINNOST	104
ZAMĚSTNANCI	112
STAVY ZVÍŘAT	116

doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.
primátor hl. m. Prahy

Ing. Jana Komrsková
náměstkyně primátora hl. m. Prahy
pro oblast životního prostředí a klimatického plánu

RNDr. Štěpán Kyjovský
ředitel odboru ochrany prostředí MHMP

Mgr. Miroslav Bobek
ředitel Zoo Praha

Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D.
zoologický náměstek

Ing. Šárka Nováková, MBA
náměstkyně ekonomicko-provozního útvaru

Ing. Eliška Pellešová
náměstkyně útvaru obchodu a služeb

Ing. Mgr. Markéta Hoidekrová
náměstkyně útvaru kontaktu s veřejností

Ing. Lukáš Divoký
náměstek investičního útvaru

Renata Švejdová
tajemnice ředitele

Mgr. Filip Mašek
tiskový mluvčí

2023: Rok Její Excelence Šišky

Dvě velké novinky právě uplynulého roku se poprvé objevují až v tomto souhrnu: jako jediné chovné zařízení mimo Brazílii jsme získali nejvzácnější kachnu světa, morčáka paranského, a podařilo se nám úspěšně odchovat ježuru australskou. Rok 2023 byl však ze všeho nejvíc rokem prvního luskouna odchovaného v Evropě – samičky Šišky. Celkově se v Zoo Praha narodilo či vylíhlo 1 234 mláďat 213 druhů savců, ptáků, plazů a obojživelníků. Roční návštěvnost činila 1 358 292 lidí.

Odchov prvního luskouna v Evropě

Největším chovatelským úspěchem Zoo Praha v roce 2023 a současně i jedním z největších úspěchů v celé její historii se stal odchov prvního mláděte luskouna v Evropě.

Samička luskouna krátkoocasého Šiška se narodila 2. února a její odchov nebyl bez problémů – v prvních týdnech jsme ji museli přikrmovat zředěnou náhražkou kočičího mléka. Podařilo se jej však úspěšně završit.

Význam odchovu Šišky umocňuje skutečnost, že se díky němu podařilo upozornit na problematiku ochrany luskounů. Ti jsou zejména kvůli svým šupinám, které se používají v tradiční čínské medicíně, nejvíce nelegálně obchodovanými savci světa. Šiška se tak stala svého druhu velvyslankyní volně žijících luskounů v srdci Evropy a v určité nadsázce jsme ji začali označovat jako Její Excelenci.

Další skvělé odchovy: želva dlaždicovitá a také ježura

Mimořádný chovatelský úspěch představoval v roce 2023 odchov dvou želv dlaždicovitých. Tento ohrožený a choulostivý druh želvy byl přitom donedávna považován za nechovatelný a náš odchov je první v Evropě. Předcházela mu informace o zabaveném samci, který se dostal do Zoo Tchač-pej. Jeho cestu do Prahy sice zkomplikoval legislativní proces, takže k nám dorazil až v prosinci 2022, ale již na konci března 2023 jedna ze samic nakladla vejce a 4. června se vylíhla dvě mláďata.

Z dalších výjimečných odchovů je třeba uvést dosud nezveřejněnou zprávu o mláděti ježury australské. První mládě, jež se v Zoo Praha narodilo v roce 2021, bohužel uhynulo při přechodu z mateřského mléka na pevnou potravu. Druhé mládě, které matčin vak opustilo začátkem února 2023, však již toto kritické období s vydatnou pomocí veterináře a chovatelů překonalo. Na konci roku mělo hmotnost více než 1,5 kg.

Nejvzácnější kachna světa v Praze

Naše zoo se 25. října stala úplně prvním zařízením mimo Jižní Ameriku a teprve druhým na světě, které získalo možnost chovat kriticky ohroženého morčáka paranského. Pět párů této nejvzácnější kachny světa bylo dovezeno ze Zooparku Itatiba v Brazílii. Veřejnosti budou morčáci paranští představeni při zahájení nové hlavní sezony 23. března 2024.

Současná populace v přírodě je podle Světového fondu ochrany přírody menší než 250 jedinců, ale místní ochránci přírody hovoří pouze o několika desítkách jedinců. V Zooparku Itatiba bylo letos odchováno 13 mláďat, čímž se populace v lidské péči zvýšila na téměř 70 jedinců, včetně morčáků dovezených do Zoo

Praha. Vzájemná spolupráce se Zooparkem Itatiba probíhá již od roku 2016 a od roku 2019 podporujeme jejich záchranný chov i finančně.

Návrat kapybar

V roce 2023 se po mnohaleté přestávce vrátili do Zoo Praha největší hlodavci světa – kapybary. Tento jejich návrat nikterak nesouvisí s jejich situací v přírodě, ta je velmi dobrá, ale s jejich popularitou. Bez nadsázky se dá konstatovat, že si je vyžádali naši návštěvníci. Velmi populární jsou kapybary již po desetiletí v Japonsku. Celosvětový zájem pak o ně vyvolaly internetové memy. Zásadní byl v tomto ohledu mem kombinující video zachycující kapybaru jedoucí v autě na sedadle spolujezdce s hitem *After Party* rapera Dona Tolivera. Zda se internetovým hitem stanou i pražské kapybary, je otázka; návštěvníci však jejich přítomnost v naší zoo velmi oceňují.

Světová rekordmanka Pieta

Samička hrabáče kapského Pieta dosáhla 16. září 2023 věku 32 let a 28 dní. U žádného jiného hrabáče nebyl nikdy doložen vyšší věk.

Pomyslné žezlo nejstaršího žijícího hrabáče převzala Pieta začátkem června po samci Aferovi, který v anglické Zoo Colchester uhynul ve věku 32 let a 27 dní, a po polovině září ho překonala i v celkovém dosaženém věku.

Historického rekordu v nejvyšším věku dosáhl také leguán kubánský Pepíno, jedna z legend naší zoologické zahrady, který má svou stopu i na Chodníku slávy. V Zoo Praha žil 31 a půl roku, přišel však do ní minimálně desetiletý. Když Pepíno 9. října uhynul, bylo mu více než 41 let.

Sečuán, Gobi, Arktida

V červnu jsme zprovoznili novou voliéru Sečuán, která navazuje na jižní fasádu stejnojmenného pavilonu. Její plocha je 100 m², přičemž zhruba třetina připadá na jezírko s uzavřenou cirkulací. Návštěvníci mohou v této voliéře sledovat namnoze velmi vzácné a ohrožené druhy asijských pěvců, v jejichž chovu je Zoo Praha mimořádně úspěšná, i další zástupce avifauny Asie.

Po celý rok pokračovalo budování nových stájí a výběhů pro koně Převalského, jež doplní voliéry pro manuly a pavilonek pro plazy a drobné savce. Vzniká tak expoziční celek Gobi, který od zahájení hlavní sezony roku 2024 nabídne návštěvníkům i repliku slavných Planoucích útesů s tamními fosiliemi, ovó či jurty a v neposlední řadě představí projekt Návrat divokých koní.

Zprávou roku 2023 se pro nás stalo rozhodnutí Rady hlavního města Prahy, které umožňuje zahájit v následujícím roce 2024 výstavbu expozice Arktida pro medvědy lední a tuleně obecné.

Zelená střecha roku

Při budování nových expozic se snažíme o co nejcitlivější začlenění staveb do okolní krajiny. Že se to přinejmenším v případě Rezervace Dja podařilo, o tom svědčí i 1. místo v soutěži Zelená střecha roku 2023 pro vegetační střechu na pavilonu Rezervace Dja.

Tato střecha je polointenzivní, přírodního charakteru. Stejně jako v blízkém kaňonu Vltavy a na stepních lukách pod Sklenářkou se na ní nacházejí xerotermní a stepní společenstva trav a bylin. Již ve druhém roce po založení zde byl zjištěn výskyt velmi vzácných druhů bezobratlých. Vegetační střecha na Rezervaci Dja je tak nejen estetickým krajinným prvkem a plochou příznivě ovlivňující mikroklima, ale funguje i jako centrum biodiverzity.

Údolí klášterů a Zlatá step pro koně Převalského

Pokročili jsme v přípravě projektu reintrodukce koní Převalského na východ Mongolska. Začala plnohodnotně fungovat organizace We Help Them to Survive Mongolia, která bude projekt realizovat, a vybrali jsme nejvhodnější lokalitu – Údolí klášterů v oblasti Národního parku Nömrög.

Zaměřili jsme se také na Kazachstán, jehož představiteli jsme byli požádáni o spolupráci. Po podpisu příslušného memoranda, ke kterému došlo za přítomnosti předsedů vlád obou zemí, jsme v dubnu podnikli průzkumnou cestu po lokalitách vytípaných pro reintrodukci koní Převalského. Zvolili jsme Alibi ve Zlaté stepi (Altyn Dala), kde byly následně vybudovány aklimatizační ohrady. První transport koní plánujeme ve spolupráci s Armádou ČR uskutečnit na jaře 2024.

Chovné centrum pro velbloudy divoké v Gobi

V roce 2023 byla vybudována doposud nejrozsáhlejší stavba financovaná Zoo Praha v zahraničí. Jde o chovné centrum pro velbloudy divoké v lokalitě Toli Bulag při severovýchodním okraji Přísně chráněné oblasti Velká Gobi A. Toto chovné centrum zahrnuje ohradu o rozloze 60 ha, přístřešek, napajedla, manipulační prostor a v neposlední řadě zázemí pro zaměstnance. Celkové náklady činily 100 000 USD a výstavbu zajišťovala naše partnerská organizace The Wild Camel Protection Foundation – Mongolia. Velbloud divoký přežívá již pouze v části Číny a zejména v mongolském chráněném území Velká Gobi A. V této oblasti dlouhodobě podporujeme jak výzkum velbloudů divokých, tak zejména jejich záložní chov.

Pomáháme na pěti kontinentech

Ochrana ohrožených druhů a jejich stanovišť patří mezi klíčové úkoly moderních zoologických zahrad. Naše zoo tyto projekty realizuje či podporuje na pěti kontinentech. Prostředky na ně získáváme ze vstupného a fundraisingem. V květnu Rada hlavního města Prahy schválila navýšení částky z každého vstupu do Zoo Praha z 5 na 8 Kč, které jsou určeny na financování in situ projektů. Pokud jde o fundraising, ještě výrazněji než v předchozích letech se do něj bez nároku na odměnu zapojili někteří naši chovatelé. V průběhu roku zorganizovali řadu zážitkových programů, například Setkání s ďábly, Snídaně s luskouny, Na skok u antilop nebo Krmení bongů. Tyto jejich aktivity vynesly skutečně mimořádnou částku 850 089 Kč.

Děkujeme všem, kdo Zoo Praha pomáhají, i těm, kdo ji navštěvují a mají rádi!

MIROSLAV BOBEK
ŘEDITEL ZOO PRAHA ■

Ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek
fotografuje první mládě
luskouna narozené v Evropě.

EKONOMICKÁ ZPRÁVA

Velmi úspěšným zážitkovým programem je „Chovatel JUNIOR na půl dne“. Děti mají jedinečnou možnost vyzkoušet si práci chovatele a zažít přímé setkání se zvířaty.

Ekonomický rozbor

HLAVNÍ ČINNOST

Výnosy, transfery

Celkové výnosy bez transferů v roce 2023 činily 345 047,2 tis. Kč.

Nejvýznamnější položkou výnosů jsou již tradičně výnosy ze vstupného. Oproti schválenému rozpočtu 227 500,0 tis. Kč dosáhly skutečné výše 287 817,4 tis. Kč (126,51 % SR). K razantnímu nárůstu oproti původnímu plánu došlo z důvodu schváleného navýšení cen vstupného od 13. dubna 2023. Každým rokem je při tvorbě rozpočtu k těmto výnosům přistupováno se zvýšeným ohledem na princip opatrnosti, a to zejména z toho důvodu, že návštěvnost, a tedy i výše tržeb, je do velké míry determinována neovlivnitelnými faktory. Patří k nim pandemie covid-19 v minulých letech nebo počasí, které nepříznivě ovlivnilo návštěvnost. Prodej tzv. Trojské karty byl od roku 2023 pozastaven.

Přestože další výnosy z prodeje služeb nedosahují takové výše jako tržby ze vstupného, vnímáme i je jako důležitý zdroj příjmů. I v tomto roce byly u návštěvníků velmi oblíbené programy spojené s blízkým kontaktem se zvířaty, například „Chovatelem v zoo“ (893,4 tis. Kč, SR 430,0 tis. Kč), „Setkání s lachtany“ (193,4 tis. Kč, SR 200,0 tis. Kč) či „Krmení velbloudů“ (165,5 tis. Kč, SR 75,0 tis. Kč). Do prodeje se v červnu po téměř dvouleté pauze vrátil i oblíbený program „Krmení žiraf“ s výnosem 113,8 tis. Kč. V nabídce pro návštěvníky byly i programy „Krmení bongů“ (20,8 tis. Kč), „Snídaně s luskouny“ (11,2 tis. Kč), „Na skok u antilop“, „Setkání s ďábly“, „Chovatelem na půl den v Darwinově kráteru“ a „S predátorem tváří v tvář“, jejichž výnos je částečně nebo zcela určen na sbírku Pomáháme jim přežít. Zážitkový program „Výroba sloního papíru“ přispěl do výnosů částkou 227,7 tis. Kč (SR 120,0 tis. Kč). Narůstající zájem jsme zaznamenali také o zážitkový program „Noční výprava s termokamerou“ (474,4 tis. Kč, SR 250,0 tis. Kč) a ostatní programy a průvodcovské služby (4 314,9 tis. Kč, SR 2 700,0 tis. Kč). Další výnosy plynuly z ubytování v rekreačním zařízení Zoo Praha (199,8 tis. Kč) a přepravy zvířat (16,9 tis. Kč).

V případě prodeje zboží se jednalo především o tržby z prodeje orientačních plánek, které přímo souvisí s návštěvou Zoo Praha. Výnosy v tomto roce činily 361,6 tis. Kč (SR 250,0 tis. Kč).

V rámci dodavatelsko-odběratelských vztahů byly smluvním dodavateli předepsány sankce za nedodržení termínů a neplnění jiných povinností ve výši 54,4 tis. Kč.

Čerpání fondů Zoo Praha bylo zapojeno v celkové výši 42 284,6 tis. Kč, tj. 82,0 % upraveného rozpočtu. Z toho 6 926,7 tis. Kč představuje čerpání z veřejné sbírky Pomáháme jim přežít, 19 650,0 tis. Kč bylo použito konkrétních darů na krmivo, 77,8 tis. Kč čerpání FKSP a 15 630,1 tis. Kč zapojení fondu odměn. K úspoře oproti upravenému rozpočtu došlo v případě použití fondu odměn (7 269,9 tis. Kč).

K mírnému nárůstu oproti schválenému rozpočtu (6 225,0 tis. Kč) došlo v položce ostatních výnosů, které skutečně činily 7753,3 tis. Kč, přičemž výnosy z přefakturace energií činily 6 991,3 tis. Kč. Dále šlo zejména o náhrady od pojišťovny (501,8 tis. Kč), zúčtování inventurních přebytků aj.

Finanční výnosy dosáhly výše 97,8 tis. Kč, šlo o kurzové zisky (71,9 tis. Kč) a úroky na účtech (25,9 tis. Kč).

Neinvestiční příspěvek MHMP byl pro rok 2023 schválen ve výši 193 300,6 tis. Kč a v průběhu roku již nebyl dále upraven.

V roce 2023 došlo k úspoře neinvestičního příspěvku ve výši 1 047,6 tis. Kč (z toho nižší tvorba odpisů bez transferu oproti upravenému plánu činila 386,6 tis. Kč).

Zoo Praha obdržela dotaci od MŽP ve výši 3 193,4 tis. Kč. Byla určena na úhradu části krmiv a vybavení pro reintrodukční projekt Návrat divokých koní. Dotace byla plně využita.

V rámci ostatních dotací mimo rozpočet zřizovatele byla proúčtována v souladu s účetním standardem č. 708 poměrná část odpisů z majetku pořízeného z investičního daru (Rákosův pavilon, Rezervace DJA) a investičního transferu na elektromobily od SFŽP ve výši 650,3 tis. Kč. Dále byly v rámci těchto dotací obdrženy prostředky určené na refundaci náhrady mzdy a zákonných odvodů za zaměstnance uvolněné jako vedoucí dětských táborů ve výši 38,6 tis. Kč.

Náklady

V porovnání s rokem 2022 byl zaznamenán nárůst celkových nákladů v hlavní činnosti o 59 718,1 tis. Kč. K navýšení došlo téměř ve všech kategoriích. U nákladů za služby o 17 765,3 tis. Kč (z toho 15 202,5 tis. Kč opravy a udržování), u osobních nákladů o 16 001,6 tis. Kč, u spotřebovaných nákupů o 13 777,5 tis. Kč (z toho 9 881,9 tis. Kč energie). Ke zvýšenému čerpání došlo taktéž u odpisů a drobného majetku o 6 632,3 tis. Kč, v rámci ostatních nákladů o 5 502,6 tis. Kč, u daní a poplatků o 55,0 tis. Kč. Oproti roku 2022 byly naopak nepatrně nižší náklady u finančních nákladů (o 16,1 tis. Kč) a daně z příjmu (o 0,2 tis. Kč). Schválený rozpočet nákladů ve výši 465 705,5 tis. Kč byl v průběhu roku upraven v návaznosti na vývoj výnosů, schválených transferů a čerpání fondů na celkových 551 487,6 tis. Kč. Skutečné náklady tak činily 541 182,5 tis. Kč.

Spotřebované nákupy

Spotřebované nákupy dosáhly výše 124 911,2 tis. Kč, přičemž 3 169,8 tis. Kč tvořila dotace od Ministerstva životního prostředí, téměř celá určená na úhradu krmiv.

V rámci spotřebního materiálu došlo oproti roku 2022 ke zvýšení nákladů o 3 930,8 tis. Kč, které vzniklo v důsledku navýšení jednotkových cen vlivem inflace, ale i nárůstem reálné fyzické potřeby. Nejobjemnější položkou spotřebního materiálu jsou náklady na krmiva, které včetně dotace MŽP dosáhly výše 33 474,1 tis. Kč (skutečnost v roce 2022 činila 29 990,3 tis. Kč).

K objemnějším nákladům v rámci spotřeby materiálu dále patří zejména základní materiál (18 965,5 tis. Kč), tj. především podestýlky pro chovaná zvířata, materiál pro údržbu areálu, předtisky vstupenek a čipových karet, propagační materiál (2 565,3 tis. Kč), pohonné hmoty (2 027,9 tis. Kč), majetek v operativní evidenci (1 024,3 tis. Kč), veterinární léky a materiál (799,3 tis. Kč) a rostlinný materiál (485,3 tis. Kč).

V rámci spotřeby energií došlo oproti roku 2022 k nárůstu celkových nákladů o 9 881,9 tis. Kč. Nárůst je zapříčiněn zvýšením cen

elektřiny, plynu i vodného a stočného. Nadále byla dodržována úsporná energetická opatření přijatá v předchozích letech a spotřeba ve fyzických jednotkách tak byla na obdobné úrovni jako v roce 2022.

Spotřeba elektrické energie ve fyzických jednotkách ve výši 9,000 mil. kWh (bez přefakturací) se oproti roku 2022 nepatrně snížila (2022 činila 9,055 mil. kWh), jednotková cena byla ve výši zastropování vládou (5 000 Kč bez DPH/MWh).

Spotřeba plynu ve fyzických jednotkách činila 2,6 mil. kWh (bez přefakturací) a snížila se tak v porovnání s předešlým rokem (2,7 mil. kWh) o 3,7 %. Plyn byl nakupován na spotovém trhu.

V případě vodného a stočného (bez vody jímání z vrtů) došlo v roce 2023 oproti roku 2022 k navýšení jednotkových cen o 18,5 %.

Služby

Ve srovnání s rokem 2022 zaznamenala tato nákladová skupina nárůst o 17 765,3 tis. Kč. Nárůst souvisí především se zvýšeným čerpáním na nezbytné opravy a udržování.

Náklady na opravy a udržování dosáhly výše 42 186,8 tis. Kč. Veškeré opravy a udržování bylo nezbytně nutné provést, a to zejména z důvodu předcházení následným rozsáhlejšími opravami i zajištění bezpečnosti návštěvníků a plynulosti chodu zahrady.

V rámci oprav budov a staveb byly provedeny tyto opravy: vodo- vodního potrubí v Pavilonu šelem a plazů (I. a II. etapa), vodo- vodního potrubí v kolektoru, ubikace tapírů čabakových, stěn a výmalby v Africkém domě, vyhlídky v Rákosově pavilonu a kanalizace WC u medvědů ledních. Zároveň byla zahájena a částečně provedena oprava lávky u pavilonu v Údolí slonů.

U oprav a údržby komunikací došlo zejména k opravě povrchů asfaltových a mlatových cest.

V rámci ostatních oprav a udržování byly hrazeny instalatérské, malířské a lakýrnické, zednické a betonářské práce, čištění a dez- infekce vody, elektromontážní a elektroinstalační práce, údržba a servis MaR, EZS, EPS a UPS, zámečnické, sklenářské, výškové, pokrývačské a klempířské práce, výroba klíčů a zámků, oprava

jízdních kol a další. Z mimořádných akcí stojí za zmínku výmě- na vjezdových bran, výměna karuselů, oprava zpevněné plochy ve výběhu tučňáků, oprava ohradníků u paovic, oprava osvětlení a podlah v pavilonu slonů, oprava střechy v ubikaci plamenáků a oprava betonového plotu nad Sklenářkou.

Opravy strojů a zařízení se týkaly především servisu a údržby ka- merových systémů, čerpací techniky, čisticí techniky, kotlů, výta- hů a zvedacích zařízení, kompresorů, automatických bran, dveří a závor a dalších strojů a zařízení. Mimořádnou bezodkladnou roz- sáhlejší akcí byla havárie elektricky zálohovaného napájení lánů v Pavilonu vodních ptáků. Mezi další akce patří například oprava technologie vnitřního bazénu v expozici gaviálů, oprava rentgeno- vého zařízení, oprava elektrického rozvaděče na centrální chlazení včetně MaR, oprava úpravy vody a filtrace v pavilonu Indonéska džungle, oprava kotelny v Africkém domě aj.

V případě údržby pozemků a porostů se jednalo zejména o arboris- tické práce související s průběžným i mimořádným ošetřením stro- mů, o redukční a bezpečnostní prořezávání stromů, kácení havarij- ních a potenciálně nebezpečných dřevin a další zahradnické práce včetně obnovy starších a zakládání nových výsadby.

Přehled o výši provedených oprav a udržování dle jednotlivých druhů uvádí tabulka 2.

Náklady na cestovné v roce 2023 činily 3 289,8 tis. Kč. Veškeré služební cesty bylo nezbytně nutné uskutečnit z důvodu udržování stávající a navázání možné nové spolupráce s evropskými i světo- vými zahradami, zejména v rámci chovatelské oblasti, a v nepo- slední řadě v souvislosti s monitoringem a rozšířením aktivit v ob- lasti in situ projektů.

Náklady na reprezentaci za rok 2023 dosáhly výše 1 158,4 tis. Kč. Jednalo se převážně o cateringové služby u příležitosti význam- ných událostí.

Celkové náklady na ostatní služby (skutečnost 2023 činila 43 684,5 tis. Kč) byly vyšší oproti roku 2022 o 3 225,2 tis. Kč. Ná- klady byly vynaloženy na odborné služby (10 468,4 tis. Kč – služ- by grafické a tiskové, cizojazyčné překlady a tlumočení, práv- ní a znalecké posudky, ekonomické a ostatní), ostatní služby zejména v rámci použití prostředků veřejné sbírky Pomáháme

Tab. 1: Srovnání spotřeby energií v roce 2023 a 2022

V tis. Kč	2023	2022
Elektrická energie	45 131,6	35 678,7
Plyn	4 685,2	6 382,2
Vodné, stočné	14 358,2	12 232,2
Celkem	64 175,0	54 293,1

Tab. 2: Přehled výše provedených oprav a udržování dle jednotlivých druhů v letech 2023

V tis. Kč	RS	RU	Skutečnost
	2023	2023	2023
Opravy budov a staveb	495,0	12 790,6	10 790,6
Opravy komunikací	110,0	3 256,2	3 256,3
Ostatní opravy a udržování	7 959,0	13 231,1	13 231,1
Opravy strojů a zařízení	2 041,5	6 625,2	6 625,3
Opravy a servis programového vybavení	52,0	0,0	0,0
Opravy dopravních prostředků	1 700,0	3 122,6	3 122,5
Údržba pozemků a porostů	3 800,0	5 161,0	5 161,0
Opravy a udržování celkem	16 157,5	44 186,7	42 186,8

jím přežít (7 518,7 tis. Kč), inzerci a propagaci (4 883,9 tis. Kč), IT služby (4 052,4 tis. Kč), úklidové služby (3 356,9 tis. Kč), veterinární rozborů a péče (2 949,0 tis. Kč), bezpečnostní službu (2 876,6 tis. Kč), odvoz odpadu (2 644,9 tis. Kč včetně biologického odpadu – hnůj, listovka aj.), poplatky za úhrady platebními kartami (1 675,4 tis. Kč) aj.

Osobní náklady

Limit prostředků na platy byl schválen ve výši 109 967,0 tis. Kč pro 249,0 pracovníků. Na základě žádosti Zoo Praha byl limit prostředků na platy usnesením RHMP č. 2537 ze dne 6. 11. 2023 navýšen o 10 100,0 tis. Kč na 120 067,0 tis. Kč bez požadavku na navýšení neinvestičního příspěvku. O navýšení bylo žádáno vzhledem ke změnám v rámci konsolidačního balíčku, kdy byl přiděl do fondu odměn razantně snížen, a to ze současných 80 % na 20 % ze zlepšeného výsledku hospodaření a současně nejvýše do 10 % objemu prostředků na platy. Zoo Praha tak již nebude moci část prostředků na platy bez odměn v řádech milionů dokrývat z fondu odměn. Použití fondu odměn pro rok 2023 bylo schváleno v celkové výši 22 900,0 tis. Kč, přičemž skutečné čerpání činilo 15 630,1 tis. Kč. Fond odměn byl použit na odměny zaměstnanců (14 897,6 tis. Kč) a dále z něj bylo kompenzováno překročení limitu prostředků na platy (732,6 tis. Kč).

Limit počtu zaměstnanců 249,0 osob byl dodržen na 99,9 % (skutečnost 2023 – 248,7 osob).

Ostatní osobní náklady vznikají především z důvodu potřeby zajištění staff, pokladní a průvodcovské služby. Jedná se o činnosti, které by bylo vzhledem k nerovnoměrné potřebě v průběhu roku neefektivní zajišťovat prostřednictvím kmenových zaměstnanců. Tyto služby jsou nezbytně nutné nejen z důvodu zabezpečení kvalitního servisu pro naše návštěvníky, ale především kvůli bezpečnosti a plynulosti chodu zoologické zahrady. Za rok 2023 činily tyto náklady 13 076,5 tis. Kč.

Odpisy, drobný dlouhodobý majetek

Odpisový plán v hlavní činnosti byl schválen ve výši 72 343,0 tis. Kč včetně odpisů z transferů/darů. Na základě žádosti Zoo Praha byl odpisový plán usnesením RHMP č. 3003 ze dne 18. 12. 2023 navýšen na 75 207,0 tis. Kč, z toho 638,0 tis. Kč odpisy majetku pořízeného z darů. Ke zvýšení odpisů v hlavní činnosti oproti plánu došlo především v případě inventáře a dopravních prostředků, kdy byla pořízena potřebná užitková vozidla a elektromobily. Dále pak u staveb, kdy v době tvorby odpisového plánu na rok 2023 nebylo známo přesné vyčíslení Rezervace Dja v rozdělení na budovy a stavby, kde oproti původnímu předpokladu je částka staveb, které mají kratší dobu odepisování, vyšší, a tudíž i vyšší finální odpisy tohoto expozičního celku. Skutečné odpisy pak činily 74 832,6 tis. Kč (z toho odpisy majetku pořízeného z transferů/darů 650,3 tis. Kč), upravený plán tak byl naplněn na 99,5 %. Rozdíl ve skutečné výši odpisů majetku z transferu oproti plánu vznikl v případě elektromobilů, kdy jsme dotaci od SFŽP obdrželi 22. 11. 2023, tedy v době, kdy jsme již zažádali o úpravu odpisového plánu.

Na nákup drobného dlouhodobého majetku bylo vynaloženo celkem 7 041,5 tis. Kč. Jednalo se především o nákup nábytku a vybavení pro nový komplex ubytovny pro zaměstnance a školního zařízení, pro kanceláře a ostatní pracoviště, dále pak výpočetní techniky a ostatní elektroniky, pracovních strojů a vybavení z důvodu nově vzniklé potřeby pro výkon práce či běžného opotřebení původního majetku.

Daně a poplatky, ostatní náklady, finanční náklady

V rámci položky daně a poplatky došlo k úhradě poplatků za dálniční známky, mýtné, kolky, místního poplatku za vyhrazení parkovacích míst a poplatku za čerpání podzemních vod. Spotřeba vody jímáné z vrtů v roce 2023 činila 726 819 m³ (rok 2022 – 688 296 m³), cena i v tomto roce zůstala ve výši 3 Kč/m³.

Nejvýznamnější položkou v rámci ostatních nákladů byly náklady z titulu koeficientu DPH, které činily 25 803,2 tis. Kč. Mezi další podstatné položky patří pojistné (3 951,3 tis. Kč) a členské a účastnické poplatky (953,7 tis. Kč).

V případě finančních nákladů se jednalo konkrétně o kurzové rozdíly (200,1 tis. Kč).

Hospodářský výsledek

K 31. 12. 2023 ukončila Zoo Praha hospodaření v rámci hlavní činnosti s vlastní úsporou neinvestičního příspěvku 1 047,6 tis. Kč (z toho nižší tvorba odpisů bez transferů oproti upravenému plánu činila 386,6 tis. Kč). Dotace MŽP byla vyčerpána v plné výši.

DOPLŇKOVÁ ČINNOST

Výnosy

V rámci doplňkové činnosti se podařilo dosáhnout celkových výnosů 125 395,0 tis. Kč. Roční plán výnosů stanovený na 82 200,0 tis. Kč tak byl splněn na 152,5 %. K překročení plánu došlo téměř ve všech položkách rozpočtu.

Tržby z parkoviště přispěly za rok 2023 k celkovým výnosům částkou ve výši 34 076,0 tis. Kč, tj. 142 % schváleného rozpočtu. I v roce 2023 jsme na konci března zahájili provoz na záchranném parkovišti Troja (u tunelového komplexu Blanka), které jako každý rok provozujeme ve smíšeném režimu s TSK. Na této ploše došlo v roce 2023 po mnoha letech jejího využívání ke zvýšení ceny parkovacího poplatku z 50 Kč na 100 Kč za celý den. Změna ceny byla nutná z důvodu neustále se zvyšujících nákladů na provoz parkoviště. Dopravu do zoo z tohoto parkoviště zajišťuje od září 2022 nově zřízená linka 234, kterou provozuje DPP, a. s., a proto nebylo nutné v letošním roce zřizovat kyvadlovou dopravu. Ke zvýšení ceny za parkovné došlo také na parkovištích u vchodů do zoo, stalo se tak 14. 4. 2023. Nová denní sazba za parkovné činí 300 Kč pro osobní automobily a 400 Kč pro autobusy. Na konci roku jsme nainstalovali nový parkovací systém, který značně zmodernizoval provoz parkoviště.

Významný podíl na celkových výnosech tvořily i v roce 2023 výnosy z prodaného zboží 49 432,3 tis. Kč (tj. 153,5 % SR).

Tržby za reklamu za rok 2023 činily 10 851,3 tis. Kč. Jednalo se zejména o reklamu poskytnutou partnerům Zoo Praha.

Pronájmy dopomohly k celkovým výnosům za rok 2023 částkou ve výši 24 159,4 tis. Kč, schválený rozpočet byl tedy splněn na 138,4 %. V obsazení jednotlivých gastroprovozů došlo oproti roku 2022 k jediné změně. Týkala se Hostince Gočárův dům, který od března 2023 začala provozovat společnost KOOL FOOD SERVIS, s. r. o. V červnu byla provozovateli Kavárny a cukrárny Černohouska a Občerstvení U Převaláka předána výpověď z nájemních smluv. Bylo tak rozhodnuto vzhledem k plánované rekonstrukci stánku a změně dispozice okolního prostoru a dále kvůli rozsáhlejší opravě střechy objektu Černohouska. V prvním pololetí 2023 došlo k výměně nábytku na terase u restaurace Oceán, který byl již po mnoha letech používání značně opotřeben a redukován. Nákup části nového venkovního sezení jsme realizovali také u Občerstvení U Gibona.

Ostatní výnosy dosáhly výše 6 876,0 tis. Kč, přičemž 3 936,5 tis. Kč bylo získáno v rámci prodeje nemovitostí získaných z dědictví. Dále jsou v něm zahrnuty zejména provize za pamětní medaile a bonusy od partnerů, poštovné za e-shop, prodej sloního trusu, přefakturace služeb a energií a v neposlední řadě pak výnosy z provozování dětské tramvajky (880,8 tis. Kč). Její provoz byl po zimní přestávce zahájen 22. 3. 2023. Cena za jízdu zůstala oproti minulému roku neměnná, tedy 20 Kč za jízdu pro dítě a 40 Kč za jízdu pro dospělého do 70 kg.

Náklady

Náklady doplňkové činnosti za rok 2023 byly celkové výše 95 185,2 tis. Kč, tj. 143,1 % schváleného rozpočtu. Tyto náklady bylo nutné vynaložit z důvodů zajištění výnosové stránky rozpočtu.

V souvislosti se zvýšenými tržbami oproti schválenému rozpočtu došlo k nárůstu nákladů zejména z prodaného zboží a osobních nákladů, dále pak v rámci nákladů z prodaného dlouhodobého majetku v souvislosti s prodejem nemovitostí získaných z dědictví.

Odpisy dlouhodobého majetku v rámci doplňkové činnosti byly v souladu s pokynem k přijetí dědictví ze závěti a upraveným od-

pisovým plánem zúčtovány v celkové výši 188,4 tis. Kč. Jedná se o odpisy z majetku nabytého dědictvím, který je využíván v rámci doplňkové činnosti (pronájmy).

Hospodářský výsledek

Za rok 2023 vykazala doplňková činnost zisk po zdanění ve výši 30 209,8 tis. Kč. Doplňková činnost je významným zdrojem pro tvorbu rezervního fondu a fondu odměn, a tím tedy i eventuálního financování nákladů hlavní činnosti, nekrytých běžným neinvestičním příspěvkem a výnosy.

V souladu se zákonem č. 250/2000 Sb. a pravidly pro finanční vypořádání jsme proto navrhli přidělit do rezervního fondu 24 167,8 tis. Kč, do fondu odměn poté 6 042,0 tis. Kč.

ING. ŠÁRKA NOVÁKOVÁ, MBA
EKONOMICKO-PROVOZNÍ NÁMĚSTKYNĚ

ING. ALENA CHLÁDKOVÁ
VEDOUcí EKONOMICKÉHO ODDĚLENÍ

Významným zdrojem
příjmů jsou zážitkové
programy, jako je „Krmení
bongů horských”.

Foto: Tereza Mihalová

Tab. 3: Hospodaření Zoo Praha v roce 2023
(v tisících Kč)

NÁKLADY – HLAVNÍ ČINNOST	
Celkem	541 183
drobný dlouhodobý majetek	7 041
krmivo (včetně krmiva hrazeného z dotace MŽP)	33 474
ostatní spotřební materiál	27 118
spotřeba energie	64 175
prodané zboží	157
opravy a údržba	42 187
cestovné	3 290
služby spojů	1 700
ostatní služby	43 143
osobní náklady	209 905
odpisy	74 833
daně a poplatky (bez daně z příjmu)	2 573
ostatní náklady	31 587
NÁKLADY – DOPLŇKOVÁ ČINNOST	
Celkem	95 185
spotřeba materiálu	1 223
spotřeba energie	9 537
prodané zboží	28 540
opravy a údržba	1 022
ostatní služby	3 908
osobní náklady	38 132
ostatní náklady	5 927
daň z příjmů	6 896
VÝNOSY – HLAVNÍ ČINNOST	
Celkem	345 047
vstupné	287 817
tržby za přepravu	17
průvodcovské služby	4 315
ostatní prodej služeb	2 346
prodej zboží	362
konkrétně určené dary	19 650
jiné výnosy	30 540
DOTACE – HLAVNÍ ČINNOST	
Celkem čerpané dotace	196 135
příspěvek zřizovatele	192 253
státní dotace (MŽP)	3 193
ostatní dotace (PSSZ, odpisy z transferu)	689
VÝNOSY – DOPLŇKOVÁ ČINNOST	
Celkem	125 395
prodané zboží	49 432
pronájmy	24 159
parkoviště	34 076
reklama	10 851
ostatní služby a výnosy	6 876
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ROKU 2023	
Výnosy zoo celkem	666 578
Náklady zoo celkem	636 368
Zlepšený hospodářský výsledek (po zdanění)	30 210

Bohatý výběr suvenýrů, které si mohou návštěvníci zakoupit přímo v zoo nebo si je lze objednat přes e-shop.

CHOVATELSTVÍ

Zoologická zahrada hlavního města Prahy si dlouhodobě udržuje velmi vysokou úroveň chovatelské a odborné činnosti. V roce 2023 byl počet chovaných druhů o něco málo vyšší oproti předchozím rokům. Počet narozených mláďat a rozmnožených druhů byl na podobné úrovni jako v letech předchozích.

Samička luskouna krátkoocasého
Šiška ve věku devíti měsíců

Odborné činnosti zoologické

V dlouhodobém horizontu kvantita není odpovídajícím měřítkem chovatelských úspěchů. Tím je samozřejmě kvalita, a to jak ve smyslu odchovu vzácných, ohrožených nebo obtížně chovatelných druhů, tak ve smyslu opakovaných odchovů v následných generacích. V průběhu roku 2023 se podařilo několik odchovů s přívlastkem „poprvé v Zoo Praha“, „poprvé v České republice“, či dokonce „poprvé v evropských zoo“. Za vysoce kvalitní chovatelskou práci stojí erudovaní a zkušení pracovníci zoologického útvaru, od chovatelů po kurátory, kteří od roku 2012 pracují rozdělení do pěti chovatelských úseků. Pro moderní zoologickou zahradu jsou podstatné jak chovatelské výsledky, tak i trvalá práce expozičního charakteru se samozřejmým ohledem na pohodu a kvalitu života chovaných zvířat. Dosažení nejen odborných cílů by nebylo možné bez úzkého sepětí a spolupráce s ostatními útvary v zoo. Nezbytným předpokladem dosažení a udržení vysoké chovatelské i expoziční úrovně je trvalá přízeň zřizovatele, sponzorů i řadových návštěvníků.

V rámci chovatelské práce Zoo Praha tradičně spolupracuje s řadou tuzemských i mezinárodních institucí a je aktivním členem různých odborných organizací. Poslání zoologické zahrady je širší než samotný chov a prezentace zvířat, jak vyplývá ze zřizovací listiny, zákona ČR o zoologických zahradách, příslušných směrnic EU i z nepsaného morálního kodexu. Kromě vlastní chovatelské práce sami vedeme nebo dlouhodobě spolupracujeme v rámci různých ochranných projektů v místě přirozeného výskytu ohrožených druhů živočichů (in situ). Stranou nezůstávají nadstavbové vzdělávací a odborné aktivity, spolupráce s vysokými školami při realizaci odborných studentských prací, členství v akademických komisích, studentské stáže a praxe či přednášková činnost. Významnou a samozřejmou součástí činnosti vedoucích pracovníků zoologického útvaru i mnoha chovatelů je komunikace s médii a s veřejností.

Zoo Praha je členem WAZA (Světová asociace zoologických zahrad a akvárií) a na různých úrovních intenzivně pracuje v rámci EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií) – největšího mezinárodního regionálního sdružení zoologických zahrad na světě. Pracovníci Zoo Praha zastávají významné pozice v různých orgánech a pracovních skupinách tohoto sdružení od nejvyšší rady EAZA po odborné komise chovných programů (EEP). V oblasti mezinárodní spolupráce při ochraně biodiverzity a záchraně ohrožených druhů se jako odborní experti podílíme na práci ve strukturách IUCN (Mezinárodní unie na ochranu přírody) a v jiných mezinárodních organizacích.

V rámci mezinárodní spolupráce pokračovaly během celého roku 2023 odborné aktivity jednotlivých kurátorů v Evropské asociaci zoologických zahrad a akvárií – v EEP komisích, pracovních skupinách (TAG) či na plemenných knihách (ESB, ISB). Začátkem roku se specialistka na enrichment a vedoucí krmi-
vářského oddělení zúčastnili European Zoo Nutrition Conference v lotyšské Rize. Kurátor chovu savců byl vyslán na zasedání odborné skupiny EAZA pro kočkovité šelmy (Felid TAG), které se konalo na jaře v Innsbrucku. Další kolegové se v průběhu roku účastnili jednání odborných skupin (například Deer

Hříbě koně Převalského
narozené v chovné stanici
v Dolním Dobřejově

TAG Midyear Meeting v Itálii, Elephant TAG Meeting, Small Mammal TAG Midyear Meeting a Antelope and Giraffe TAG Midyear Meeting pořádaných v Dánsku). V polovině září se kurátoři útvaru spolu se specialistkou na enrichment a welfare účastnili výročního zasedání EAZA v Helsinkách. Zde se podařilo dojednat příchody některých nových druhů – například pouštních středoasijských koček manulů, madagaskarských fos nebo kapybar. V témže měsíci proběhlo v Zoo Praha také jednodenní setkání European Conservation Breeding Group v rámci World Pheasant Association (WPA). Tohoto workshopu se účastnilo celkem 35 odborníků pod vedením dvou našich kolegů. Začátkem října byla koordinátorka EEP programu pro bažanta Edwardsova pozvána na mezinárodní symposium WPA v Singapuru. Kurátor chovu savců byl vyslán na výroční konferenci WAZA konanou v americkém San Diegu. Jeho účast na zasedáních EAZA i WAZA mimo jiné napomohla záchraně a odchovu prvního mláděte ježury v Praze. Ve španělské Valencii byl pořádán EAZA Animal Welfare Assessments Workshop, kterého se zúčastnila specialistka na welfare. V listopadu proběhlo v Kolíně nad Rýnem každoroční setkání veterinárních lékařů, na které byl vyslán hlavní veterinář.

Nejvýznamnější stavební aktivitou týkající se zoologického útvaru bylo započetí přípravných prací na dalším z velkých projektů Zoo Praha, komplexu Arktida, určeném primárně pro medvědy lední. Stávající prostory pro medvědy jsou již morálně zastaralé a nevyhovují současným požadavkům na moderní chov těchto severských šelem. Kromě medvědů ledních bude součástí komplexu Arktida také prostor pro chov tuleňů. Do závěrečné fáze těsně před dokončením dospěla výstavba 1. etapy projektu Pláně, určená především pro koně Převalského, a dále pro pouštní mongolské malé savce, plazy, bezobratlé a pouštní kočky manuly.

Vybrané členství v mezinárodních organizacích

- **WAZA** – World Association of Zoos and Aquariums
- **EAZA** – European Association of Zoos and Aquaria
- **IZE** – International Association of Zooeducators
- **Species 360** – International Species Information System
- **ITG** – International Takhi Group
(Miroslav Bobek a Jaroslav Šimek – členové představenstva)
- **DGHT** – Deutsche Gesellschaft für Herpetologie und Terrarienkunde (RNDr. Ivan Rehák, CSc. – člen)
- **World Pheasant Association** (Antonín Vaidl – čestný člen v sekci ČR a SR)
- **Das Europäische Fruchttaubenprojekt**
- **EAZWV** – Evropská asociace veterinářů zoozvířat a volně žijících zvířat (MVDr. Roman Vodička, Ph.D. – vedoucí české sekce)
- **CAZWV** – Česká asociace veterinářů zoozvířat a volně žijících zvířat (MVDr. Roman Vodička, Ph.D. – člen, MVDr. Helena Vaidlová – člen)
- **Verband der Zootierärzte** (MVDr. Roman Vodička, Ph.D. – člen)
- **AAV** – Americká asociace ptačích veterinářů (MVDr. Helena Vaidlová – člen)

Foto: Petr Hamenik

- **EAAV** – Evropská asociace ptačích veterinářů (MVDr. Helena Vaidlová – zástupce pro ČR)
- **British Herpetological Society** (RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen)
- **Society for the Study of Amphibians and Reptiles** (RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen)
- **Herpetologist' League** (RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen)

Práce v mezinárodních komisích a institucích

- **WAZA** – Conservation and Environmental Sustainability Committee
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen
- **EAZA** – EAZA Council
Mgr. Miroslav Bobek – člen rady EAZA
- **EAZA** – Research Committee
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen
- **EAZA Boards of Campaigns** – Shellshock and Amphibian Ark
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen
- **EAZA TAG** (Taxon Advisory Group)
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – předseda TAG pro plazy
Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D. – místopředseda TAG pro koňovité
RNDr. Pavel Brandl, Ph.D. – malí savci, kočkovité šelmy, polo-opice
Mgr. Barbora Dobiášová – koňovití, antilopy a žirafy
Martin Kristen – sloni
Mgr. Jan Mengr – jelenovití
Antonín Vaidl – papoušci, dravci, veslonoží, pěvci, měkkozobí, brodiví
Petr Velenský – plazi
Mgr. Veronika Zahradníčková – hrabaví, plazi
- **TASA** (Threatened Asian Songbird Alliance)
Antonín Vaidl – člen
- **EEP** (EAZA Ex situ Programme) – Evropský ex situ program – koordinátor chovu
RNDr. Pavel Brandl, Ph.D. – komba ušatá
Mgr. Barbora Dobiášová – kůň Převalského
Mgr. Barbora Dobiášová – přímorožec beisa
Mgr. Jan Mengr – muntžak malý
Dr. Peter Praschag – želva amboinská, komplex želv rodu Batagur
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – želva obrovská, orlicie bornejská, varanovec bornejský
Antonín Vaidl – sup mrchožravý, dvojzoborožec hnědavý
Mgr. Veronika Zahradníčková – bažant Edwardsův
- **ESB** (European Studbook) – Evropská plemenná kniha
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – hroznýšovec kubánský, želva černavá, gaviál indický, krokodýl kubánský
RNDr. Pavel Brandl, Ph.D. – velemyš obláčková a největší
Mgr. Veronika Zahradníčková – satyr Cabotův
- **ISB** (International Studbook) – Mezinárodní plemenná kniha
Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D. – kůň Převalského
- **EEP** (EAZA Ex situ Programme) – Evropský ex situ program – člen komise
RNDr. Pavel Brandl, Ph.D. – levhart mandžuský, lev indický
Mgr. Barbora Dobiášová – voduška abok, zebra Grévyho, anoa nížinný, pekari Wagnerův, sitatunga západoafrická
Martin Kristen – slon indický
Mgr. Jan Mengr – talapoin severní, vydra hladkosrstá, gueréza plášťková
Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D. – bongo horský, kůň Převalského, žirafa
Antonín Vaidl – sup hnědý, amazoa rudocasy, ibis skalní, holub růžový, tučňák Humboldtův, kagu chocholatý, majna černokřídlá, bulbul korunkatý, bažant Edwardsův
Petr Velenský – varan komodský, želva skalní, želva sloní

- **EAZA MON-P** (EAZA Monitoring Plan) – monitoring druhu
RNDr. Pavel Brandl, Ph.D. – hutie kubánská, mara slaništní, komba jižní, komplex kočky bengálské sensu lato
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – varanovec bornejský (platilo část roku 2023, poté vedeno jako EEP)
Antonín Vaidl – lori vlnkovaný, tricha orlí, amazoaňan jamajský
- **ITG** (International Takhi Group) – Mezinárodní skupina pro ochranu koně Převalského v Mongolsku
Mgr. Miroslav Bobek – člen výboru
Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D. – člen výboru
- **CPSG** (Conservation Planning Specialist Group)
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen
- **CPSG** (Conservation Planning Specialist Group) – Strategic Committee
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen
- **IUCN Species Survival Commission** – Komise IUCN pro záchranu druhů
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen skupiny odborníků pro leguány (Iguana Specialist Group) a člen skupiny odborníků pro krokodýly (Crocodile Specialist Group)
Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D. – člen skupiny odborníků pro koňovité (Equid Specialist Group)
Antonín Vaidl – člen skupiny odborníků pro volavky (Heron Specialist Group) a skupiny pro sledování obchodu s asijskými pěvci (Asian Songbirds Trade Specialist Group)
Mgr. Veronika Zahradníčková – členka skupiny odborníků pro plazy, specializace na anolisy (Snake and Lizard Red List Authority Group)
- **JZAR** (Journal of Zoo and Aquarium Research)
RNDr. Ivan Reháček, CSc. – člen redakční rady
- **VCF** (Vulture Conservation Foundation) – Nadace na ochranu supů
Antonín Vaidl – člen poradní skupiny
- **International Technical Advisory Committee for White-bellied Heron** – Mezinárodní skupina pro ochranu volavky císařské
Antonín Vaidl – člen
- **RSPN Bhutan** (Royal Society for Protection of Nature Bhutan) – Královská společnost pro ochranu přírody Bhútánu
Antonín Vaidl – člen

Účast na konferencích a workshopech

- European Zoo Nutrition Conference (Riga, Lotyšsko) – Mgr. Markéta Lavická, Antonín Mrázek
- Pangolin Workshop (Babanango, JAR) – RNDr. Pavel Brandl, Ph.D.
- EAZA Deer TAG Midyear Meeting (Zoo La Torbiera, Miláno, Itálie) – Mgr. Jan Mengr
- EAZA Elephant TAG Midyear Meeting (Kodaň, Dánsko) – Martin Kristen
- EAZA Small Mammals TAG Midyear Meeting (Kodaň, Dánsko) – RNDr. Pavel Brandl, Ph.D.
- EAZA Antelope and Giraffe TAG Midyear Meeting (Givskud, Dánsko) – Mgr. Barbora Dobiášová
- EAZA Reptile TAG Midyear Meeting (Biotropica, Francie) – Mgr. Iva Martincová, Ph.D., Petr Velenský, Mgr. Veronika Zahradníčková
- Setkání chovatelů slonů z německy mluvících zemí (Opel Zoo, Německo) – Martin Kristen
- EAZA Annual Conference (Helsinki, Finsko) – Mgr. Markéta Lavická, RNDr. Pavel Brandl, Ph.D., Mgr. Barbora Dobiášová, Mgr. Jan Mengr, Antonín Vaidl, Petr Velenský, Mgr. Iva Martincová, Ph.D.
- World Pheasant Association Symposium (Singapur, Jáva) – Mgr. Veronika Zahradníčková

- WAZA Annual Conference (San Diego, USA) – RNDr. Pavel Brandl, Ph.D.
- Animal Welfare Assessments Workshop (Valencie, Španělsko) – Mgr. Markéta Lavická
- Setkání veterinářů německy mluvících zemí (Kolín nad Rýnem, Německo) – MVDr. Roman Vodička, Ph.D.

Nejvýznamnější tuzemské a mezinárodní spolupráce

- ostatní zoologické zahrady v rámci EAZA a UCSZO (Unie českých a slovenských zoologických zahrad) a soukromí chovatelé
- MěVS, SVS a SVS (Městská veterinární správa v Praze, státní veterinární správa a Státní veterinární správa) a SVÚ (Státní veterinární ústav)
- MŽP (Ministerstvo životního prostředí) – oddělení CITES a ČIŽP (Česká inspekce životního prostředí)
- MHMP (Magistrát hlavního města Prahy) – odbor ochrany prostředí
- vysoké školy, nejvíce Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Česká zemědělská univerzita, Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity, Přírodovědecká fakulta UPOL Olomouc a Mendelova univerzita v Brně
- Biologické centrum AV, České Budějovice
- Český rybářský svaz
- Národní muzeum, Národní knihovna Praha a regionální vědecké knihovny (Brno, Plzeň, Ústí n. L., České Budějovice, Olomouc, Hradec Králové)
- AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny
- Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. LF UK a VFN
- FN Motol, ÚVN Střešovice
- Veterinární a farmaceutická univerzita, Brno
- Výzkumný ústav veterinárního lékařství, Brno
- Botanická zahrada hl. m. Prahy
- ČSMCH (Českomoravská společnost chovatelů, a. s.)
- Česká herpetologická společnost (RNDr. Ivan Rehák, CSc. – prezident, Nataša Velenská – člen, Petr Velenský – člen)
- *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae* (RNDr. Ivan Rehák, CSc. – člen redakční rady)
- Česká zoologická společnost (RNDr. Ivan Rehák, CSc. – člen)
- Česká společnost ornitologická
- Teraristická společnost Praha (RNDr. Ivan Rehák, CSc. – čestný člen, Nataša Velenská – čestný člen, Petr Velenský – čestný člen)
- Třesina, z. s. – reintrodukce modráků východních na VKP Sklenářka
- Leibniz Institute for Zoo and Wildlife Research (IZW), Berlín
- Správa přísně chráněné oblasti Velká Gobi B, Mongolsko
- The Wild Camel Protection Foundation UK
- The Wild Camel Protection Foundation – Mongolia
- Wildlife Conservation Society – Mongolia
- WWF – Mongolia
- International Takhi Group
- National University of Mongolia
- Ministry of Environment and Tourism, Mongolsko
- Mongolian University of Life Sciences, Mongolsko
- Institute of Veterinary Medicine, Mongolsko
- Tropical Forest and Rural Development, Kamerun
- Ape Action Africa, Kamerun
- Ngoyla Wildlife Reserve, Kamerun
- The Ministry of Forestry and Wildlife, Kamerun
- Správa Biosférické rezervace Dja, Kamerun
- Living Forest Trust, Kamerun
- Institut Congolais pour la Conservation de la Nature, Demokratická republika Kongo

- Správa Národního parku Kahuzi-Biega, Demokratická republika Kongo
- MCBT – Madras Crocodile Bank Trust a Gharial Conservation Alliance, Indie (RNDr. Ivan Rehák, CSc. – předseda pro evropský region)
- IZY – *International Zoo Yearbook*
- *Zoological records*
- *Herpetologist' League*
- Asian Turtle Conservation Network
- European Forum for Reptiles and Amphibians
- Green Balkans (Federation of Nature conservation NGOs)
- Vulture Conservation Foundation
- World Pheasant Association
- CEMAVE Centro Nacional de Pesquisa e Conservação de Aves Silvestres, Brazílie – ochrana ary Learova
- ICMBio Instituto Chico Mendes de Conservação da Biodiversidade, Brazílie – ochrana ary Learova
- ISPRA (Italian Institute for Environmental Protection and Research), Itálie – ochrana supa mrchožravého
- Bulgarian Society for Protection of Birds (BSPB) (BirdLife International) – ochrana supa mrchožravého
- CERM (Centro Rapaci Minacciati), Itálie – reintrodukce supa mrchožravého
- Cikananga Conservation Breeding Centre, Jáva, Indonésie – ochrana krasky jávské, sojkovce dvoubarevného a sojkovce reza-vočelého
- Department of Natural Resources and Environment, Tasmánie – ochrana dábla medvědotého
- Zoos Victoria – ochrana paropuch corroboree, ochrana klokanů jižních skalních, rehabilitace zvířat po požárech
- Australian Ecosystems Foundation – ochrana vakoplchů trpasličích
- The University of New South Wales – ochrana vakoplchů trpasličích
- New South Wales Government, Department of Planning, Industry and Environment – ochrana vakoplchů trpasličích
- Royal Zoological Society of South Australia Inc. (Adelaide Zoo) – ochrana koalů, ochrana krátkokrký hnědavé, rehabilitace zvířat po požárech
- Mt Rothwell, Austrálie – ochrana klokanů jižních skalních, protipožární zařízení
- New South Wales Office of Environment and Heritage – ochrana paropuch corroboree
- Zoopark Itatiba, Brazílie – ochrana morčáků paranských
- Centro Chaqueño para La Conservación e Investigación, Proyecto Taguá, Paraguay – ochrana pekariů Wagnerových
- Free the Bears Fund – ochrana luskounů v Laosu
- Stiftung Artenschutz Species Conservation Foundation – ochrana gibbonů *Nomascus annamensis* ve Vietnamu
- Viet Nature Conservation Centre – ochrana bažantů Edwardsových ve Vietnamu
- Mount Kenya Wildlife Conservancy – ochrana bongů horských v Keni

Odborné publikace

- Bernátková, A., Ceacero, F., Oyunsai Khan, G., Sukhbaatar, D., Šimek, J., Komárková, M. (2023). Novel observation of play behaviour between a harem holder and a bachelor group of Przewalski's horses in the wild. *Acta Ethologica* 26: 145–150. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10211-023-00421-9>.
- Bernátková, A., Oyunsai Khan, G., Šimek, J., Komárková, M., Ceacero, F. (2023). Social networks of reintroduced Przewalski's Horses in the Great Gobi B Strictly Protected Area (Mongolia). *Current Zoology*: 1–13. Dostupné z: <https://academic.oup.com/cz/advance-article/doi/10.1093/cz/zoado11/7087053>.
- Fischer, D., Velenský, P., Vít, V., Čekal, J. & Rehák, I. (2023). Stav populace ještěrky zelené (*Lacerta viridis*) v areálu Zoo Praha v letech 2021 a 2022 a aktualizovaný návrh managementu k jejímu perspektivnímu zachování [Population status of the European green lizard (*Lacerta viridis*) in the Prague Zoo area in 2021 and 2022 and an updated management proposal for its long-term conservation]. *Gazella* 49: 134–181.
- Chmelař, J., Civiš, P., Fischer, D., Frynta, D., Jeřábková, L., Rudolfová, V. & Rehák, I. (2023). Protecting isolated reptile populations outside their main area of distribution: a predictive model of the Dice snake, *Natrix tessellata*, distribution in the Czech Republic. *Biodiversity Data Journal* 11: e114790. Dostupné z: <https://doi.org/10.3897/BDJ.11.e114790>.
- Novak, B. J., Ryder, O. A., Houck, M. L., Putnam, A. S., Walker, K., Russell, L., Russell, B., Walker, S., Arenivas, S. S., Aston, L., Veneklasen, G., Ivy, J. A., Koepfli, K-P., Rusnak, A., Šimek, J., Zhuk, A., Phelan, R. (2023). Endangered Przewalski's horse, *Equus przewalskii*, cloned from historically cryopreserved cells. bioRxiv preprint: <https://doi.org/10.1101/2023.12.20.572538>.
- Rehák, I. 2023. Looking back at the WAZA Gharial Resolution. *WAZA News* (2023), 2: 21–23.
- Rehák, I. et Cizel, I. (2023). Which lizards should we keep in zoos? *Zooquaria* 24, 120: 18–19.
- Rehák, I., Velenský, P., Zahradníčková, V. & Mgr. Iva Martinová, I. (2023). Ex situ population of *Aldabrachelys gigantea* (Reptilia: Testudines) in the European Association of Zoos and Aquaria and its perspectives: Hidden extinction and how to prevent it. *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae* 86: 139–156.

Research Article Biodiversity Data Journal 11: e114790
<https://doi.org/10.3897/BDJ.11.e114790> (28 Dec 2023)

Related articles by TREND MD

Protecting isolated reptile populations outside their main area of distribution: a predictive model of the Dice snake, *Natrix tessellata*, distribution in the Czech Republic

✦ Jan Chmelař, Petr Civiš, David Fischer, Daniel Frynta, Lenka Jeřábková, Veronika Rudolfová, Ivan Rehák

Abstract

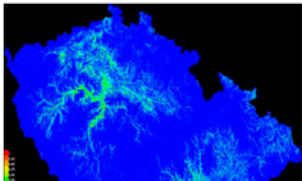
Marginal populations of animals are highly susceptible to environmental pressures associated with climatic changes. Understanding their distribution and ecological requirements is, thus, essential for the development of efficient conservation strategies. The dice snake, *Natrix tessellata*, is listed as critically endangered in the Czech Republic. In certain regions (Bohemia and Silesia) its

Research Article Biodiversity Data Journal 11: e114790
<https://doi.org/10.3897/BDJ.11.e114790> (28 Dec 2023)

Related articles by TREND MD

Results

The predictive strength of the model (mean AUC) was 0.92 (92% of actual presence records were above the prediction threshold) (Suppl. material 2). The mean "logistic threshold" prediction, when the sensitivity of the model is equal to its specificity, was 0.151. Therefore, any higher value means that the model predicts *N. tessellata* presence (see Fig. 1). The most important contributors to the resulting model were: Watercourses with 200 m buffer - Water_buffer (explaining 36.7% variability), BIO 1 - Average annual temperature (18.7%), altitude (11.6%), slope (11.4%) and BIO 15 - Precipitation seasonality (9.6%) Figs 2, 3, 4, 5, 6.

Novel observation of play behaviour between a harem holder and a bachelor group of Przewalski's horses in the wild

Short Communication | Open access | Published: 10 May 2023
Volume 26, pages 145–150, (2023) [Cite this article](#)

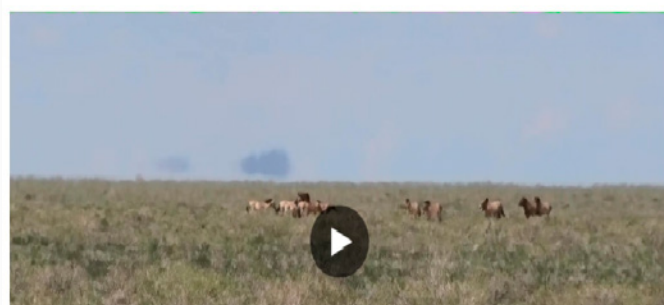
[Download PDF](#) You have full access to this open access article

Anna Bernátková, Francisco Ceacero ✉, Ganbaatar Oyunsai Khan, Dalaitseren Sukhbaatar, Jaroslav Šimek & Martina Komárková

[Use our pre-submission checklist](#)
Avoid common mistakes on your manuscript.

1629 Accesses 2 Citations 1 Altmetric [Explore all metrics](#)

Supplementary file4 (MP4 97.6 MB)

World Association of
Zoos and Aquariums
WAZA | *United for
Conservation*

Stavy zvířat

Počet chovaných druhů zvířat v Zoo Praha je dlouhodobě vyrovnaný, drobné změny v počtech nepřevyšují obvyklou meziroční dynamiku. Ke konci roku 2023 bylo chováno celkem 6 296 jedinců 703 druhů. V hlavních kategoriích (savci, ptáci, plazi) se jednalo o 4 062 jedinců 596 druhů.

Odchovy

V roce 2023 se narodilo či vylíhlo celkem 1 139 mláďat 210 druhů savců, ptáků a plazů (66 druhů savců, 103 druhů ptáků a 41 druhů plazů), v kategorii odchovaných bylo ke konci roku vedeno celkem 910 mláďat 188 druhů (z toho 59 druhů savců, 92 druhů ptáků a 37 druhů plazů).

MGR. JAROSLAV ŠIMEK, PH.D.
ZOOLOGICKÝ NÁMĚSTEK ■

Tab. 4: Přehled počtu chovaných druhů a jedinců v letech 2021–2023

	K 31. 12. 2021		K 31. 12. 2022		K 31. 12. 2023	
	druhů	kusů	druhů	kusů	druhů	kusů
Savci	157	978	157	1 012	165	1 006
Ptáci	292	1 802	286	1 785	281	1 808
Plazi	141	1 032	145	1 152	150	1 248
Obojživelníci	9	273	9	340	11	444
Ryby	33	1 136	37	1 465	31	1 452
Paryby	1	1	1	1	0	0
Bezobratlí	52	247	56	244	65	338
Celkem	685	5 469	691	5 999	703	6 296

Tab. 5: Počet chovaných druhů ve vybraných kategoriích v letech 2021–2023

	2021	2022	2023
Červený seznam ohrožených druhů (IUCN Red List 2015)	541	542	542
Evropské chovné programy – EEP	77	114	122
Mezinárodní plemenné knihy – ISB	41	43	44
Evropské plemenné knihy – ESB	66	42	42
Ohrožené druhy fauny ČR	37	37	37
CITES	272	279	277

Tab. 6: Přehled počtu narozených mláďat ve třech hlavních skupinách zvířat v letech 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Savci	429	582	423	450	399
Ptáci	513	466	390	475	405
Plazi	240	326	225	304	335
Celkem	1 182	1 374	1 038	1 229	1 139

Tab. 7: Přehled počtu odchovaných mláďat ve třech hlavních skupinách zvířat v letech 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Savci	353	512	365	390	339
Ptáci	361	306	272	292	278
Plazi	226	292	202	257	293
Celkem	940	1 110	839	939	910

Foto: archiv Petra Prachaga

Mláděta želvy dlaždicovité

Plazi, obojživelníci, ryby, bezobratlí

V roce 2023 se vylíhlo 335 mláděat 41 druhů plazů, tedy želv, ještěřů a hadů. Počtem rozmnožených druhů jsme vyrovnali loňský historický rekord.

Je ovšem třeba konstatovat, že druhy, které mají koordinované chovné programy v rámci EAZA, často podléhají chovatelské restrikci. Rozmnožování vybraných druhů je v určitých institucích v některých letech striktně nedoporučeno. Protože patříme v chovu plazů k absolutní evropské špičce, odchovy našich tradičních druhů často v evropských zoo dominují. Snaha o zamezení dominance určitých genetických linií potom vede k tlumení jejich rozvoje. Typickým příkladem je varan komodský. Každoroční snůšky našich samic od roku 2018 neinkubujeme. Počet vylíhnutých, a zejména odchovávaných jedinců se snažíme racionalizovat vzhledem ke kapacitě zázemí a chovatelské náročnosti i nákladnosti. Všichni plazi bez výjimky se totiž odchovávají odděleně od rodičů ve speciálních odchovných nádržích a vyžadují zvláštní chovatelskou péči a jiný typ krmiva než dospělí jedinci.

Zásadním a průlomovým odchovem roku pro nás byla 2 mláděata **želv dlaždicovitých** (*Manouria impressa*), tedy druhu, který dosud žádná evropská zoo nerozmnožila. Ještě před pár lety byly želvy dlaždicovité pro svou citlivost a komplex životních nároků považovány za nechovatelné v lidské péči. Naši chovnou skupinu tvoří 4 samice získané v roce 2010 jako mláděata ze soukromého projektu pod patronací basilejské univerzity a samec dovezený po dlouhém úředním procesu v listopadu 2022 ze zoo v Tchaj-peji.

Druhým nejvýznamnějším odchovem byla **želva ostnitá** (*Heosemys spinosa*). Tyto želvy stabilně rozmnožujeme jako jediná evropská instituce, ačkoli jejich chov byl založen v roce 2001 dostatečným počtem jedinců z takzvaného hongkongského konfiskátu a jsou zařazeny do chovného programu EAZA. Jejich reprodukce je ovšem velmi nesnadná i proto, že kladou po jednom vejci vyžadujícím velmi specifické inkubační podmínky. Tím více nás těší, že se nám podařilo rozmnožit samici, která se vylíhla již u nás, došlo tedy v samičí linii k prvnímu dosažení druhé generace v Evropě. Otcem mláděte se stal nepřibuzný samec ze zmíněného konfiskátu, jehož geny zatím v chovu zastoupeny nebyly a který k nám přišel v rámci chovatelské spolupráce ze Zoo Plzeň.

Velmi významným odchovávaným druhem je pro nás **agama malovaná** (*Agama picticauda*) s 24 mláděaty. Jméno druhu se v našich materiálech objevuje poprvé v souvislosti s revizí dříve široce rozšířeného druhového komplexu agamy osadní, který se rozpadl na řadu lokálně omezenějších druhů. Jejich určení bez znalosti místa původu je nemožné bez analýzy DNA. Tu pro nás provedla skupina Mgr. Jiřího Šmída, Ph.D. z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, se kterou jsme navázali spolupráci. Došlo tedy k přeurčení druhu agamy západoafrické na agamu malovanou. Každopádně se jedná o zástupce nejtýpějších afrických

ještěřů, který v chovech českých zoologických zahrad málem vymizel. V loňském roce jsme se pokusili o jeho záchranu ve spolupráci se Zoo Plzeň a Zoo Olomouc tím, že jsme zbývající jedince přesunuli do našeho chovu. Úspěšné odchovy z konce roku 2022 a začátku roku 2023 jsme již začali distribuovat do dalších zoo – první jedinci šli do Dvora Králové nad Labem. Budoucnost této agamy u nás je tedy zatím zajištěna.

Rovněž 61 vylíhnutých mláďat **agamy stepní** (*Trapelus sanguinolentus*) představuje uspokojivý počet a záruku dostatečné generační obměny k zajištění budoucnosti tohoto krátkověkého druhu v Zoo Praha. Naopak u želv skalních (*Malacochersus tornieri*) je situace v institucích sdružených v EAZA do té míry stabilní, že nebylo vydáno doporučení k množení. Výjimečně jsme však jedno mládě vylíhli, protože se jedná o jedince třetí následné generace v naší zoo, což je u dlouhověkých suchozemských želv mezi zoologickými zahradami stále zcela ojedinělé.

Za zvláštní zmínku stojí mládě **agamy límcové** (*Chlamydosaurus kingii*), protože tento velmi charismatický druh, který jsme do kolekce zařadili teprve v roce 2022, se v Zoo Praha rozmnožil poprvé. Odchov se podařilo zopakovat u **leguánků pruhocasných** (*Callisaurus draconoides*), navíc se v tomto roce do reprodukce zapojila i loňská mláďata a výsledkem je neočekávaný počet 52 vylíhnutých mláďat. Po loňské pauze se letos v počtu

5 mláďat vylíhly i **krajty Albertisovy** (*Leiopython albertisi*). Velmi výrazného chovatelského výsledku se po několika letech podařilo docílit u pouštního leguána **čukvaly zavalité** (*Sauromalus ater*) – 17 mláďat je nejvíce v historii chovu. Velkou radost máme z jedné vylíhnuté **želvy amboinské** (*Cuora amboinensis*), protože u tohoto tradičního druhu nastaly v uplynulých několika letech obtíže při inkubaci vajec. Potíže při odchovu velmi drobných mláďat máme naopak u kriticky ohrožených **dlohokrčků rotiských** (*Chelodina mccordi mccordi*), ze tří vylíhnutých se nepodařilo odchovat ani jedno. U **orlície bornejské** (*Orlitia borneensis*) je při chovu v lidské péči zásadním problémem samostatné klubání z vajec. Ten se zatím nepodařilo vyřešit ani výraznou úpravou inkubačních podmínek. Jediné mládě, které se vylíhlo s dopomocí až po uplynutí inkubační doby, bylo slabé a uhynulo do týdne.

Mezi naše tradiční a dlouhodobě chované druhy patří další rozmnožené druhy: **želva texaská** (*Gopherus berlandieri*), **želva stepní** (*Testudo horsfieldii kazachstanica*), **želva hvězdnatá** (*Geochelone elegans*), **želva pardálí** (*Stigmochelys pardalis pardalis*), **želva tuniská** (*Testudo graeca nabeulensis*), **želva kubánská** (*Trachemys decussata*), **dlohokrčka drsná** (*Chelodina rugosa*), **varan molucký** (*Varanus melinus*), **vodnářka pruhovaná** (*Homalopsis buccata*), **štíhlovka Ravergieva** (*Hemorrhois ravergeri*), **hroznýšek pestrý**

Agama límcová
nově osídlila
expoziční
v Teráriu.

Foto: Petr Hamaník

Mládě želvy
ostnitě

Foto: Petr Hameš

(*Eryx colubrinus loveridgei*), **korálovka Ruthvenova** (*Lampropeltis ruthveni*), **zmije obecná** (*Vipera berus*), **chřestýš kostkovaný** (*Crotalus adamanteus*), **gekon skvrnitý** (*Hemiphaedusa fasciata*), **gekon zázračný** (*Teratoscincus scincus*), **gekon obrovský** (*Gekko gecko*), **gekon panenský** (*Lepidodactylus lugubris*), **felsuma Standingova** (*Phelsuma standingi*), **gekončík noční** (*Eublepharis macularius*), **leguánovec obojkový** (*Crotaphytus collaris collaris*) a **leguánek měnivý** (*Leiocephalus carinatus aquarius*). Platí to i o dalším rozmnoženém druhu, **gekonu Chondrodactylus laevigatus**, který zatím nemá český název. Vznikl totiž recentním odštěpením od **gekona Turnerova** (*Chondrodactylus turneri*), kterého chováme již od roku 2003. Naopak poprvé se u nás rozmnožovaly nově pořízené druhy: **lepoještěr pestrý** (*Calotes versicolor*) a **mabuja východní** (*Mabuya multifasciata*).

Zvláštní zmínku zaslouží chov **leguánů kubánských** (*Cyclura nubila nubila*). V roce 2023 v důsledku vysokého věku uhynul zakladatel chovu, samec Pepíno. Tento rekordman žil v Zoo Praha 31 let, 5 měsíců a 17 dní, přičemž přišel jako zcela dospělý ve věku nejméně 10 let. V říjnu se vylíhlo 9 mláďat tohoto druhu. Jedná se o 25. ročník mláďat leguánů kubánských v Zoo Praha, celkově jich bylo již 248 a ve většině z nich jsou nějakým podílem zastoupeny Pepínovy geny. Velmi tradiční je rovněž střídání generací v expozici mláďat v Pavilonu šelem a plazů, kde vždy vystavujeme roční až dvouleté leguány kubánské. Na podzim se v expozici po její drobné úpravě zabydlel 24. ročník těchto mladých leguánů (vylíhnutých v roce 2022).

Každý rok se snažíme osvěžit kolekci několika novými druhy plazů. Do expozičního komplexu „indonéská řeka“ ve vstupním rondelu pavilonu Indonéská džungle se pokoušíme doplnit drobné druhy ještěřů, které by oživily tropickou vegetaci nad vodní hladinou. Protože se jedná o rozsáhlý a členitý prostor, je zde obtížné zaručit péči o každého jedince. Proto jsme se soustředili na běžné,

vysoce přizpůsobivé druhy. Jsou jimi **lepoještěr pestrý** (*Calotes versicolor*), **mabuja východní** (*Mabuya multifasciata*) a **dasie olivová** (*Dasia olivacea*). Zásadní rozhodnutí jsme museli učinit v expozici Terárium ve starém Pavilonu velkých savců. Po úhynu posledního starého jedince **scinka šalamounského** (*Corucia zebrata*) jsme se rozhodli tento druh neobnovovat a posílit hadí aspekt této expozice. Podařilo se nám od chovatele z Belgie získat mladé jedince velmi vzácně chovaných a rovněž velmi atraktivních **psohlavců Batesových** (*Corallus batesi*), kterým jsme připravili v Teráriu expozici napodobující stromové patro amazonského pralesa. V zázemí připravujeme na doplnění jejich expozice žábu **listovníci pestrá** (*Phyllomedusa hypochondrialis*). Rovněž zatím v zázemí chováme mláďata **užovky tygří** (*Rhabdophis tigrina*), která budou obývat akvaterárium s vodňáčkami.

Nové druhy jsme pořídili také do připravované mongolské expozice v areálu u horní stanice lanovky, kde sice budou dominovat koně Převalského, ale vedle nich vzniká prostor i pro drobnější mongolskou faunu včetně několika druhů plazů. Kromě hrozných ků tatarských, které jsme pořídili jako mláďata z odchovu Zoo Kolín nad Rýnem a odchováváme je již několik let, jsme na podzim získali trojici druhů drobných ještěřů typických pro Střední Asii. Je to **paještěrka Převalského** (*Eremias przewalskii*), **agamka Převalského** (*Phrynocephalus przewalskii*) a **agamka různobará** (*Phrynocephalus helioscopus varius*).

Novou plazí expozici jsme zřídili v Africe zblízka. Velká vitrína u východu z pavilonu se vyprázdnila v důsledku přestávky v chovu gundiů. Po osazení novými svítlidly a po rekonstrukci vnitřního prostoru se z ní stala pouštní expozice osazená **trnorepy žilhanými** (*Uromastix dispar flavifasciata*), které jsme již dva roky odchovávali v zázemí. Dalším nově vystaveným druhem byla **agama límcová** (*Chlamydosaurus kingii*), která hned začátkem ledna osídlila expozici v Pavilonu šelem a plazů, jež se zdá být z hlediska atraktivnosti velmi úspěšná.

Pepíno, samec
leguána
kubánského,
se dožil více
než 31 let.

Foto: Petr Hamerník

Jarní sezona u **velkých želv** byla poznamenána stavební aktivitou ve výběhu, která nedovolila jejich vypuštění ven v obvyklém termínu. Želvy tedy mohly vyjít na pastvu až s měsíčním zpožděním. Dočkaly se však kompletně zrekonstruovaného výběhu včetně nového šťavnatého travnatého povrchu, který skýtá mnohem lepší pastvu než původní trávník. Instalovaný zavlažovací systém by měl být zárukou dobré prosperity travního koberce i během suchého období. Výrazně vylepšená je i návštěvnická vyhlídka tvořící pás mezi výběhem a vnějším hrazením, který evokuje

prostředí řídké trnité buše se špičatými vápencovými výchozy na atolu Aldabra.

Zásadní událostí začátku roku je pro plazy z mírného pásu vždy ukončení zimování. To probíhá v široké škále možností od zcela přirozených podmínek ve venkovních expozicích přes nastavení zimního režimu v klimatizovaných vnitřních expozicích až po umístění v boxech ve vinotéce. Tyto postupy jsou léty vyzkoušené, a tak i na přelomu let 2022 a 2023 proběhlo zimování beze ztrát

Samec agamy
malované

Foto: Petr Hamerník

Psohlavec
Batesův je
v Zoo Praha
nový druh.

Foto: Petr Hanemánek

a problémů. Úspěšný start do sezony se potvrdil i dobrými chovatelskými výsledky. Úspěšné rozmnožování jsme zaznamenali u tří druhů obojživelníků. Běžnější **létavku obecnou** (*Polypedates leucomystax*) používáme v různých expozicích na doplnění biotopu a k likvidaci přebytečného hmyzu. Obtížněji chovatelnou **létavku ušatou** (*Polypedates ottilophus*) vystavujeme spolu s předchozím druhem v akváriu ve vstupním rondelu v pavilonu Indonéská džungle, ale pro její rozmnožování je třeba vytvořit zvláštní podmínky (dešťovou komoru) v zázemí. Podobným způsobem se v zázemí podařilo rozmnožit i **rákosníčku bělo-skvrnnou** (*Heterixalus alboguttatus*), která má svou expozici v pavilonu Afrika zblízka.

Ačkoli u hromadně chovaných ryb většinou o rozmnožování neusilujeme a stavy doplňujeme odchovy z farem, na jednu charakteristickou skupinu ryb vystavovaných v pavilonu Indonéská džungle klademe zvláštní důraz a snažíme se je vytírat v zázemí. Touto skupinou jsou duhovky, u nichž se podařilo rozmnožit čty-

ři druhy: **duhovku lososovou** (*Glossolepis incisus*), **duhovku diamantovou** (*Melanotaenis praecox*), **duhovku Bleherovu** (*Chilatherina bleheri*) a **duhovku Boesemanovu** (*Melanotaenis boesemani*). Tyto rybí odchovy doplňuje rovněž v zázemí odchovávaný **ilyodon Whiteův** (*Ilyodon whitei*). Dva druhy ryb jsou schopné rozmnožování přímo ve společných expozicích. Jedná se o **parmičku Dawkinsia tambraparnieri**, která za dobu úspěšné existence v pavilonu Indonéská džungle čtyřikrát změnila vědecké jméno či určení, a **dánio malabarské** (*Danio malabaricus*) z pavilonu Čambal.

Velmi aktivní bylo i oddělení chovu bezobratlých. Dospělci těchto živočichů většinou žijí velmi krátce a úspěšné vystavování i dlouhodobý chov závisí na velmi intenzivní chovatelské práci v zázemí. Tímto způsobem se podařilo v prvním pololetí rozmnožit 37 druhů bezobratlých, konkrétně 3 druhy **plžů** (achatin), 2 druhy **mnohonožek**, 1 druh **štíra**, 4 druhy **pavouků**, 2 druhy **cvrčků**, 1 druh **pakobylky**, 13 druhů **švábů**, 1 druh **zákeřnice**,

Paještěrka
Převalského

Foto: Petr Hanemánek

Agamka
různobarvá
se vyznačuje
rozmanitým
zbarvením
i kresbou.

Foto: Petr Velenký

9 druhů **zlatohlávků** a 1 druh **nosatce**. Kromě toho se podařilo dokončit i stavební část ubikace pro kriticky ohrožené **strašilky humří**, jejichž získání je předmětem intenzivního jednání s australskými úřady.

Vrchní a odborní chovatelé i kurátor chovu se velmi aktivně zapojují do vzdělávacích a popularizačních programů týkajících se plazů i dalších chovaných živočichů. Mimo samozřejmé a iniciativní spolupráce v rámci zooškol, příměstských táborů a podobných programů pro děti probíhá na úseku řada komentovaných krmení a prohlídek. Příkladem jsou tradiční komentovaná krmení velkých želv a dalších plazů v Pavilonu šelem a plazů, prohlídky chovatelského zázemí krokodýlů kubánských s výkladem či nově komentovaná krmení gaviálů. Tradičně ve spolupráci s kolegy pořádáme čtyřikrát ročně Dny chovatelů želv, kde formou přednášek a besed seznamujeme návštěvníky se zoologickými i chovatelskými zákulisními zajímavostmi, které se této ohrožené živočišné skupiny týkají.

PETR VELENSKÝ
KURÁTOR

Foto: Petr Velenký

Trnorep žihavý

Agamka
Převalského

Foto: Petr Hamančík

Foto: Miroslav Bábek

Kriticky ohrožený
morčák paranský

Ptáci

V chovu ptáků jsme měli v potenciálních chovných párech celkem 220 původních druhů, z nichž jich celkem 146 sneslo alespoň jedno vejce. Prokazatelně oplozené snůšky byly získány od 112 druhů, u 103 druhů se vylíhla mláďata, odchovat se podařilo mláďata u 92 druhů.

Z významnějších odchovaných druhů jmenujme **nestory kea** (*Nestor notabilis*) – 2 mláďata byla na začátku roku odchovávána ručně chovateli, ale později adoptována vlastními rodiči. Důležité je zmínit hnízdění australských **kormoránů černobílých** (*Phalacrocorax melanoleucos*), jejichž evropská populace doznala obrovského úbytku, a tak se snažíme zachránit jejich chov v Evropě. V současné době se v pražské zoo nachází nejpočetnější kolonie mimo jejich původní domovinu. Celkem se do konce roku 2023 podařilo odchovat 12 mláďat, což je největší úspěch v historii našeho chovu.

Mláďata opakovaně odchovával pár **kvakošů rezavých** (*Nycticorax caledonicus manillensis*), který poprvé přezimoval ve venkovní voliére Asijská delta, kde pečoval o 4 mláďata. Pro osvětlení krve a zvětšení kolonie jsme získali ze Zoo Plzeň nový pár. Záměrem je nahrazení nadpočetné kolonie kvakošů nočních za právě tento vzácně chovaný druh.

Ve stejné expozici se vylíhla také 3 mláďata **čápů bělokrkých** (*Ciconia episcopus episcopus*), z nichž se nakonec podařilo odchovat 2 mláďata do samostatnosti. Z dalších druhů ptáků vázaných

na vodu jsme docílili odchovů u **ibisů bílých** (*Eudocimus albus*) – 3 mláďata, **ibisů slámokrkých** (*Theskiornis spinicollis*) – 4 mláďata, **ibisů černošedých** (*Theskiornis melanocephalus*) – 2 mláďata, **ibisů šedokřídlých** (*Theristicus melanopis*) – 1 mládě a poprvé v historii chovu také u **ibisů modrookých** (*Theskiornis bernieri bernieri*) – 1 mládě. Tento druh je ojediněle chovaným endemitem Madagaskaru podobně jako **ibis madagaskarský** (*Lophotibis cristata urschi*), který odchovával přirozeně 3 mláďata, což je skutečně raritní výsledek. **Ibisi hnědí** (*Plegadis falcinellus*) odchovávali 2 mláďata a **ibisi skalní** (*Geronticus eremita*) 4 mláďata. Poprvé v Zoo Praha i v České republice bylo odchováno 1 mládě jihoamerického **ibise bělolícího** (*Plegadis chihii*). V historii zoo se nám tedy povedlo odchovat všech 11 chovaných druhů ibisů. Jedná se o největší kolekci ibisů v rámci evropských zoo.

Mládě **volavčika člunozobého** (*Cochlearius cochlearius*) bylo odchováno v péči chovatelů. Vylíhla se 2 mláďata u **kolpíků bílých** (*Platalea leucorodia*), 2 mláďata u **kolpíků afrických** (*Platalea alba*) a 1 mládě u **kolpíků růžových** (*Ajaia ajaja*). Stále vzácně odchovávaní **zejozobi afričtí** (*Anastomus*

lamelligerus) vyvedli 2 mláďata. **Volavky vlasaté** (*Ardeola ralloides*) se u nás daří odchovávat v posledních letech každoročně, tentokrát to bylo jedno mládě. To však neplatí pro **bukáčky malé** (*Ixobrychus minutus*), a proto máme opravdu radost ze 3 odchovaných mláďat. Stejný počet mláďat odchoval ve svém gigantickém hnízdě v průchozí voliére i pár **kladivoušů afrických** (*Scopus umbretta*). Jediné vylíhnuté mládě **nesytů afrických** (*Mycteria ibis*) nebylo rodiči odchováno. Šest mláďat měli **tučňáci Humboldtovi** (*Spheniscus humboldti*). **Emu hnědý** (*Dromaius novaehollandiae*) odchoval mládě, které bylo z líhně podloženo pod samce, jenž seděl na podkladcích.

Po neoplozené snůšce **orlosupů bradatých** (*Gypaetus barbatus*) a nezdaru při inkubaci u **supů hnědých** (*Aegypius monachus*) a **supů kapucínů** (*Necrosyrtes monachus*) nám udělalo radost 1 mládě **supa mrchožravého** (*Neophron percnopterus*), 7 mláďat **poštolek jižních** (*Falco naumanni*). Odchovy obou zmíněných druhů jsou zapojeny do reintrodukčních programů v Bulharsku a již odešly do adaptačních voliér, aby mohly být na jaře vypuštěny do přírody. Pro reintrodukci v Rakousku byla

poskytnuta 2 mláďata **puštíků bělavých** (*Strix uralensis macroura*). Z dravců se ještě zaskvěli **kondoři menší** (*Cathartes burrovianus*) se 2 mláďaty.

V chovu sov jsme uskutečnili výměnu **sov indických** (*Phodilus badius*) s Tierparkem Berlín, abychom vytvořili dva nepříbuzné páry. Velmi důležité byly i dovozy dravců k dopárování lichých jedinců. Dovezeni byli samec **orla nejmenšího** (*Hieraetus pennatus*) ze Zoo Liberec, samec **orla bělohlavého** (*Haliaeetus leucocephalus*) ze Zoo Attica v Řecku a samice **orla kejklíře** (*Terathopius ecaudatus*) z ptačího parku ve Walsrode.

Z hrabavých ptáků si ceníme 5 mláďat ohrožených **hoků červeno-laločnatých** (*Crax blumenbachii*), která jsou prvním odchovem tohoto druhu v rámci ČR. Také 3 odchovaní **satyři Cabotovi** (*Tragopan caboti*) jsou důležití zejména pro chovný program a udržení tohoto druhu v Evropě. Poprvé byl odchován **bažant vietnamský** (*Lophura hatinhensis*) a tradičně jsme měli odchovy u **bažanta Edwardsova** (*Lophura edwardsi*) – celkem 5 mláďat. Páru jihoamerických hrabavých **guanů Grayovým**

Mládě nestora key
připomíná
po vylíhnutí své
rodiče jen pramálo.

Foto: Petr Hamaník

Kormoráni
černobíli
odchovali v roce
2023 celkem
12 mláďat.

(*Pipile grayi*) se vylíhla a byla odchována 3 mláďata. Hnízdění dalších druhů hrabavých skončilo pouze snůškami bez vylíhnutých mláďat. Ze Zoo Plzeň jsme přivezli druhý pár **bažantů Salvadoriho** (*Lophura inornata inornata*), kteří jsou v chovech již skutečnou raritou.

Chovatelsky úspěšnou skupinou byli i vrubozobí. V roce 2023 se odehrála historická událost nejen v této skupině, v chovu ptáků vůbec. V říjnu byli poprvé exportováni mimo svou domovinu **morčáci paranští** (*Mergus octosetaceus*) jako nový druh v Zoo Praha. Pět párů jsme získali ze Zooparque Itatiba v Brazílii, s nímž spolupracujeme na chovném programu. Ptáci se v zázemí skleníkového typu adaptovali velmi dobře. Představení veřejnosti bylo naplánováno na začátek návštěvníkové sezony 2024. Také další nový ptačí druh získaný v roce 2023 je zástupcem vrubozobých. Jedná se o nelétavou **kachyni parníkovou** (*Tachyeres pteneres*) – 1 pár pocházející z ptačího parku Walsrode bude obývat expozici společně s tučňáky Humboldtovými.

Dalšími odchovy v kolekci vrubozobých byli: 1 **morčák šupinatý** (*Mergus squamatus*), 4 **morčáci bílí** (*Mergus albellus*), 5 **poláků hnědavých** (*Aythya australis*), 1 **polák malý** (*Aythya nyroca*), 4 **kachničky karolínské** (*Aix sponsa*), 6 **kachniček šedobokých** (*Callonetta leucophrys*), 5 **lžičáků pestrých** (*Spatula clypeata*), 9 **čírek obecných** (*Anas crecca crecca*) a 2 **čírky diamantové** (*Spatula hottentota*). Odchov **kaček strakatých** (*Histrionicus histrionicus*) se nezdařil, ačkoli se vylíhlo 5 kachňat. Další vzácně chované druhy se však podařilo odchovat: 5 **husovců stračích** (*Anseranas semipalmata*) a 8 **pižmovek konžských** (*Pteronetta hartlaubii*). U pižmovek konžských se jedná o třetí přirozený odchov v řadě, celkem bylo odchováno 15 mláďat. Od **kachen patagonských** (*Anas specularioides*) se podařilo po devíti letech odchovat 1 mládě. Po

delší době se vylíhlo 1 mládě **berneškám rudokrkým** (*Branta ruficollis*) a 4 mláďata **berneškám velkým** (*Branta canadensis maxima*). Z chovného centra v italském Monticellu jsme k obnovení chovu přivezli pár **kachnic bělohavých** (*Oxyura leucocephala*).

Celkem 22 mláďat se vylíhlo **tenkozobcům opačným** (*Recurvirostra avosetta*) a 3 mláďata **dytíků velkým** (*Burhinus grallarius*), z nichž dvě byla úspěšně podložena pod rodiče a odchována přirozeně. **Jespáky bojovné** (*Calidris pugnax*) jsme doplnili také z výše jmenovaného chovného centra.

V zimním období hnízdily některé tropické druhy holubů. **Holub šedobříchý** (*Patagioenas squamosus*) byl prvním ptačím mládětem roku 2023 a další 2 mláďata z následující snůšky byla také odchována. Úspěšný odchov proběhl i u asijských **holubů papoušcích** (*Treron vernans*) a **holubů růžovotemenných** (*Ducula rosacea*) – po 1 mláděti. Odchov 1 mláděte **holubů horských** (*Otidiphaps nobilis nobilis*) se podařil po sedmi letech v Rákosově pavilonu. Hnízdění **korunáčů modrošedých** (*Goura cristata*) dopadlo nezdarem, avšak doufáme v úspěch v dalším hnízdění. Příchodem nových samců **holubů růžových** (*Nesoenas mayeri*) ze Zoo Plzeň a Zoo Londýn máme možnost opět sestavit chovný pár.

Mláďata odchovali i někteří papoušci. Přes chladné jarní počasí vyvedli 3 mládě **andulky vlnkované** (*Melopsittacus undulatus*) ve venkovní voliérě, v zázemí pavilonu Indonéská džungle se podařilo odchovat 1 mládě **charmozina Stellina** (*Charmosyna stellae*) v melanistické formě. Mláďata byla odchována u **loriů černohlavých** (*Lorius domicella*) – 2 mláďata a **loriů vlnkovaných** (*Trichoglossus johnstoniae*) – 2 mláďata. Velkým úspěchem jsou 4 mláďata **loríků rudobradých** (*Psittaculirostris*

Berneška
rudokrká
s mláďaty

Foto: Petr Hámek

edwardsii) od dvou párů, protože dosud se nikdy nepodařilo odchovat mláďata od dvou párů v jedné hnízdní sezoně. Zoo Praha je jedinou institucí, která tento druh dlouhodobě odchovává. Poprvé se vylíhlo mládě u **loríčků oranžovoprských** (*Cyclopsitta guillemoti*), ale uhynulo pod rodiči následující den. Dopárováním lichého samce a dovozem dalšího páru jsme u tohoto druhu zvýšili stav na tři páry. Z větších druhů papoušků byla odchována

3 mláďata **amazoňanů modrobradých** (*Amazona festiva festiva*) a 5 mláďat **amazoňanů jamajských** (*Amazona collaria*), 2 mláďata **madů modrotemenných** (*Tanygnathus lucionensis*) a 5 mláďat **papoušků patagonských chilských** (*Cyanoliseus patagonus bloxami*). Amazoňané jamajští a papoušci patagonští poprvé vyvedli mláďata přirozeně v expozici Rákosova pavilonu. Vylíhnuté mládě **arů hyacintových** (*Anodorhynchus*

Pět mláďat hoků
červenolaločnatých
je evropským
prvoodchovem.

Foto: Tereza Mihalová

Foto: Miroslav Bobek

Kachyně
parníková

hyacinthinus) jsme ponechali pod rodiči, kteří bohužel svou rodičovskou úlohu nezvládli.

Z asijských zoborožců opustila dutinu 3 mláďata filipínských **zoborožců rýhozobých** (*Penelopides panini panini*). U tradičně odchovávaného **dvojzoborožce nosorožčího** (*Bucorvus rhinoceros silvestris*) jsme do páru dovezli novou samici ze Sharjah Breeding Conservation v UAE. U **dvojzoborožců indických** (*Buceros bicornis*) populace v celé Evropě rychle stárne a naše dvě samice již nejsou vzhledem k vysokému stáří a zdravotnímu stavu schopny snůšky. Zdánlivě opačná situace je u našich dvou párů **dvojzoborožců hnědavých** (*Buceros hydrocorax*),

kterí jsou ve věku 13 až 16 let. Přes náznaky hnízdní aktivity ale zatím ke snůšce nedošlo. Jediný záznam o hnízdění samice tohoto druhu v F1 generaci uvádí její věk 19 let, a proto věříme, že čas tohoto raritního druhu v naší zoo i v celé Evropě teprve přijde.

Z pěvců je potřeba zmínit 3 mláďata u **flétnáků australských** (*Gymnorhina tibicen hypoleuca*), 3 mláďata **hýlů mexických** (*Carpodacus mexicanus*) a 2 mláďata **zvonků zelených** (*Carduelis chloris*). Mláďata vyvedli také **vlhovci žlutokápí** (*Agelaius icterocephalus*) a **špačci čínští** (*Sturnus sinensis*). Poprvé v expozici Bažantnice vylétlo mládě z budky **loskutákům posvátným** (*Gracula religiosa*). V líhni se po deseti letech vylíhla

Mláďata sojkovce
vlnkohřbetého
se stala jediným
odchovem tohoto
druhu na světě.

Foto: Tereza Mihalíková

Mláďata kriticky
ohrožených
jeřábů bílých

Foto: Petr Hamerník

3 mláďata **iren tyrkysových** (*Irena puella*). Jedno z nich se podařilo odchovat ručně chovateli a jedno pod rodiči, třetí mládě bohužel uhynulo, ale i tak je to v chovu pěvců velký úspěch.

V chovu **sojkovců vlnkohřbetých** (*Ianthocincla lunulata*) se podařilo po devíti letech odchovat 2 mláďata, což je velmi výjimečné, a tato mláďata jsou v roce 2023 jedinými odchovy v rámci světových zoologických zahrad. Podobně vzácní jsou i **sojkovci rezavouší** (*Garrulax castanotis*), u nichž se podařilo odchovat 2 mláďata. Vylíhla se v líhni a byla rozkrmena chovateli, načež byla zpětně podsazena pod rodiče. Opakovaně jsme tedy využili metodiku „pěstounského“ odchovu vlastními rodiči. **Sojkovci**

chocholatí (*Garrulax leucolophus diardi*) měli 1 mládě a v závěru roku odchovávali rovněž 1 mládě také **sojkovci dvoubarví** (*Garrulax bicolor*). Ze Zoo Londýn se podařilo dovézt dvě samice **sojkovců jihočínských** (*Trochalopteron milnei*), abychom opětovně nastartovali chov i u tohoto druhu. Také dovoz samice **špačka holohlavého** (*Sarcops calvus*) snad vykřesá naději pro udržení tohoto druhu v evropských chovech.

Návštěvníkům zoo jsme na začátku roku 2023 představili nový druh – **jeřáby bílé** neboli sibiřské (*Grus leucogeranus*). Jedná se o jediný kriticky ohrožený druh jeřába, do jehož chovného programu (EEP) jsme se zapojili.

ANTONÍN VAIDL
KURÁTOR ■

Foto: Petr Hamerník

Kladivouši
afričtí odchovávali
3 mláďata.

Savci (kromě kopytníků a primátů)

V chovu savců se narodilo 398 mláďat 66 druhům. Nejzásadnějším narozeným savcem a v podstatě nejzásadnějším mládětem roku v celé zoo se stala samička luskouna krátkoocasého, neméně významný byl i odchov mláděte ježury novoguinejské.

Foto: Olivier Le Que

Samice
vombata
obecného
Winkleigh

Samička **luskouna krátkoocasého** (*Manis pentadactyla*) se narodila 2. února 2023. Za celou dobu pokusů o chov luskounů v evropských zoo je to od 19. století vůbec poprvé, co se nějaké zoologické zahradě podařila reprodukce luskouna od páření rodičů až po narození mláděte. Mládě dostalo jméno Šiška a jeho start do života byl poměrně těžký. V prvních dnech neměla jeho matka Tang dostatek mléka a mládě jsme museli přikrmovat dvakrát až třikrát denně. Po dvou týdnech se podařilo samici „rozkojit“, mládě začalo nabírat váhu normálním tempem a další příkrm již nebyl nutný. Na konci prvního pololetí mládě dosáhlo hmotnosti okolo 1 600 g a vypadalo jako dokonalá zmenšená kopie rodičů. Dokonce začalo samostatně přijímat potravu dospělých zvířat – dříve, než je to obvyklé. V šesti měsících bylo možné mládě považovat za odchované. Na konci třetího čtvrtletí, kdy bylo ještě ve společné expozici s matkou, vážilo 2 200 g. Teprve v říjnu byla Šiška definitivně oddělena. Na konci roku byla zcela samostatná a vážila již přes 3 kg.

Poněkud ve stínu luskouna zůstalo další mimořádné mládě – **ježura novoguinejská** (*Tachyglossus aculeatus lawesii*). Tento druh se u nás vylíhl již před dvěma lety, mládě se však nezdařilo odchovat. Mládě narozené v roce 2023 dlouho prosperovalo, kritická se ukázala až doba odstavy, která nastává zhruba v osmi měsících života. Mládě nezačalo přijímat potravu pro dospělé a jeho váha klesala. Podobně to bylo i u mláďat v jiných zoo, například v San Diegu. Zaznamenaný pokles může dosáhnout až desítek procent hmotnosti. V našem případě došlo k poklesu ze zhruba 1 300 g na pouhých 870 g! Po konzultacích s kolegy ze San Diega jsme opakovaně provedli krmení mláděte sondou v anestezii, což je náročné a riskantní. Zároveň proběhla medikace proti kokcidiím. Nakonec se podařilo zprůchodnit mláděti střeva a nastartovat chuť k jídlu. Na konci roku již vážilo přes 1,5 kg. Tento druh se podobně jako luskouni objevuje v evropských chovech již od 19. století, ale odchovy se začaly dařit až v posledních deseti letech a stále jsou naprosto mimořádné.

Foto: Miroslav Bábek

Mládě luskouna
krátkoocasého
krátce
po narození

Foto: Miroslav Bábek

Mládě bylo
potřeba zpočátku
příkrmovat.

Foto: Petr Hamerlík

Malá Šiška se
rychle naučila
vozit se matce
na ocase.

Foto: Petr Hanenřík

V pěti měsících již Šiška přijímala potravu dospělých.

Tradičně se v průběhu roku dařil chov klokanů – mláďata se narodila celkem pěti druhům. Potěšily nás přírůstky zejména u našich „specialit“: 3 mláďata **klokanů rodu *Dorcopsis***, přičemž 1 pár jsme naopak odeslali do belgické Pairi Daizy; 2 mláďata **klokanů obrovských tasmánských (*Macropus giganteus tasmaniensis*)** a 3 mláďata **klokanů horských východních (*Osphranter robustus robustus*)**. Poslední uvedený druh rozmnožujeme úspěšně do té míry, že jsme z našich odchovů založili chovy či bakalářské skupiny ve čtyřech dalších zoologických zahradách. Naposledy odešel jeden z našich odchovaných samců do Zoo Halle v Německu. Standardem jsou mláďata u **klokanů rudých (*Macropus rufus*)** – 2 mláďata, **klokanů rudokrkých tasmánských (*Macropus rufogriseus rufogriseus*)** – 2 mláďata, i u **klokanů bažinných (*Wallabia bicolor*)**. Po několika letech se rozmnožovali **klokani parma (*Macropus parma*)** – 1 narozené mládě souviselo s tím, že se nám po delší době podařilo dopárovat sólovou samici se samcem z Holandska.

Zásadním příchodem byl dovoz samice **vombata obecného tasmánského (*Vombatus ursinus*)**. Samice Winkleigh se narodila v tasmánské Trowuně a je to zkušební matka, která již mládě odchovála. V Evropě prošla povinnou měsíční karanténou v Zoo Kodaň a v Praze jsme ji pak seznámili se samcem Cooperem. V průběhu června jsme registrovali první páření a na konci roku bylo evidentní, že pozdější páření bylo plodné. Na začátku druhého pololetí se nám podařilo dokončit vše potřebné k dovozu páru vombatů obecných kontinentální formy ze zoologické zahrady v Adelaide. Tato zvířata obohatí po karanténě a adaptaci na evropské podmínky chovný program EEP.

Mezi vačnatci došlo však k úhynu jednoho ikonického jedince – ve věku více než 14 let uhynula samice **klokánka krysího (*Potorous tridactylus*)** Prašivka, jednoho z nejstarších zdokumentovaných klokánků kryších na světě.

Mláďata odchovávala řada druhů malých savců: 6.2.4 **mara slaništní (*Dolichotis salinicola*)**, 1.3.1 **tana severní (*Tupaia berlangeri*)**, 0.0.5 **komba jižní (*Galago moholi*)**, 0.0.2 **komba Garnettova (*Galago garnetti*)** – dvojčata, mezi nimi i samice, kterých je v chovu extrémní nedostatek, 0.0.2 **daman stepní (*Heterohyrax brucei*)**, 0.0.1 **dikobraz palawanský (*Hystrix pumila*)**, 0.1 **urzon kanadský (*Erethizon dorsatum*)** – po matce již naše druhá generace, 3.2 **krysa (křečkomys) obrovská (*Cricetomys gambianus*)**, 0.0.34 **pískomil křečkovitý (*Pachyuromys duprasi*)** po několikaleté pauze. Dva vrhy jsme zaznamenali u **bércouna afrického (*Macroscelides proboscideus*)**, mláďata bohužel uhynula. První mláďata se narodila **kaloňům plavým (*Eidolon helvum*)**, odchov byl ale neúspěšný. Poprvé se rozmnožovali malí noční primáti **makiové Goodmanovi (*Microcebus lehilahytsara*)**, bohužel již relativně vzrostlé mládě při nehodě v zařízení uhynulo.

Značný počet malých savců jsme pro naše chovy získali z jiných zoo. Byly to například tyto druhy: **bělozubka nejmenší (*Suncus etruscus*)** z Humboldtovy univerzity Berlín (5 párů, ještě do konce roku odchovály 16 mláďat), **hutie kubánská (*Capromys pilorides*)** ze Zoo Jihlava (2 samice) a **maki Goodmanův** ze Zoo Plzeň (pár). Chovy jsme doplnili o dva nové druhy drobných hlodavců – 4 **hraboše syslí (*Lasiopodomys brandti*)**, kteří se hned rozmnožili, takže přibyla 4 mláďata, a 6 párů přírodní formy **pískomila mongolského (*Meriones unguiculatus*)** pro doprovodné expozice v sousedství budovaných výběhů pro koně Převalského. Po řadě let jsme také obnovili chov **myší nilských (*Arvicanthus niloticus*)** – tento dříve běžný druh z evropských chovů prakticky vymizel. Po krátké přestávce došlo k obnovení expozice **gundiů saharských (*Ctenodactylus gundi*)** – noví jedinci, původem ze zoo v Jihlavě a Budapešti, se nastěhovali do expozice po veverkách bušových, přičemž samice byla koncem roku březí.

Foto: Petr Hamenik

Pár kapybar se zabydlel ve společné expozici s mravenečnickými velkými.

Zdárně proběhlo přebudování části starého Pavilonu velkých savců na zázemí pro chov **kapybar** (*Hydrochaerus hydrochaeris*), které nyní sdílejí výběh s mravenečnickými velkými. U **hrabáčů** (*Oryzomys latipes*) jsme přistoupili k výměně zvířat a změně dosud úspěšného chovného páru. Samice Kvída, které bylo v květnu 18 let, totiž během březosti trpí opakovaně problémy se zuby, což komplikuje odchov a podepisuje se to na jejím zdravotním stavu. Proto již nebude dále připouštěna a šanci dostala mladá samice Sabi, která k nám přijela ze Zoo Plzeň výměnou za naši nejmladší odchovankyni Farisu. Ke konci roku jsme mohli z vyšetření ultrazvukem potvrdit, že nové spojení se vydařilo a samice Sabi je březí. Pro samce **bércouna Petersova** (*Rhynchocyon petersi*) jsme ze Zoo Lipsko získali samici k dopárování. Obě zvířata byla zatím umístěna v zázemí.

V chovu šelem proběhla výměna dospělých samců **tygrů ussuríjských** (*Panthera tigris altaica*) se Zoo Plzeň (k nám přicestoval samec Tiber). V obou zahradách se původní páry k sobě chovaly „vlažně“, výměna je tak pokusem vytvořit u tohoto druhu funkční páry. Nicméně ani v nové sestavě se reakce zvířat nezlepšily. Z francouzského Peaugres jsme do chovu získali mladou samici **geparda** (*Acinonyx jubatus*). K doplnění páru jsme dovezli samce **mangusty trpasličí** (*Helogale parvula*).

V pavilonu Indonéská džungle se v květnu povedlo získat novou samici **vydry hladkosrsté** (*Lutrogale perspicillata*) a k radosti celého chovatelského týmu se jí po ukončení povinné karantény podařilo naprosto bez problému spojit s chovným samcem. Novou samici **vlka hřivnatého** (*Chrysocyon brachyurus*) jsme dovezli z Nordens Ark ve Švédsku. Naopak od nás odešel samec **kočky rybářské** (*Prionailurus viverrinus*) do Zoo Norimberk. Tomuto druhu se v evropských chovech nedaří. Ani spojení u nás se nevyvíjelo pozitivně, a proto jsme dali přednost návratu kocoura k mladé samici v Německu. U **lvů indických** (*Panthera leo goojratensis*) jsme podnikli poslední pokus, jak umožnit reprodukci stárnoucím, ale dosud plodným samcem Ginii, jejím pře-

sunem do Zoo Budapešť. U nově sestaveného páru **psů pralesních** (*Speothos venaticus*) se narodili 2 samci. Z šelem se poprvé rozmnožovali **oceloti slaništní** (*Leopardus geoffroyi*). Mládě bohužel, jak je to u prvniček šelem časté, nepřežilo. V rozmezí pouhých tří měsíců se ve skupině **surikat** (*Suricata suricatta*) narodily dva vrhy mláďat – na svět přišli 4 samci a 3 samice. Jihoamerické kuny **tayry** (*Eira barbara*) odchovaly 2 mláďata – samce, po matce narozené u nás již ve druhé generaci. Mezi vel-

Mládě dikobraza palawanského s matkou

Foto: Petr Hamenik

Samice
klokana
horského
s mládětem

Foto: Petr Hamerník

kými šelmami došlo koncem třetího čtvrtletí k celé řadě úhynů starších jedinců. Samec **tygra sumaterského** (*Panthera tigris sumatrae*) uhynul na tumor plic. Samec **geparda** (*Acinonyx jubatus*) byl dlouhodobě imunitně oslabený, zatímco jeho starší partnerka uhynula na selhání ledvin, což je v zásadě u starších kočkovitých šelem častý problém. Po velmi dlouhé neúspěšné léčbě jsme museli utratit samici **vlka hřivnatého** (*Chrysocyon brachyurus*) s automutilačním chováním. Multiorgánová rakovina byla příčinou úhynu samice **medvěda ledního** (*Ursus maritimus*) v nedožitých 20 letech věku, tedy dříve, než bychom očekávali. Tato událost jen podtrhla pro tento druh neutěšený stav současného chovatelského zařízení. To je již desítky let morálně zastaralé a bez vybudování nového by nebylo možné v chovu těchto šelem v Zoo Praha pokračovat. V závěru roku však přišla ze strany zřizovatele skvělá zpráva o schválení celkových nákladů na výstavbu nové expozice Arktida.

V chovu **slonů indických** (*Elephas maximus*) nejvíce rezonovala smutná událost z počátku roku. V závěru ledna uhynula Amalee, jedna z mladých slonů narozených v roce 2020. Příčinou byla prudká infekce sloním herpesvirem (EEHV), který představuje největší riziko v chovu slonů. Ohrožená jsou zejména mláďata starší než dva roky, což se v tomto případě potvrdilo. Proti EEHV dosud neexistuje účinná léčba, průběh infekce bývá nesmírně agresivní a rychlý. Navzdory intenzivní snaze týmu chovatelů a veterinářů o záchranu slůně se nepodařilo samičku zachránit. Bohužel nelze odhadnout, jaký vývoj může mít výskyt infekce v našem stáde v budoucnosti, a tak musíme být připraveni kdykoli znovu zasáhnout. K tomu by mohla pomoci zásoba sloní krevní plazmy, kterou se snažíme zajistit. Navzdory tomu, že proces jejího získávání od našich starších slonů je dosti obtížný, se nám podařilo vytvořit operativní zásobu, kterou bychom mohli v případě potřeby použít k pokusu o záchranu akutně nemocného slona – samozřejmě však doufáme, že nebude nutné podobný pokus realizovat. Během roku jsme se také snažili zajistit kvalitní nový domov pro našeho odrůstajícího sloního samce Maxe. Po míst-

ních šetřeních jsme bohužel došli k závěru, že vytipované instituce v Maďarsku a v Itálii nesplňují technické požadavky, a tak bude muset Max u nás vydržet s ostatními samci ještě jednu zimu. Na jaře příštího roku by se nám již mělo podařit jej přestěhovat, nejspíš do Belgie. Italské zařízení, které nyní prochází technickými úpravami, by se mohlo v příštím roce stát domovem pro Maxova sourozence Rudolfa.

RNDR. PAVEL BRANDL, PH.D.
KURÁTOR ■

Přírodní forma piskomila mongolského

Foto: Petr Hamerník

Kopytníci

Na úseku chovu kopytníků probíhá většina porodů během prvních tří čtvrtin roku, což je způsobeno částečně vlivem plánování (u teplomilných antilop) a částečně vlivem sezonnosti chovaných druhů.

Na počátek roku jsou často plánovány porody u antilop. Několik porodů jsme očekávali u **antilop vráných** (*Hippotragus niger*), kdy prvního jsme se dočkali již 12. ledna a další dva záhy následovaly. Po úspěšném spojení celé skupiny tak mohli návštěvníci od března pozorovat při teplých dnech ve výběhu typickou školku 3 mláďat, kterou mláďata tohoto druhu vytvářejí, zatímco se samice v jejich hlídání střídají. V lednu se narodila samička kriticky ohrožené pralesní antilopy **bonga horského** (*Tragelaphus eurycerus isaaci*), další 2 mláďata následovala v červnu a červenci.

Jednalo se o potomky samic Raily a Dafné, které měly v minulosti problémy se zabřeznutím, a mláďata jsou tak výsledkem úspěšné stimulace reprodukčního cyklu. Matka posledního mláděte, již zkušená samice, bohužel v prvním týdnu po porodu uhynula. Přistoupili jsme proto k unikátnímu způsobu odchovu, kdy jsme mládě plně začlenili do skupiny a využili ochoty druhých dvou laktujících samic krmit i nevlastní mládě. To bylo zároveň v prvním měsíci bezkontaktně dokrmováno mléčnou náhražkou, což mu pomohlo překlenout nejisté týdny na začátku života.

Foto: Petr Hamenik

Samička anoa nížinného je významným přírůstkem i v evropském měřítku.

Foto: Petr Hamenik

Mláďata antilop vráných

U **vodušek abok** (*Kobus megaceros*) a **adaxů** (*Addax nasomaculatus*) jsme se dočkali prvních mláďat po novém chovném samci, v obou stádech se dařilo odchovávat po 2 mláďatech. U **buvolců běločelých** (*Damaliscus pygargus phillipsi*), jediných v Evropě chovaných buvolců, jsme v roce 2023 přírůstky neplánovali, jelikož stádo čekalo na nového chovného samce. Ten dorazil na konci dubna z francouzského Branféré a ke stádu se připojil v africkém výběhu. Nového samce pro nadcházející sezonu jsme dovezli také do stáda **sitatung západoafrických** (*Tragelaphus spekei gratus*), kde se nám v letošním roce narodila pouze podměrečná a neživotaschopná mláďata, a tak bylo potřeba chovná zvířata obměnit. Do vznikající samčí skupiny **gazel dama tmavých** (*Nanger dama mhorri*) jsme k dvěma prvním chovancům přivezli z mnichovského Tierparku Hellabrunn dva další mladé samce. Skupina na konci roku čítala 3 jedince, jeden ze samců bohužel po komplikované léčbě zlomené končetiny uhynul. Chov těchto v přírodě kriticky ohrožených gazel je poměrně náročný a je potřeba počítat se specifickými nároky na krmenou dávku a silnou senzitivitou na střevní parazity. Podmínky k chovu se stále snažíme vyladit a budeme v tom pokračovat i v následujícím roce tak, aby u nás chovaná zvířata prosperovala dlouhodobě.

Mládě bonga
horského
s matkou tráví
první týdny života
ve vnitřní stáji.

směřuje k vyhynutí tohoto druhu v evropských zoo. Proto je náš přírůstek velkou nadějí nejen pro pražský chov, ale i pro druh jako takový. Z divokých turů se dále povedlo rozmnožit **bizony** (*Bison bison*) – 2 samci – i **zubry** (*Bison bonasus*) – 1 samec.

Na sezonu se vážou porody u většiny druhů jelenovitých s výjimkou **sambarů ostrovních** (*Rusa timorensis*). Jde o tropický druh, u něhož není říje vázána na cyklus výměny paroží, a kolouší se proto rodí kdykoliv v průběhu roku. V historii chovu se jedná o zatím nejúspěšnější rok, protože porodily čtyři laně a všechna mláďata se podařilo odchovat. Dvě velmi dobře prosperující mláďata se narodila ve skupině řídce chovaných **jelenů bělohubých** (*Cervus albirostris*) a jedné samičky po novém samci jsme se dočkali u **sobů karelských** (*Rangifer tarandus fennicus*), jediných evropských divokých sobů. U **jelenů barmských** (*Panolis eldi thamin*) probíhají porody většinou od srpna do konce září, tentokrát však byly porody posunuté v důsledku zatím nedostatečné dominance mladého chovného samce. Probíhaly proto až do konce roku a podařilo se odchovat 4 mláďata.

Z divokých zástupců podčeledi Caprinae se rozmnožovala většina druhů. U **takinů indických** (*Budorcas taxicolor taxicolor*) jsme se po pauze dočkali dvou přírůstků – samce a samičky. Jedna samička se narodila u **nahurů čínských** (*Pseudois nayaur szechuanensis*), kde jsme kromě toho doplnili stádo o novou chovnou samici z Tierpaku Berlín. Mladému páru **goralů sečuánských** (*Nemorhaedus griseus*) se sice již druhým rokem narodilo mládě, ale samička po měsíci zdánlivě bezproblémového odchovu uhynula v důsledku nedostatečného sání mateřského mléka. Protože tyto goralové chová pouze několik zahrad a ještě méně jich druh rozmnožuje, je každý přírůstek velice cenný pro udržení populace v evropských chovech. V příštím roce se tedy budeme intenzivně zabývat metodikou odchovu, abychom podobným problémům předcházeli.

U **žiraf severních núbijských** (*Giraffa camelopardalis camelopardalis*) jsme sice očekávali několik porodů, nakonec však rodila jediná samice, prvoroďčka Anna. Anna je dcerou našeho samce Johana, a proto byla během sezony 2022 umístěna v chovném stádě v Liberci, které vede nepřibuzný samec, abychom zajistili včasné zahájení její reprodukce. Mládě se bohužel z důvodu nezkušenosti a zdravotních komplikací matky nepovedlo odchovat, pro samici Annu je to nicméně velmi cenná zkušenost pro budoucí odchovy. Začátkem jara jsme z důvodu absence dalších porodů přistoupili k připouštění samic s chovným samcem Johanem, pro kterého to byla jeho poslední sezona. Na konci července se jeho zdravotní stav začal setrvale zhoršovat a 26. července uhynul v pokročilém věku 23 let.

Nejvýznamnějším mládětem na chovatelském oddělení kopytníků se v prvním čtvrtletí roku stala samička **anoa nížinného** (*Bubalus depressicornis*), což je nejmenší zástupce turovitých chovaný v Zoo Praha. Tento endemický druh z ostrova Sulawesi je chován pouze v několika zoologických zahradách a jeho reprodukce v posledním desetiletí je na kriticky nízké úrovni, která

Rozmnožovali se i další horští kopytníci. Celkem 6 mláďat (5.1) se narodilo ve skupině **tahrů himálajských** (*Hemitragus jemlahicus*) a 3 mláďata (1.2) ve skupině **kozorožců kavkazských** (*Capra caucasica*). Ve skupině **pekariů Wagnerových** (*Catagonus wagneri*), které již několikátým rokem pravidelně odchováváme jako jedna z mála zahrad, dochází k pohlavnímu dospívání odchovaných samců, což má za následek sníženou reprodukční úspěšnost skupiny. Odchovy mladých zvířat jsou v dlouhodobém jednání a budou se realizovat během časného jara 2024. Úspěšného porodu dvojčat (samic) jsme se dočkali až na sklonku roku, přesto lze mluvit o úspěchu, neboť v roce 2023 bylo v Evropě zaznamenáno pouze pět úspěšných vrhů.

Očekávaný porod u **tapírů čabrákových** (*Tapirus indicus*) se nezdařil. Po celý rok probíhala opakovaně vyšetření, která potvrdila březost a následně měla vést i ke zjištění, kdy se mládě přibližně narodí. Termín byl odhadován na únor až duben 2024. To nám umožnilo zrealizovat ještě přestavbu vnitřních stájí, zatímco zvířata byla přesunuta na oddělení karantény. Samice však měla vážné zdravotní problémy a mládě, které předčasně porodila poslední den roku 2023, bylo mrtvé. Již dříve odchovanou

Foto: Petr Hamaník

Mládě jelena
bělohubého

samici **tapíra jihoamerického** (*Tapirus terrestris*) Jasmínu jsme přesunuli do holandského Kerkrade. Je prvním potomkem samice Taluen, získané před lety z Francouzské Guyany.

V souvislosti s úsilím Zoo Praha o záchranu **koně Převalského** (*Equus przewalskii*) byly v roce 2023 zahájeny kroky k reintrodukcí koní do Kazachstánu. Za tímto účelem se v srpnu konal v Zoo Praha mezinárodní workshop ohledně reintrodukční metodiky pro plánovaný transport prvních koní v roce 2024. V souvis-

losti s tím byli na naší chovnou a aklimatizační stanici v Dolním Dobřejově dovezeni první jedinci určené jako kandidáti pro tento projekt. V samotném chovu tohoto posledního divokého koně jsme se dočkali jednoho přírůstku – klisničky, která se zároveň stala prvním hříbětem narozeným v novém pastevním prostoru na Dívčích hradech.

MGR. BARBORA DOBIÁŠOVÁ
KURÁTORKA ■

Jedno ze dvou
mláďat takina
indického krátce
po narození

Foto: Petr Hamaník

Primáti

V roce 2023 se na úseku chovu primátů narodilo 9 mlád'at tří druhů.

Významnou událostí roku byla potvrzená březost samic gorily nížinné Duni a Kijivu.

V rámci chovu primátů nelze opomenout komentář k chodu nejnovějšího pavilonu v Zoo Praha, kterým je **Rezervace Dja**. Pavilon byl ke konci roku kompletně obsazen všemi plánovanými druhy zvířat. Ve vnitřních prostorách se zcela zabydleli šettkouni afričtí (*Potamochoerus porcus*) ve společné expozici s **kočkodany Braz-zovými** (*Cercopithecus neglectus*). Jakmile to umožnilo počasí, byly oba druhy vypuštěny i do venkovního výběhu. Tam mohou šettkouni dle libosti rýt v substrátu a poskytnout tak návštěvníkům pohled na přirozené chování těchto pestře zbarvených zvířat.

Také velkou expozici **goril nížinných** (*Gorilla gorilla gorilla*) je možno považovat za plně zabydlenou. Soužití goril a **gueréz plástíkových** (*Colobus guereza*) funguje díky dostatku prostoru a povaze obou druhů naprosto bezproblémově. Zmíněná expozice byla vybavena potravním enrichmentem ve formě hlavolamu, který gorily hojně využívají. Pozorování goril při jejich snažení je

velmi oblíbené návštěvníky, neboť mohou na vlastní oči a poměrně zblízka sledovat ukázkou lidoopí zručnosti v praxi. Nově přichází gorily Kisumua a Duni čekala první návštěva venkovního výběhu. Stejně jako u šettkounů a kočkodanů bylo třeba vyčkat na příhodné počasí.

Na **Opičích ostrovech** byly zahájeny přípravy na výstavbu nové ubikace pro chov malp. Ta vznikne na místě objektu, v němž dříve žila skupina gueréz plástíkových. Změny probíhaly také v pavilonu gorilích samců, v **Centru Méfou**. Zde byl v doprovodné expozici ukončen chov **tamarínů bělovousých** (*Saguinus mystax*) a expozice byla přebudována, aby vyhovovala podmínkám pro chov nového druhu, **damanů pralesních** (*Dendrohyrax dorsalis*). Jeden chovný pár těchto sympatických zvířat se již v expozici zabydlel a doufáme, že se v následujících měsících začne množit.

Ve skupině kočkodanů Brazzových se narodila dvě mláďata.

Makakové
vepři

Foto: Petr Hamaník

Mládě kotula
veverovitého
s matkou

Foto: Petr Hamaník

Během roku 2023 se na chovatelském úseku primátů narodilo několik mláďat. V únoru přišla na svět 2 mláďata **makaků vepřích** (*Macaca nemestrina*) – samec a samice, v březnu 1 samice kočkodana Brazzova, v říjnu 2 mláďata **kotulů veverovitých** (*Saimiri sciureus*), v listopadu druhá samice kočkodana Brazzova a nakonec v prosinci třetí mládě kotula.

Radostnou novinkou byla dvěma testy potvrzená březost nové gorilí samice Duni v Rezervaci Dja. Samice Kijivu, která měla od koordinátora EEP rovněž povoleno připuštění, na sebe nenechala dlouho čekat. Pokud proběhne jak březost obou samic, tak následně i oba porody bez komplikací, narodí se v rodinné skupině goril v roce 2024 dvě mláďata se zhruba tříměsíčním odstupem. S napětím očekáváme v následujícím roce porod také u mladé samičky **orangutana sumaterského** (*Pongo abelii*) Dirí, pro kterou se nám povedlo získat od koordinátora EEP

mimořádné povolení k připuštění. Ačkoli se nám již v červnu roku 2023 podařilo u Dirí březost potvrdit, samice bohužel v červenci potratila. Naštěstí obratem zabřezla znovu a doufáme, že se po zbývajícím období březosti ani při porodu žádné komplikace neobjeví.

U orangutanů také došlo k rozdělení skupiny. Samice Mawar s mládětem Kawim jsou od Dirí a chovného samce Pagyho odděleni a obývají boxy a ostrov, na němž dříve žili binturongové palawanští. Obě dvojice tak mají zajištěn vizuální kontakt přes vodní příkop a zároveň se tím eliminovalo riziko, které pro malého Kawiho znamenala přítomnost dospělého samce Pagyho.

MGR. JAN MENGŘ
KURÁTOR

Veterinární zpráva

Situace na veterinárním oddělení byla v roce 2023 stabilní, veterinární tým tvořili čtyři veterinární lékaři a jedna veterinární technička.

Mládě ježury bylo po odstavení nutné krmit sondou v celkové anestezii.

V průběhu roku proběhlo několik desítek veterinárních kontrol z Městské veterinární správy v Praze SVS, které byly většinou zaměřené na kontrolu zvířat umístěných v karanténě. Speciálně byli kontrolováni jedinci z „blue tongue“ zón (Francie a Itálie) a zvířata původem ze třetích zemí. Proběhla i kontrola zabavených zvířat umístěných do karantény celní správou, respektive Českou inspekci životního prostředí (ČIŽP).

V roce 2023 jsme museli řešit pouze jednu nákazu povinnou hlášením. Jednalo se o záchyt bakterie *Salmonella typhimurium* u samce **orla nejmenšího**. Patogen byl zjištěn v trusu při kontrolním vyšetření v karanténě. Samotný jedinec byl bez klinických příznaků onemocnění. Podáním probiotik se podařilo původce eliminovat a orel propuštěn do expozice. U dvou **oran-gutanů sumaterských** jsme zjistili výskyt bakterie *Salmonella oranienburg*, která byla u mladého samce provázena průjmem, ale bez dalších klinických projevů. Vyhlásili jsme karanténu v provozu a všem jedincům podali do krmení probiotika. U samice *Diri salmonela* v trusu přetrvávala delší dobu, karanténu jsme proto museli prodloužit. Několik zástupců plazů mělo v trusu záchyt bakterie *Salmonella*, ne však sérovarů se zoonotickým potenciálem. Na covid-19 jsme vyšetřili všechny tři **luskouny krátkoocasé**, samce **gorily nížinné** a samici **kalimika**, vždy s negativním výsledkem.

V průběhu roku 2023 jsme provedli 155 vakcinací (šelmy, kopytníci, ptáci), 435 anestezií a imobilizací u různých druhů zvířat

(152 jich bylo provedeno u ptáků v inhalační anestezii). Dlouhodobě probíhá spolupráce se Státním veterinárním ústavem Praha, kam odesíláme většinu vzorků na různá vyšetření. Ve specifických případech využíváme služeb dalších českých laboratoří nebo pracovišť (například Tilia Laboratories a VÚVeL Brno), případně vzorky odesíláme do zahraničí (Německo, Švýcarsko, Holandsko). Týká se to převážně virologických a histologických vyšetření některých ptačích pacientů a primátů. Jedním z nejdůležitějších partnerů při provádění biochemických rozborů krve je Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. lékařské fakulty UK a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, kde bylo v roce 2023 analyzováno celkem 425 vzorků.

Veterinární lékařka, specialistka na aviární medicínu, provedla 161 vyšetření krve ptáků. Mnohá základní parazitologická vyšetření probíhají v naší vlastní laboratoři, v roce 2023 bylo takto vyšetřeno celkem 743 vzorků trusu (dalších 976 bylo vyšetřeno ve Státním veterinárním ústavu Praha). V naší laboratoři jsme zpracovali 1 278 krevních nátěrů. Dlouhodobá spolupráce pokračovala s mnoha dalšími subjekty, ať již veterinárními (VÚVeL Brno, Veterinární klinika Mada, VETUNI Brno, Veterinární nemocnice Stodůlky a další), či humánními (Ústřední vojenská nemocnice Střešovice, Fakultní nemocnice Motol, IKEM Praha a další).

Během roku 2023 jsme řešili velké množství standardních i ojedinělých veterinárních případů. Chronologický výčet těch nejzajímavějších je uveden dále.

Pacienti v intervalu leden až březen

V lednu jsme ukončili léčbu rohovkového vředu na pravém oku u samce **křečka velkého**. V Dolním Dobřejově chovatelé nahlásili průjem u starší klisny **koně Převalského**. I přes medikaci nedošlo k jejímu zlepšení, zdravotní stav se zhoršoval. Rozhodli jsme se pro eutanazii, pitva poté ukázala na poškození sliznice tlustého střeva larvami strongyloidů, což vedlo ke špatnému vstřebávání vody a chronickému průjmu. U samice **luskouna** jsme pomocí ultrazvuku monitorovali březost. V únoru jsme ale po úspěšném porodu museli řešit nedostatek mateřského mléka. Protože mládě i přes snahu sát mateřské mléko nepřibývalo na váze, museli jsme ho začít příkrmovat. Naštěstí se situace postupně zlepšila, u samice Tang jsme postupně ukončili podpůrnou medikaci a mladá samička utěšeně rostla.

Kolegyně, specialista na aviární medicínu, v celkové anestezii odstranila hřeb z pravého křídla samice **ibise hagedaše**, fraktura se plně zhojila. U mláděte **kotingy purpurovohrdlé** opakovaně ošetřovala absces na levé pánevní končetině. U mladého **zejzoba afrického** též opakovaně řešila otok hlezna neznámého původu. U samce **antilopy vrané** jsme diagnostikovali plísňové onemocnění kůže, podařilo se ho vyřešit opakovanou vakcinací. Mladá samice **klokana obrovského** zaostávala v růstu a jevila příznaky neurologického onemocnění. Zvolená vyšetření nic zásadního neukázala, ale s ohledem na její zhoršující se zdravotní stav jsme přistoupili k eutanazii. Pitvou byla později zjištěna virová infekce mozku.

Samec **mravenečníka velkého** několik dní krvácel z pravé nozdry, krvácení zastavila teprve opakovaná medikace. U samice **velemysi obláčekové** byla pozorována výrazná dyspnoe, proto jsme ji umístili do karantény. Příčinou problému byla *Mycoplasma sp.* Přes dlouhodobou léčbu (injekční i inhalační aplikace antibiotik) se však nepodařilo infekci zvládnout a samici jsme utratili. Následná pitva potvrdila výrazné poškození obou plic mykoplazmou.

U uhynulého samce **krasky jávské** byl zjištěn novotvar varlete, což je poměrně neobvyklý nález. U mladé samice **slona indického** Amalee proběhla akutní infekce sloním herpesvirem. Bohužel jsme ji nedokázali zachránit ani přes intenzivní terapii. V jejím těle všechna vyšetření potvrdila přítomnost EEHV1.

V celkové anestezii jsme vyšetřili reprodukční aparát u samice lva indického Suchi a s ohledem na její stav jsme aplikovali antikoncepční implantáty. U samice **pásovice kulovitého** docházelo opakovaně ke krvácení z pohlavních cest. Vyšetřením jsme zjistili myom na děloze. U samice **lemura běločelého** jsme museli přeléčit absces na chodidle levé pánevní končetiny. Před ošetřením se hůře pohybovala a postižené místo si intenzivně vylizovala. U několika druhů kopytníků – **anoa nížinný**, **sambar ostrovní** a **jelen barmský** – jsme zaznamenali problém s kvalitou srsť. Podáním podpůrných přípravků do krmení se stav víceméně normalizoval. Podobné obtíže jsme pozorovali i u některých menších šelem – **tayra** a **pes pralesní**. Zde se nám osvědčilo podání přípravků s obsahem CBD. V březnu nahlásila chovatelka u samice **klokana rodu Dorcopsis** snížený příjem potravy a otok levé mandibuly. Provedli jsme komplexní vyšetření v celkové

anestezii. Nakonec jsme samici umístili do karantény a kombinací vhodné medikace a úpravou krmné dávky došlo k normalizaci jejího stavu a k úplnému vymizení otoku.

Pacienti v intervalu duben až červen

V dubnu jsme u samice **krajty královské** odstranili v celkové anestezii útvar velikosti dětské pěsti, který v kaudální třetině těla stlačoval pravou ledvinu a způsoboval neprůchodnost zažívacího traktu. Ve spolupráci s kolegou z Brna jsme v celkové anestezii provedli vyšetření reprodukčních orgánů u dvou párů našich **dikdiků Kirkových**, které se dlouhodobě nedaří rozmnožit. Zároveň jsme jim odebrali krev a odeslali ji na genetickou analýzu. U samice **bodlína Telfairova** jsme odstranili absces z levého horního víčka. Při minulém výkonu kolegyně vykulivovali MRSA (multirezistentní zlatý stafylokok), což není příliš dobré zjištění. Kolegyně se pokusila zachránit samici **kakadua palmového**, které samec utrl horní část zobáku. U samic **slona indického** jsme pokračovali v odběrech plazmy pro upřesnění pohlavního cyklu, a od Shanti jsme dokonce zamrazili několik litrů plazmy pro případ EEHV.

V dubnu a květnu jsme několik zvířat podrobili USG vyšetření za účelem potvrzení či vyloučení březosti. U samice **tamarína bělovousého** byl výsledek negativní, naopak u samice **tapíra čabrakového** a **bonga horského** jsme březost potvrdili. Pro samici bonga to byl první porod, mládě je samec. Náročným pacientem se ukázal být samec **gazely dama**. Nejprve musel podstoupit artrodézu (chirurgické znehybnění kloubu) pravé pánevní končetiny. Po dlouhé rekonvalescenci byl spojen s dalším samcem. Za další dva týdny však začal nadnášet levou hrudní končetinu. V anestezii byla zjištěna fraktura karpu, provedli jsme externí fixaci. Samec dlahu dobře toleroval, ale pak náhle uhynul. Pitvou byla zjištěna masivní chronická pneumonie a myokarditida způsobená bakterií *Trueperella pyogenes*.

V květnu a červnu nás potrápily respirační obtíže horních cest dýchacích u všech tří **luskounů krátkoocasých**. Samice se s infekcí vypořádaly zhruba za 6–8 dní, u samce problémy trvaly déle než dva týdny. V jejich průběhu jsme museli samce dvakrát uspat a nakrmit ho pomocí sondy. I přes komplikace se nám podařilo všechny jedince úspěšně vyléčit.

Kolegyně provedla úspěšnou operaci fraktury femuru u chovného samce **poštolky jižní**. Samec se plně zotavil a není na něm znát žádný hendikep. U plazů jsme v červnu řešili zadržená vajíčka u **orlicie bornejské** a **krajty nachové**. Orlicie po stimulaci všechna vajíčka během odpoledne vykladla, krajta si dávala na čas. Ve vejcovodu po prvotní stimulaci zůstala ještě dvě neoplozená vejce. Ta se nám podařilo z těla vybavit až následnou masáží a hydratací samice.

Na konci června se nám podařilo převézt z chovné a aklimatizační stanice v Dolním Dobřejově do Zoo Ústí nad Labem dvě klisny **koně Převalského**. Transportu nepřálo horké počasí a komplikovaná dopravní situace, ale přibližně po 6,5 hodinách od začátku imobilizace první klisny (Pepper) jsme koně úspěšně vypustili do nové expozice po slonech indických ve zmíněné zoo.

Foto: Miroslav Bábek

Mládě ježury
australské

Pacienti v intervalu červenec až září

Samice **bonga horského** měla druhý den po porodu výhřez pochvy, takže bylo potřeba ji okamžitě uspat a provést repozici. Bohužel, další den se ukázalo, že došlo k aspiraci obsahu bacheru a samice přes veškerou snahu po necelém týdnu uhynula. Pitva potvrdila aspirační pneumonii. Mládě (samička) prokázalo výraznou snahu žít a podařilo se ho i přes drobné zdravotní obtíže (rýma a dušnost) udržovat v dobré kondici.

U dvou **koroptví polních** kolegyně v červenci opakovaně léčila bouli pod okem a otok levého oka. Několik ptáků podstoupilo chirurgické ošetření zlomenin kostí – **irena tyrkysová**, **sojkovec lesní**, **volavčík člunozobý**, **kolpík růžový**. U samce **medvěda ledního** jsme museli řešit nejprve krvácení z tlamy a po týdnu i z oblasti penisu. Medikací se podařilo stav normalizovat, otázkou zůstává samotná příčina tohoto stavu. Zaznamenali jsme masivní začervenění u tří samců **gazely dama**. Opakované podání antiparazitik vedlo k minimalizaci invaze parazity. Na mlýnském náhonu jsme ve spolupráci s chovateli řešili botulismus u volně žijících **kachen divokých**. Nepodařilo se všechny zachránit, ale některé kusy díky snaze chovatelů přežily.

Zajímavý případ jsme zaznamenali u samice **slona indického** Janity, která nedokázala zvednout hrudní končetiny a místo normální chůze se jen šourala. Pomohlo jí podání protizánětlivých léků a analgetik. Viditelně jí nedělaly dobře venkovní vysoké teploty, chovateli museli slonice dokonce zavírat do pavilonu dříve než obvykle.

U samice **tapíra čabrakového** jsme pomocí ultrazvuku zjistili březost. Na karanténě se podařilo změnou krmné dávky zbavit samici **vombata obecného** svědění a ukončit tak léčbu kortikoidy, která jí byla nasazena v Austrálii. Starý samec **zebuza zakrslého** podstoupil v srpnu v celkové anestezii korekci paznehtů. I přes prvotní obavy nakonec vše proběhlo hladce. Nepodařilo se zachránit novorozené mládě **žirafy severní núbijské**, kdy mu matka nejprve během vypuzovací fáze poranila levé oko, následně mu neumožnila napít se mateřského mléka. Pitva ukázala i na vdechnutí plodových vod a počínající pneumonii.

U několika druhů jsme do diety přidali preparáty s CBD olejem. Jednalo se o zvířata se špatnou kvalitou srsti nebo pohybovými obtížemi. Na karanténu jsme kvůli léčbě oteklé pravé dolní čelisti umístili samce **klokana rodu Dorcopsis**. Samice **orangutana sumaterského** Dirí začala po několika týdnech po potvrzení březosti krvácet z pohlavních cest a následným testem se ukázalo, že došlo k potratu. Starý samec **žirafy Rothschildovy** uhynul, důvodem byl kolaps organismu, když se k ránu ve stáji již nedokázal postavit. Samice **vlka hřivnatého** si i přes opakovanou medikaci a trvalé nasazení límce vylízávala do krve a hluboko do svaloviny levý bok. Nereagovala na žádnou medikaci či změny prostředí, a tak jsme museli nakonec přistoupit k její eutanazii. U samice **hrabáče** Kvídy proběhlo v září zbroušení přerostlých stoliček v levé polovině horní i dolní čelisti. Výkon byl proveden v celkové anestezii a zároveň jí byly aplikovány antikoncepční implantáty.

Hluboká kousná poranění jsme konzervativně řešili u **makaka vepřího**. Primáti mají obecně tendenci si stehy vykousávat nebo vytrhávat, což by mohlo komplikovat hojení. Podobná situace nastala u samce **talapoina severního**, který si kousná poranění na pravé pánevní končetině zhoršoval opakovaným saháním do rány. Při odchytu jsme ránu důkladně vyčistili, aplikovali vhodné léky a dále do krmení podávali preparáty urychlující hojení.

Bohužel jsme přišli o pár **gepardů**. Samec dlouhodobě chřadl a nedokázal se vyrovnat s opakovanou infekcí parazity. Samice uhynula náhle, v tomto případě bylo hlavní příčinou selhání funkce ledvin. Kolegyni se podařilo úspěšně zaléct rozpad rohovinové tkáně zobáku u samce **dvojboborožce indického**. U **želvy korunkaté** se snůška neobešla bez hormonální stimulace, která jí musela být aplikována injekčně. Nebylo však potřeba další stimulace, či dokonce chirurgické intervence.

V září jsme řešili dva oftalmologické případy. Nejprve bylo potřeba enukleovat (trvale odstranit) pravé oko u staré samice **mary slaništní**. Oko již nešlo zachránit, bylo plné hnisu, ošetření komplikovala i pokročilá březost. U **kozorožce kavkazského** byla situace nadějnější. V celkové anestezii jsme rohovkový vřed ošetřili a zašili oční víčka.

Samice **medvěda ledního** od poloviny srpna méně žrala a byla unavenější. Rozhodli jsme se ji uspat a vyšetřit. Jako problém se jeví dva uvolněné řezáky v horní čelisti, které jsme odstranili a podali analgetika. Její stav se však nijak nelepšil, a tak bylo potřeba provést další rozšířená vyšetření. Bohužel jsme při nich zjistili pokročilé tumorózní změny na játrech a metastázy na plicích. Eutanazie byla jediným řešením tohoto onkologického stavu.

Mláďata **nestorů kea** se hůře vyrovnávala s čipováním a odběry krve. U jednoho z nich byla dokonce nutná jednodenní hospitalizace, ale pak již obě mláďata nevykazovala známky abnormalit a standardně prospívala.

Pacienti v intervalu říjen až prosinec

V říjnu jsme pokračovali v léčbě poraněné zádí u samice **gundiho saharského**, která vyústila v plné vyhojení rány. U tří **tapírů jihoamerických** chovatelé zjistili hnisavý výtok z obou očí a výrazné zarudnutí spojivky, rohovka však byla v pořádku. Odběr vzorků neprokázal infekční původ, s největší pravděpodobností se jednalo o důsledek stavebních prací v pavilonu a s nimi spojené zvýšené prašnosti prostředí. Aplikace oční masti vedla k vymizení příznaků onemocnění. U samce **luskouna krátkoocasého** se objevily mírné dechové obtíže spojené se sníženou aktivitou. Včasná inhalace speciálních kapek vedla k normalizaci stavu. Kolegyně musela řešit křivě rostoucí končetiny u mladé samice **volavčíka člunozobého**. Přidáním minerálních doplňků a fixací končetin se podařilo stav stabilizovat.

V říjnu bylo do karantény přijato pět párů **morčáků paranských** dovezených z Brazílie. Karanténa proběhla bez jakýchkoliv obtíží, stejně jako kontrola z MěVS Praha. Na karanténu jsme museli umístit také starší samici **fenka**, která se potýkala s dechovými obtížemi. V minulosti se léčila s plicními kapilariemi. Bohužel i přes medikaci jsme nakonec museli přistoupit k její eutanazii, pitvou se zjistily chronické změny na plicní tká-

ni a dalších orgánech. U staré samice **gorily nížinné** Kamby se v polovině října objevily pohybové obtíže, které ještě mírně zkomplikovala šarvátka se samicí Shindou. Kombinací analgetik a chondroprotektiv se její stav normalizoval. V chladnějších měsících se u Kamby projevují obtíže dané artritickými změnami na některých kloubech pánevních končetin.

Transport samice **lva indického** Ginni do Zoo Budapešť proběhl bez problémů, nepochybně i díky sedaci. Ve stanici v Dolním Dobřejově jsme v celkové anestezii přesunuli mezi výběhy dva **koně Převalského**, kterým jsme zároveň udělali výžehy. Ve spolupráci s chovateli jsme se snažili natrénovat dvě samice **bonga horského** na ultrazvukové vyšetření březosti a na odběry krve bez použití anestetik. Na konci října si chovatelé všimli, že samec **medojeda** se na nabízené myši vrhá s chutí, ale pak je nedokáže pozřít. Do tlamy si opakovaně sahal hrudní končetinou a snažil se z ní něco vyndat. V celkové anestezii jsme mu dutinu tlamy prohlédli a v oblasti kořene jazyka jsme lokalizovali uvízlou kost, pravděpodobně část pánevní křepelky. Kost jsme odstranili, místo vzpříčení dezinfikovali a medojeda z anestezie probudili. Hned odpoledne samec opět s chutí přijímal nabízené krmení.

Ani listopad nebyl příliš klidný. Mládě **ježury novoguinejské**, které již matka odstavila, ztrácelo na hmotnosti a nezdálo se, že by přijímalo nabízenou kaši. Po konzultaci s kolegy ze San Diega jsme mládě opakovaně uspali a dokrmovali jsme ho pomocí sondy. Navíc jsme v trusu diagnostikovali kokcidie a pomocí RTG vyšetření zjistili obstrukci tlustého střeva pískem. Zjištěné nálezy jsme řešili příslušnou medikací. Nakonec se podařilo přítomnost kokcií snížit a tlusté střevo písku zbavit.

Na začátku listopadu a na začátku prosince jsme museli uspat tři samce **varana komodského**. Ošetřili jsme jim a zašili kousné rány na různých částech těla, které si způsobili při vzájemných šarvátkách. Vše proběhlo bez komplikací. Kolegyně se opakovaně

Samci medojeda bylo nutné odstranit z tlamy uvízlou kost.

Foto: Roman Vodička

zabývala léčbou poraněných prsou u samce **ary hyacintového**. Nebylo to úplně jednoduché, samec jí léčbu příliš neulehčoval. Podobně obtížná byla léčba karcinomu přilbice (CSCC) u dvou samců **dvojzoborožce indického**. Kolegyně nejprve musela odstranit odumřelou tkáň, následně nasadila antibiotika kvůli sekundární bakteriální infekci. Prognóza stavu byla ke konci roku nejistá, protože oba samci jsou již vyššího věku. U **zejzobů afrických** a **tenkozobců opačných** kolegyně řešila chronické obtíže s končetinami, především s otlaky.

Listopad se nesl ve znamení vyšetření reprodukčních orgánů u různých druhů savců. Všechny výkony proběhly v celkové anestezii. Nejprve jsme vyšetřili samici **Iva indického** Suchi a aplikovali jí antikoncepční implantáty. Následoval stejný úkon u samice **hyeny čabrakové**, u níž jsme navíc zjistili obtíže s ledvinami a hematokritem. U samce **dikdika Kirkova** jsme odebrali sperma a krev na genetické vyšetření. Při minulém vyšetření byla zjištěna aberace chromozomů z neznámé příčiny. U mladé samice **hrabáče** Sabi jsme vyšetřením zjistili březost, porod dle velikosti plodu jsme odhadli na polovinu února 2024. Progesteron u ní zatím sledovat nedokážeme, krev bychom museli odebrat v celkové anestezii, čemuž se chceme vyhnout. U samice **tapíra čabrakového** jsme pomocí ultrazvuku průběžně sledovali již potvrzenou březost. Bohužel, během prosince se její zdravotní stav zhoršil. Hodně polehávala, měla snížený příjem potravy a na kůži nad prsní kostí jí vyrostl velký útvar, který jsme nakonec v celkové anestezii částečně odstranili. Její stav se po výkonu postupně zlepšoval, pouze v ráně se po útvaru objevila abnormálně rostoucí tkáň. Nelze tak vyloučit ani změny nádorového charakteru. Poslední vyšetření březosti u ní proběhlo 20. prosince.

U staré samice **slona indického** Gulab došlo ke změnám rohoviny na několika kopýtkách obou hrudních končetin (byla měkká, vakulizovaná, lokálně i s přítomností hnisu). Nejprve jsme stav řešili lokálně pomocí koupelí v dezinfekčním roztoku, chovatelé rohovinu průběžně odstraňovali. Časem však došlo k otoku zápěstí na levé hrudní končetině a k mírnému snížení příjmu potravy. Lokální terapii jsme tedy doplnili o celkovou aplikaci antibiotik. Po této léčbě a díky častějším úpravám rohoviny se její stav začal zlepšovat.

V prosinci proběhla kontrola staré samice **orla bělohlavého**. Kolegyně jí odebrala krev, zkrátila přerostlé drápy a vyšetřila obě oči. Samice již nějakou dobu hůře vidí v důsledku zákalu oční čočky. Asistovali jsme při odchytu uniklé samice **sitatungy západoafrické**. Došlo k tomu za chladného počasí, antilopa několikrát skočila do vodních příkopů. Po úspěšném odchytu jsme jí ošetřili odřeniny na hlavě a končetinách, pro jistotu jsme aplikovali léky proti případnému prochladnutí. Starší samice **adaxe** měla opakovaně obtíže s hromaděním potravy v tlamě, takže bylo nutné ji vytahovat pomocí peánu. Její stav se pomalu zhoršoval, nakonec se již nebyla schopná postavit, a tak bylo nutné ji s ohledem na zdravotní stav utratit. Pitvou se zjistily změny na chrupu a dásních, dalším nálezem byly chronické změny na plicích.

Samice **nosála bělohubého** vykazovala problémy s drápy na obou hrudních končetinách. V anestezii jsme drápy očistili, žádné známky abnormalit či infekce jsme nezjistili. U několika druhů zvířat – **bongo horský**, **voduška červená** a **chápan středoamerický** – jsme zaznamenali průjmy. Vyšetřením se nezjistila žádná infekční či parazitární příčina, jednalo se o problémy v dietě. Po domluvě s kurátory došlo k úpravě krmné dávky, z níž byly vyřazeny některé komodity. U mladého **orangutana sumaterského** se zjistila okrouhlá léze na spodním rtu, lokální aplikace dezinfekce problém vyřešila. U staré samice **makaka magota** chovatelé pozorovali problémy se zuby v horní čelisti

a zarudnutí okolo očí. Stav chrupu ale odpovídal věku a zarudnutí očí jsme vyřešili podáním antihistaminik. Samice zřejmě alergicky reagovala na nějaký substrát v ubikaci.

Konec roku se nesl ve znamení zdravotních obtíží u **klokanů rudých** a **klokanů horských**. Dvě samice klokanů rudých byly apatické, hubené a neměly zájem o krmení. Navíc jedna z nich jevila známky dušnosti. Obě uhynuly třetí den po zjištění stavu a zahájení medikaci. Pitvou byla u jedné samice zjištěna těžká peritonitida, u druhé chronická hnisavá pneumonie. Samec klokanů horských polehával, neměl zájem o krmení a mírně sípal. Zahájili jsme promptně léčbu, která velmi rychle vedla k normalizaci jeho zdravotního stavu.

Poslední týden v prosinci jsme pozorovali zažívací obtíže u mladých samic **luskouna krátkoocasého** a **hrabáče**. U luskounů se ukázal být problém v jedné z komponent krmné kaše, kdy se vyřazením této složky z krmné dávky stav zvířat normalizoval. U hrabáče bylo nechutenství spojené s pokročilou březostí. Nasadili jsme tedy medikamentózní podporu a vše bylo opět v pořádku. Chovatelky zjistily u samce **křečka velkého** zákal na levé rohovce. Vyšetřením byl potvrzen začátek rohovkového vředu. Včasnou medikací nedošlo k perforaci rohovky a po několikátýdenní aplikaci antibiotické masti s gelem zákal na rohovce vymizel.

MVDR. ROMAN VODIČKA, PH.D.
VETERINÁRNÍ LÉKAŘ

Ultrazvukové vyšetření samce luskouna krátkoocasého v celkové anestézii v průběhu jeho zdravotních obtíží.

Foto: Roman Vodička

Ostatní odborné zoologické činnosti

V působnosti zoologického útvaru jsou zahrnuty i další činnosti související s chovem zvířat a provozem útvaru.

Transport samice vombata obecného Winkleigh

Pracoviště karantény a izolace zvířat

V prostorách pracoviště karantény bylo v roce 2023 umístěno celkem 137 jedinců 63 druhů zvířat (ptáci: 51 jedinců ve 27 druzích, savci: 85 jedinců ve 35 druzích, plazi: 1 jedinec 1 druhu).

Karanténa slouží především k poskytování předepsané podovozní péče nově příchozím zvířatům před jejich umístěním na příslušný chovatelský úsek (celkem 128 jedinců). Prostory jsou také využívány jako dočasné útočiště pro zvířata v zahradě již přítomná. Příčinou umístění na karanténu může být například zhoršený zdravotní stav (celkem 3 jedinci) či nutná karanténa před jejich vývozem (2 jedinci). Karanténa slouží i jako záchytné CITES centrum pro jedince zadržené Českou inspekcí životního prostředí a výjimečně jako tranzitní místo pro zvířata putující do jiných zoo (4 jedinci).

CITES centrum

Na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ČR ze dne 30. 4. 2004 plní Zoo Praha i nadále funkci záchraného centra pro živé exempláře CITES (pro plazy, ptáky a drobné savce).

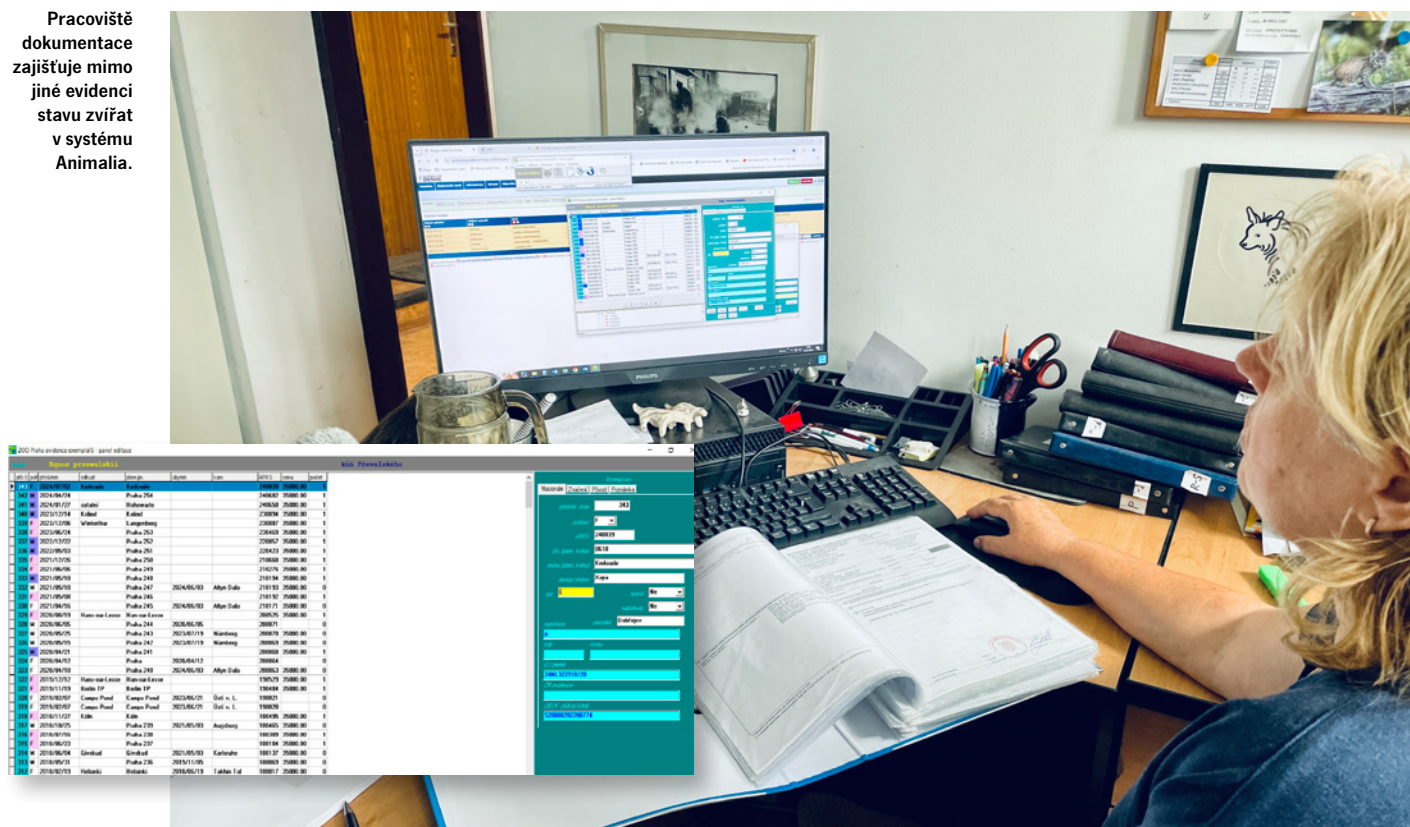
Začátkem roku 2023 byl v režimu CITES centra držen jen 1 plaz, a to trnrep skalní, který k nám přišel 25. října 2022. Tento jedinec byl koncem února na základě pokynu ministerstva přesunut do péče soukromé zoo. Na konci srpna přibyli čtyři jedinci tamarína skákavého (kalimiko) a 2 želvy hvězdnaté. Ke konci roku 2023 zůstali v režimu CITES centra celkem 3 jedinci savců a 2 jedinci plazů.

Oddělení obchodu a výměny zvířat

Oddělení zajistilo v roce 2023 přesuny celkem 567 jedinců, přičemž u 217 zvířat se jednalo o přesun v rámci ČR, u 350 jedinců pak o zahraniční dovoz (142 ks) či vývoz (208 ks). Jako obvykle převažovala vzhledem k chovatelským úspěchům Zoo Praha zvířata, která odešla do jiných chovatelských zařízení (celkem 343 jedinců), příchody z jiných chovatelských zařízení se týkaly 224 zvířat. V roce 2023 jsme spolupracovali celkem se 119 obchodními partnery.

V průběhu roku 2023 se v Zoo Praha objevilo 28 nových taxonů zvířat (druhů, poddruhů či domácích plemen), které zde nebyly

Pracoviště dokumentace zajišťuje mimo jiné evidenci stavu zvířat v systému Animalia.

chováni v roce předchozím. Jednalo se o druhy, které se v zoo objevily poprvé v historii nebo došlo k obnovení jejich chovu po různé dlouhé přestávce. Mezi nově příchozími je 14 taxonů savců, 4 taxony ptáků a 10 taxonů plazů.

Z obchodních případů, které se týkaly savců, lze zmínit přesun samce lemura běločelého do irského Secret Walley Wildlife Park, který proběhl v lednu. Úspěšně byla zrealizována také únorová výměna samců tygra ussurijského se Zoo Plzeň. V březnu odešel samec chápana středoamerického do německého Artenschutzzentrum Grasleben, kde vytvořil s místní samicí nový chovný pár. Na konci března byla dovezena nová samice losa evropského z Bernu, samice nahura modrého z Berlína a samice geparda ze Zoo Peaugres. V dubnu byla přivezena z Kodaně chovná samice vombata obecného k dopárování s naším samcem Cooperem a podařilo se nám dokončit dovoz páru vombatů obecných kontinentního poddruhu ze Zoo Adelaide. Po dlouhém čekání dorazila samice vydry hladkosrsté z Francie. V květnu jsme na doporučení koordinátora přivezli do bakalářské skupiny dva samce gazely dama tmavé z Hellabrunn Zoo v Mnichově.

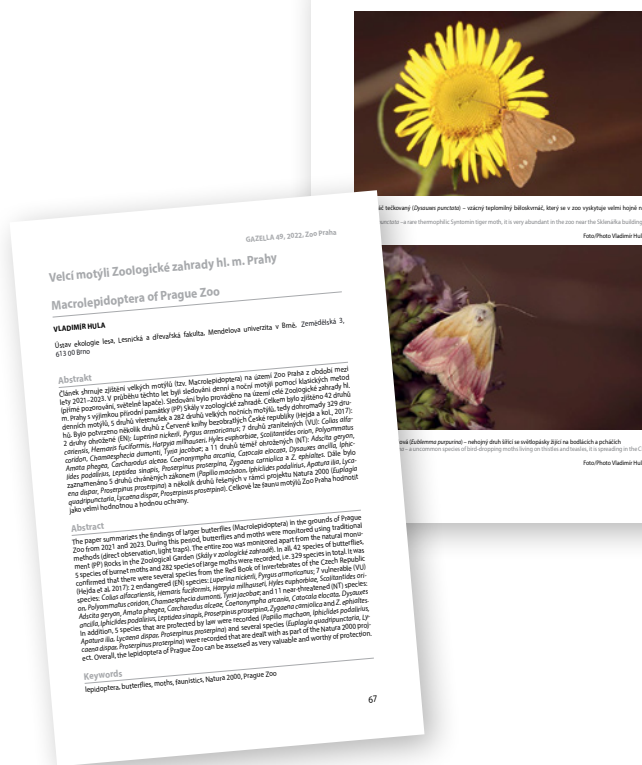
Významným odchodem byl určitě přesun deseti samic vodušek červených do italské Pombie. Z transportů kopytníků lze zmínit i odchod dvou klisen koní Převalského z chovné stanice Dolní Dobřejov do Zoo Ústí nad Labem, který proběhl na konci června. Byla realizována také výměna samic hrabáčů se Zoo Plzeň a odchod našich zeber bezhrbých do téže instituce. Z dalších transportů byl v červenci realizován odchod dvou hřebců koní Převalského do chovné stanice Tennenlohe. Mladý samec velblouda dvouhrbého odešel do Zoo Krakow.

V polovině září odešli dva samci makaka vepřího do Zoo Odense. K dopárování s naším vlkem hrivnatým jsme dovezli samici z Nordens Ark. Ke konci září jsme dovezli samce kapybary ze

Zoo Kodaň, ke kterému v průběhu října přibyla samice. K možná poslednímu pokusu o reprodukci byla převezena jedna ze samic lva indického do Zoo Budapešť. Důležitý byl také odchod samice tapíra jihoamerického (naš odchov z roku 2021) do Zoo Kerkrade. Pro chystaný projekt reintrodukce koní Převalského v Kazachstánu byli dovezeni dva kandidáti z evropských chovů – klisna ze švýcarského Winterthuru a hřelec z dánského Kolindu.

V rámci chovu ptáků jsme na doporučení koordinátorky ze Zoo Jersey přesunuli samce holuba růžového ze Zoo Plzeň do našeho chovu a po dlouhých přípravách jsme z londýnské zoo na doporučení koordinátora dva samce přivezli. S Tierparkem Berlín jsme si vyměnili ojedinele chované sovy indické tak, abychom v obou zoo vytvořili nové chovné páry. V rámci evropského chovného programu pro supy mrchožravé jsme vyvezli dva jedince do belgických zoo v Planckendaelu a v Safari parku Monde Sauvage, aby vytvořili nové hnízdní páry. Z Monde Sauvage jsme přivezli samce východního poddruhu supy mrchožravého, který bude společně s již chovaným samcem přesunut do samčí skupiny v jiné evropské zoo.

Ke konci června byl realizován transport dvou mláďat puštíka bělavého do Austrian Ornithological Centre ve Vídni, kde se také počítá s jejich vypuštěním do přírody. Po více než dvouletém úsilí se v září podařilo odeslat tři páry bažantů Edwardsových do Zoo Tchaj-pej na Tchajwanu, a to v rámci EEP a spolupráce na rozšíření chovu druhu na asijském kontinentu s plánovanou reintrodukci ve Vietnamu. V říjnu se podařilo dovést pět párů morčáků paranských ze Zoo Itatiba v Brazílii pro vytvoření pojistné populace tohoto extrémně vzácného druhu. Ve spolupráci se záchrannou stanicí Stará Zagora byla jako každý rok převezena skupina poštolek jižních (4 ks v únoru a 7 ks v listopadu) do jejich domoviny v Bulharsku za účelem reintrodukce. V závěru roku se podařilo dokončit další import z Anglie, a to dovoz samce supy hnědého a tři samic sojkovce jihočínského.

Pro připravovanou mongolskou expozici jsme ke konci roku dovezli od soukromého chovatele ze Španělska skupinu různých druhů plazů, konkrétně to byli agamka Převalského, paještěrka Převalského a agamka sluneční. K zajímavým příhodám můžeme zařadit nákup dvou psohlavců Batesových od soukromého chovatele z Francouzské Guyany.

Krmivářské oddělení

Roční spotřeba některých druhů krmiv byla v roce 2023 následující: seno 357 500 kg, sláma 53 700 kg, mrkev 63 664 kg, jablka 29 403 kg, banány 4 971 kg, hovězí maso 41 968 kg, myši živé i mražené včetně holat 344 487 ks, červi (všechny druhy) 2 900 litrů, cvrčci (všechny velikosti) 2 822 litrů.

Začátkem roku proběhla jednání s několika včelaři ohledně dodávek trubčích larev pro luskouny. Trubčí larvy se vyskytují ve včelstvech v závislosti na počasí pouze v krátkém období během května a června, a proto je velmi důležité zajistit si jejich dodávky s předstihem. Trubčí larvy dovezené z Německa se nám svou kvalitou úplně neosvědčily (obsahují větší podíl nestravitelných částí), takže bylo potřeba domluvit dodávky včelích larev od tuzemského dodavatele.

Před sezonou a během ní jsme provedli dílčí změny v Dětské zoo (snížení stavů zvířat a rekultivace většiny výběhů). Bylo zároveň částečně opraveno oplocení výběhů kachen chocholových, kachen pižmových a hus labutích. V areálu pod Sklenářkou probíhalo každoroční regulované vypásání ve spolupráci se spolkem Třešina, který následně na toto území vysazuje housenky modrásky východního. Příznivé počasí napomáhalo k tomu, že jsme po většinu roku mohli sekat zelenou píci a ušetřili tak poměrně významnou část prostředků za seno. Sklizeň sena a otav byla dobrá a o kvalitní seno by neměla být příští rok nouze.

Pracoviště dokumentace

Pracoviště dokumentace nadále zajišťovalo podnikovou a ekonomickou evidenci stavů chovaných zvířat v elektronickém systému Animalia a v mezinárodní databázi ZIMS. Probíhala i správa elektronického provozního deníku. Do systému Animalia byla průběžně vkládána aktuální data a historické karty chovaných druhů. Během roku 2023 bylo zajišťováno vydávání registračních listů a výjimek z komerčních činností CITES a bylo žádáno o povolení chovu zvláště chráněných druhů a druhů podléhajících odchylnému postupu podle zákona č. 114/1992 Sb. Referentem pracoviště byly zajišťovány též žádosti o vydání průkazů koní v Ústřední evidenci koní ČR ve Slatiňanech.

V roce 2023 pokračovala dlouhodobá spolupráce s přírodovědeckým oddělením Národního muzea při zachování a zpracování cenného zoologického materiálu pro vědecké, expoziční a výukové účely. V průběhu roku bylo pracovníkům muzea předáno 11 kadáverů ptáků, savců a plazů. Do Národního zemědělského muzea Praha – Muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství Ohrada byly předány dvě lebky a jedno paroží.

V listopadu 2023 bylo vydáno další číslo sborníku *Gazella* (49) v rozsahu 205 stran s odbornými příspěvky. Tato publikace obsahuje autorsky původní práce se zaměřením na biologii zvířat, jejich chov v zoologických zahradách (včetně veterinární problematiky), historii a rozvoj zoologických zahrad jako takových, druhovou ochranu in situ, taxonomii, stav a ochranu přírodního prostředí se zřetelem na původní faunu a flóru. Publikace je dostupná jednak v tištěné podobě, jednak je zveřejněna v elektronické podobě na webu Zoo Praha (<https://www.zoopraha.cz/gazella/menu-gazella/14447-gazella-49-2022>).

MGR. JAROSLAV ŠIMEK, PH.D.
ZOOLOGICKÝ NÁMĚSTEK

Projekty druhové ochrany in situ

Aktivity týkající se ochrannářských in situ projektů se v průběhu roku 2023 soustředily především na rozvoj stěžejních projektů, kterými jsou Návrat divokých koní (příprava jejich reintrodukce na východ Mongolska a nově také do Kazachstánu) a dále Toulavý autobus a ochrana goril ve střední Africe. V rámci monitoringu a rozvoje těchto aktivit vedoucích k ochraně ohrožených druhů zvířat bylo v průběhu roku zorganizováno několik služebních cest.

Významnou událostí bylo podepsání memoranda o spolupráci mezi Zoo Praha a Výborem pro lesnictví a divokou přírodu při Ministerstvu ekologie a přírodních zdrojů Republiky Kazachstán.

Foto: Tomáš Hušek

NÁVRAT DIVOKÝCH KONÍ

V rámci projektu Návrat divokých koní a nového záměru reintrodukce koní Převalského na východ Mongolska došlo k významnému posunu. V lednu 2023 proběhla první služební cesta za účelem zhodnocení zúženého výběru lokalit pro konečné rozhodnutí o nové oblasti. Pracovníci Zoo Praha ve spolupráci s mongolskými kolegy a partnery tak ukončili výběr území pro plánovanou reintrodukci koní Převalského na východ Mongolska. Po dlouhotrvajícím procesu, který zahrnul metody dálkového průzkumu i četné návštěvy vytipovaných území a jejich botanický, zoologický a parazitologický průzkum, bylo zvoleno Údolí klášterů (Sümín chóloj). Území o ploše 1 700 km² se z vel-

ké části nachází uvnitř Přísně chráněné oblasti (SPA) Nömrög. Začátkem roku také započaly práce na metodologii pro reintrodukci koní Převalského. Na tomto dokumentu se podílejí vědci z Mongolské národní univerzity, Mongolské mammalogické společnosti, Mongolské zemědělské univerzity a z Institutu veterinární medicíny. První verze metodologie byla prezentována a následně detailně konzultována s odbornými pracovníky Zoo Praha.

Ve třetím čtvrtletí proběhl další služební výjezd do Mongolska, kterého se tentokrát zúčastnily i vědecké pracovnice Zoo Praha,

Průzkum oblasti Údolí klášterů
na východě Mongolska

Foto: Miroslav Bobek

a to jednak za účelem koordinace probíhajícího výzkumu v lokalitě Údolí klášterů, jednak kvůli plánování dalších výzkumných aktivit a navazování spolupráce s výzkumnými institucemi v Mongolsku. V rámci zastřešení vědecké spolupráce pak zástupci Zoo Praha podepsali memorandum o spolupráci s tamním Institutem veterinární medicíny. Během služební cesty proběhlo několik důležitých jednání v hlavním městě Ulánbátaru. Bylo to například jednání představenstva neziskové organizace We Help Them to Survive – Mongolia, jednání na tamních univerzitách či jednání

s Adiyou Yadamsurenem z Wild Camel Protection Foundation (WCPF) Mongolia, který prezentoval vývoj výstavby chovné stanice pro velbloudy divoké v Toli bulag a aktuální potřeby projektu. Uskutečnila se také cesta do východního Mongolska, kde se zástupci zoo nejprve sešli během národního svátku nádam s autoritami okresu Chalchgol a východního kraje Dornod. Později pak pokračovali do Údolí klášterů, kde probíhalo měření a dokumentování oblasti za účelem vytyčení budoucích ohrad pro koně Převalského a míst, kde bude stát administrativní základna

Pohled na okolí
reintrodukčního
centra Alibi
v Kazachstánu

Foto: Miroslav Bobek

Foto: Miroslav Bobek

Přípravný tým
v rámci projektu
reintrodukce koní
Převalského do
Kazachstánu

reintrodukčního centra. Během této služební cesty byl natáčen dokumentární film o tomto projektu a dalších ochranných aktivitách.

Co se týče **ochrany kriticky ohrožených velbloudů divokých** v Mongolsku, bylo po dlouhé době možné uzavřít smlouvu s mongolskou nevládní organizací WCPF Mongolia. Jedná se o spolupráci na projektu výstavby nového chovného centra v lokalitě Toli Bulag při severovýchodním okraji Velké Gobi A. Stávající chovné centrum v Zachyn Us je totiž jediné svého druhu a postupně dochází k naplnění jeho kapacit. Výstavba nového centra v Toli Bulag významně přispěje k dalšímu zefektivnění ochrany velbloudů divokých v místech jejich přirozeného výskytu. Projekt výstavby byl téměř tři roky zbrzděn pandemií covidu-19, kvůli které byly uzavřeny mongolsko-čínské hranice, a nebylo možné do Mongolska dopravit potřebný stavební materiál. Ve druhém čtvrtletí byly stavební práce konečně zahájeny a ve čtvrtém čtvrtletí byla stavba dokončena. Zahrnuje administrativní záze-

mí chovného centra pro výzkumníky i správce chovného centra. Dále bylo z námi poskytnutých finančních prostředků instalováno bezpečnostní oplocení celé plochy chovného centra o rozloze 60 ha a další nezbytné prvky pro chov zvířat, jako jsou přístřešek, manipulační ohrada či napajedla.

Ke konci prvního pololetí proběhla do Kazachstánu služební cesta za účelem zjištění možností reintrodukce koní Převalského do stepí ve střední části tohoto středoasijského státu. Zcela nejzásadnějším bodem cesty byl podpis memoranda o spolupráci mezi Zoo Praha a Výborem pro lesnictví a divokou přírodu při Ministerstvu ekologie a přírodních zdrojů Republiky Kazachstán, a to za účasti premiérů České republiky a Republiky Kazachstán. Dále byly navštíveny a zhodnoceny lokality předběžně vybrané pro budoucí reintrodukci, a to na základě jejich ekologické vhodnosti pro dlouhodobé přežití druhu. Nakonec byla vybrána lokalita Altyn Dala, která má dostatečnou rozlohu, vhodnou vegetaci, dostatek vody, vhodný profil terénu, nejsou zde chována domácí

Chovná stanice pro
velbloudy divoké
v Toli Bulag

Foto: Atyja Naldanmurat

zvířata a je zde již pro plánovaný projekt vybudována základní infrastruktura. Spolupráce na projektu byla dále rozvíjena a první transport koní byl naplánován na druhé čtvrtletí 2024.

V souvislosti s plánovanou reintrodukcí koní Převalského do Kazachstánu byl v srpnu 2023 v Zoo Praha uspořádán workshop s cílem sdílet odborné posudky a zkušenosti. Byli na něj přizváni nejen odborníci z evropských institucí, ale také náměstek ministra životního prostředí Kazachstánu Sharbiev Nurken Kozhamuratovich, zástupci z Association for the Conservation of Biodiversity of Kazakhstan a v neposlední řadě dlouholetý kolega Ganbatar Ojunsajchan, který dříve působil ve funkci ředitele Přísně chráněné oblasti Velká Gobi B v Mongolsku a se Zoo Praha spolupracoval na devíti transportech koní Převalského právě do této oblasti. Během workshopu byly položeny základy pro budoucí spolupráci všech zúčastněných stran.

V říjnu proběhla další služební cesta do Kazachstánu, a to především za účelem upřesnění a domluvení detailů plánovaného transportu, konkrétně místa přistání, požadavků celní a veterinární kontroly, techniky k vyložení koní a kontroly a případných úprav pozemní trasy od místa přistání do reintrodukčního centra. Dalšími body agendy bylo řešení problematiky legalizace léčiv pro transportované koně, domluvení spolupráce s místními veterináři a kontrola nově vystavěných aklimatizačních ohrad. Služební cesta dopadla úspěšně – jako místo přistání byla předběžně vybrána přistávací plocha Arkalyk, která leží poměrně blízko cílovému reintrodukčnímu centru. Dále se jednalo o možnostech provedení pasové a celní kontroly přímo na této přistávací ploše. Pokročilo také jednání o celních a veterinárních požadavcích, byl dojedná

plán legalizace potřebných léčiv a rozjednána partnerství s veterináři. Velkým úspěchem bylo navázání vztahů se Zoo Almaty a podepsání memoranda o spolupráci na reintrodukčním projektu. Reintrodukční centrum bylo shledáno jako připravené, koncem roku probíhaly poslední úpravy ohrad, manipulačních dvorků a dokrmovacích přístřešků. Poslední měsíce roku 2023 byly věnovány dojednávání administrativní, veterinární a právní stránky dovozu koní z EU na území Republiky Kazachstán. Zoo Praha vedla řadu online schůzek s kazachstánskými veterinárními autoritami, kolegy z partnerských zoo v Německu (Berlín a Norimberk), které se na transportu spoluúčastní, a také veterinárními autoritami Spolkové republiky Německo. Jednání dopadla úspěšně a plánovanému transportu koní tak po této stránce nic nebrání.

TOULAVÝ AUTOBUS

V roce 2023 pokračovaly cesty Toulavého autobusu v Kamerunu. Ten se i nadále orientoval na osvětu zaměřenou na problematiku ohrožení goril nížinných v souvislosti s úbytkem jejich přirozeného prostředí a nelegálním lovem. Celý projekt je cílený na děti a obyvatele z okrajových částí Biosférické rezervace Dja. Pandemie covidu-19 sice projekt výrazně ovlivnila, nicméně začátkem roku 2023 se ho podařilo znovu obnovit a zároveň i rozšířit. Do trasy autobusu byla zařazena zastávka na farmě udržitelného chovu larev nosatců *Rhynchophorus phoenicis*, jež provozuje partnerská organizace Living Forest Trust s cílem nabídnout místním komunitám alternativní zdroj obživy.

Na jaře, při příležitosti desátého výročí projektu Toulavý autobus, zorganizovali zástupci Zoo Praha spolu s kamerunskými kolegy v městečku Somalomo fotbalové utkání dětí, které se v minulých

Fotbalový zápas se odehrál jako vzpomínka na podobné utkání za účasti Karla Poborského.

Foto: Miroslav Bábek

Místní děti se učí o kamerunské přírodě díky vzdělávacím materiálům Zoo Praha.

letech jízdy autobusu zúčastnily, jejich učitelů a strážců rezervace. V Somalomu se nachází základna projektu, kde byl před deseti lety projekt zahájen fotbalovým utkáním za účasti Karla Poborského. Slavnostní ceremonie zahrnovala nejen proslovy důležitých aktérů spolupráce se Zoo Praha, jako je současný ředitel Biosférické rezervace Dja Gilbert Oum Ndjock, subprefekt Somaloma Jules Asse či koordinátor projektu Jocelyn Ewane Aubery, ale také výstavu fotografií na téma projektu.

Během služební cesty byla v Kamerunu dojednána důležitá navazující spolupráce s Biosférickou rezervací Dja. Ředitel Ndjock oslovil Zoo Praha s návrhem zapojení se do dlouhodobé spolupráce v rámci environmentálního vzdělávání v rezervaci. Zoo Praha předložila projektový návrh, který má za cíl zajistit pokračování dosavadního úsilí o ochranu tamní biodiverzity a o šíření osvěty v místních komunitách.

V rámci spolupráce Zoo Praha s organizací MKWC dochází k obnově původního prostředí bongů horských.

Foto: Mount Kenya Wildlife Conservancy

Kromě environmentálně-vzdělávacího programu podpořila Zoo Praha strážce rezervace poskytnutím terénního automobilu, který jim chyběl pro efektivní vykonávání protipytláckých hlídek.

V roce 2022 Zoo Praha v Kamerunu představila *Gorilí pohádky* přeložené do kamerunského dialektu badjoué, jímž hovoří početná komunita obyvatel z okolí biosférické rezervace Dja. V prvním čtvrtletí 2023 byla domluvena podpora vzdělávacích aktivit překladatele knihy Maurice Ekoaley. Zástupci Zoo Praha mu v Kamerunu předali zvukový reproduktor a nahrávku jím namluvené knihy *Gorilí pohádky* v badjoué, aby tímto materiálem mohl obohacovat vzdělávací program, který pro děti připravil. Ve třetím čtvrtletí s ním byla podepsána smlouva o spolupráci v rámci pokračování vzdělávacích aktivit a poskytnut další materiál, jako je motorka či IT vybavení, které mu umožní efektivně rozvíjet environmentálně-vzdělávací projekt. Dosavadní výsledky, kterých kolega Ekoalea dosáhl během čtvrtého čtvrtletí, jsou velmi uspokojivé – každý týden dojíždí v pravidelných intervalech do škol v Somalolu i okolí a jeho aktivity jsou u tamních dětí i dospělých velmi pozitivně přijímány. Místní lidé si oblíbili jak knihu, tak její audioverzi, kterou si k M. Ekoaleovi dokonce jezdí stahovat ve formátu MP3 pro domácí poslech. Dále jsme začali jednat o vývoji edukativních obrázkových materiálů, kterými by mohla být výuka doplňována.

Rozvoj vzdělávacích aktivit pokračoval i díky spolupráci s organizací Ape Action Africa, jež v Kamerunu provozuje záchranou stanici pro primáty Méfou. Díky tomu, že je záchraná stanice znovu přístupná veřejnosti, byly obnoveny diskuse ohledně výstavby vzdělávacího centra spolu s ubytovacím zařízením pro děti. Architektonickou studii navrhl prof. arch. Zdeněk Fránek. V návaznosti na služební cestu a změny v aktuálních potřebách záchrané stanice byly revidovány architektonické studie, ve třetím čtvrtletí proběhla revize stavebního rozpočtu a v říjnu 2023 bylo zahájeno o grant „Malý lokální projekt“ na Ministerstvu zahraničních věcí za účelem zajištění finančních zdrojů pro zahájení výstavby. Ve čtvrtém čtvrtletí jsme bohužel obdrželi oznámení, že naše žádost nebyla schválena z důvodu nižšího rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí a velkého počtu žadatelů. Jednáme však o přihlášení do dalšího kola, které se bude konat v roce 2024.

V rámci pokračující spolupráce s kamerunskou přírodní rezervací Ngoyla, již Zoo Praha poskytla prostředky na základní vybavení pro strážce rezervace a rozvoj vzdělávacího projektu pro lokální komunity, byla sjednána podpora pro umožnění dalšího vzdělávání tamních dětí ve školách. Kromě toho Zoo Praha rezervaci podpořila při výstavbě rozhledny u mýtiny Mbama.

Nově byly zahájeny diskuse s organizacemi zabývajícími se ochranou luskounů v Kamerunu (Tikki Hywood Foundation a Franklin Simo). Ke konci roku byly projednávány konkrétní možnosti spolupráce.

DALŠÍ AKTIVITY V AFRICE

V roce 2023 se podařilo navázat zcela novou spolupráci s organizací Mount Kenya Wildlife Conservancy (MKWC) v Keni. Tato organizace se mimo jiné soustředí na množení a reintrodukcii bongů horských – kriticky ohrožených pralesních antilop, jichž ve volné přírodě zbývá pouhých několik desítek kusů. MKWC tyto antilopy rozmnožuje, připravuje je na život ve volné přírodě a vybrané jedince pak vypouští do polodivoké přírodní rezervace. Současný cíl projektu je přesun přibližně deseti kusů za rok, dlouhodobým cílem je vypouštění bongů napříč jejich historickým areálem výskytu, a to v horizontu pěti let. Projekt probíhá pod záštitou Kenyan Wildlife Service.

Kromě zmíněných aktivit se MKWC věnuje také výzkumu a monitoringu, vzdělávání a ekologické osvětě, provozu záchrané stanice a v neposlední řadě také rekultivaci prostředí formou obnovy lesa. Právě tato aktivita se stala tématem spolupráce mezi MKWC a Zoo Praha, která projekt obnovy lesa plně financuje minimálně do července 2024. V roce 2023 se podařilo z poskytnutých financí zajistit posudek lokality, zmapovat distribuci a hojnost invazivních druhů rostlin, odstranit tyto invazivní rostliny s tím, že jejich regulace bude nutná i do budoucna, a to dlouhodobě a v pravidelných intervalech. Dále byla celá plocha určená k zalesnění oplocena a k místu projektu byl zajištěn přísun vody. Dále bylo nakoupeno kvalitní zahradnické náčiní a 1 560 ks sazenic domorodých druhů stromů. Přitom byl kladen důraz na dřívější výskyt daných druhů v ekosystému Mount Kenya i v celém areálu bongu horského. S pomocí členů místních komunit, kteří jsou projektem zaměstnáni a tak motivováni k tomu, aby zanechali pytláctví, se podařilo do konce roku všech 1 560 sazenic vysázet. Ke konci roku probíhala péče o sazenice a údržba protipožárních průseků a zařízení pro zásobování vodou.

OCHRANA AUSTRALSKÉ FAUNY

V průběhu roku jsme pokračovali v podpoře australských projektů dlouhodobé ochrany ohrožených živočišných druhů. Patří k nim posílení chovného programu kriticky ohrožené paropuchy corroboree a podpora aktivit spojených s jejím návratem do přírody a s rozšířením a obnovou přírodních útočišť pro tento druh v oblasti Mt Kosciuszko.

Dále jsme spolupracovali na projektu záchranu unikátní a kriticky ohrožené strašilky humří. Ten probíhá nadále pod patronátem Zoos Victoria, která spravuje Zoo Melbourne, kde jsou strašilky humří chovány v lidské péči. Podpora je směřována zejména na výzkum, který je zásadní pro posouzení genetické diverzity a pro následné využití populací ze záchovného programu pro návrat druhu do přírody.

K dalším dlouhodobějším in situ projektům, které Zoo Praha v Austrálii podporuje, se řadí záchrana vakoplcha trpasličího a podpora populací ďábla medvědotivého. Na projektech zaměřujících se na vakoplcha trpasličího spolupracujeme s Australian Ecosystems Foundation, kde Zoo Praha podpořila například výstavbu chovného centra Secret Creek Sanctuary, které bylo ke konci roku 2021 dokončeno, spolupráce je však sjednána do konce roku 2025. Vakoplši by měli být adaptováni na nové prostředí a následně vypuštěni do přírody.

V roce 2023 jsme se i nadále angažovali v projektu managementu pojistné populace ďáblů medvědotivých na Mariině ostrově, kde se nevyskytuje smrtelné infekční nádorové onemocnění tváře, jež je nyní hlavní hrozbou pro tento druh na Tasmánii. Ve druhém čtvrtletí 2023 poskytla Zoo Praha prostředky na pořízení elektrického vozidla typu Yamaha Wolverine X2 Utility, které umožní potřebné cesty v oblasti Cressy, kde se nachází stanice pro ďáblů medvědotivých. Ta byla na podzim roku 2022 postižena ničivými záplavami, a pohyb běžnými dopravními prostředky zde tudíž není možný.

Ve čtvrtém čtvrtletí bylo zahájeno plánování služební cesty do Austrálie, která by měla proběhnout v prvním čtvrtletí 2024 a jejímž cílem byl monitoring probíhajících in situ projektů, rozvoj vztahů s australskými partnery a diskuse nad možnostmi rozšíření chovných programů australské fauny v Zoo Praha.

Foto: archiv Zoo Praha

Vysazování housenek modráška východního (viz vložené foto) na svah pod Sklenářkou

OCHRANA VOLAVKY CÍSAŘSKÉ

V polovině roku 2023 byla poskytnuta pomoc záchranné stanici vedené Royal Society for the Protection of Nature v Bhútánu, která se věnuje kriticky ohrožené volavce císařské i dalším druhům ptactva. Pomoc byla poskytnuta v podobě veterinárního vybavení a spotřebního materiálu a veterinárního školení místních pracovníků. Naše veterinární lékařka, specialista na aviární medicínu, zaškolovala během týdenního pracovního pobytu v Bhútánu místní strážce. Zrealizovala také školení tamní kolegyně v péči o mláďata volavek a způsobu řešení zdravotních komplikací při jejich odchovu.

PROJEKTY IN SITU V ČESKÉ REPUBLICE

Aktivně se věnujeme in situ projektům na území České republiky. Pokračují projekty na ochranu populací užovky podplamaté a ještěřky zelené volně žijících na území pražské zoologické zahrady.

- Rozvíjel se projekt zaměřený na výzkum a ochranu **karase obecného**, který je realizován ve spolupráci s Biologickým

centrem AV ČR, Českou zemědělskou univerzitou a Českým rybářským svazem. Ve druhém čtvrtletí bylo vypuštěno 100 ryb do nově revitalizovaného Salvátorského rybníka v Přerově nad Labem. Během třetího čtvrtletí byla realizována rekultivace prostřední tůně a kontrolní sčítání ryb v rybnících v areálu chovné stanice v Dolním Dobřejově. V září bylo podepsáno memorandum o spolupráci mezi Zoo Praha a obcí Vsesulov, které zastřešilo budoucí spolupráci při vypouštění karasů obecných do tamní nádrže. Na podzim proběhly výlovy a kontrola nádrží perspektivních pro vysazení. V nich ke konci roku držela Zoo Praha desítky tisíc ryb z výtěrů z roku 2023 a stovky generačních ryb z výtěrů v letech 2022 a 2021. V Dolním Dobřejově byly také dokončeny práce na částečné revitalizaci vodních nádrží ve výběžích kopytníků, konkrétně šlo o nádrže v prostředním, zadním a v dolním výběhu. Nádrže byly vyvápňeny a odbahněny. Dokončena byla revitalizace čtyř z pěti nádrží, ve třech z nich je nasazen karas, další dvě mohou být obsazeny na jaře příštího roku.

■ S Lesy HMP a Rybářským svazem bylo vyhodnoceno využití DUN Kunratice a bylo domluveno, že pro sezonu jaro až podzim 2024 připravíme další DUN a retenční nádrže. V roce 2023 se podařilo projekt záchrany karase obecného posunout z přípravné pilotní fáze do plnohodnotného programu. Díky tomu byli karasi obecní vysazeni do nádrží ve Všesulově, v Praze – Hodkovičkách, do dalších dvou nádrží v Zoo Praha (u restaurace Gaston a u pavilonu Čambal), v Průhonících a v Kamýku nad Vltavou. Partnery jsou v těchto případech obce, Sdružení místních samospráv a Český rybářský svaz.

■ Záchraný program **sysla obecného** se v roce 2023 dočkal zásadního rozšíření. Po více než roce jednání s národním koordinátorem bylo rozhodnuto o chovu sysla obecného v nové lokalitě – ve výběžích koní Převalského na Dívčích hradech. Za tímto účelem byla na základě zkušeností s chovem na Sklenářce a připomínek AOPK vybudována zcela nová voliéra. Následně bylo projednáno a získáno stanovisko AOPK a rozhodnutí o udělení výjimky od Magistrátu HMP. Po dohodě s AOPK a Magistrátem HMP plánuje Zoo Praha v roce 2024 převoz 25–30 zvířat. Po dokončení stavby pavilonu Rezervace Dja sysli znovu obsadili celé jeho okolí.

■ K výraznému posunu došlo rovněž v projektu **Zubří v Praze**. V prvních třech čtvrtletích proběhlo spojené územní řízení a povolení stavby. Díky úzké spolupráci s radnicí Dolních Počernic, se starostou a s místními občany se povedlo řízení udržet bez vnějších účastníků z řad občanů, vlastníků pozemků i spolků. Díky tomu nabylo územní rozhodnutí a stavební povolení moci prvoinstančně bez dalších odvolání, což ušetřilo

čas i finanční prostředky. Zoo Praha proto mohla v posledním čtvrtletí 2023 zahájit přípravu výběrového řízení zhotovitele, aby mohla být vlastní stavba výběhu zahájena co nejdříve.

DALŠÍ PROJEKTY VE SVĚTĚ

V průběhu roku pokračovala podpora pro další úspěšné dlouhodobě běžící projekty financované z projektu Pětikoruna ze vstupu. Podporovanými projekty jsou například ochrana gaviála indického, reintrodukce modráška východního, ochrana pekařiho Wagnerova a řada dalších projektů zaměřených na ochranu ohrožených druhů ptáků (např. ochrana zpěvných ptáků na Jávě, ochrana supa mrchožravého na Balkáně, ochrana bažanta Edwardsova, ochrana morčáků paranských v Brazílii a dalších). Velkým úspěchem je schválení zvýšení příspěvku ze vstupného z 5 Kč na 8 Kč, takže v budoucích letech bude možné podpořit více projektů, případně podpořit stávající projekty vyšší částkou. O všech zmíněných projektech byla informována veřejnost v rámci tiskové konference na téma in situ projektů, která se konala v květnu 2023 v zoo a již se zúčastnila i Ing. Jana Komrsková, náměstkyně primátora hl. m. Prahy.

MALVÍNA KAHLEOVÁ
VEDOUcí ODDĚLENÍ IN SITU PROJEKTŮ ■

Vypouštění mladých karasů obecných
v Praze – Hodkovičkách

Foto: Petr Hamaník

Evropská plemenná kniha přimorožce beisy byla povýšena na Evropský chovný program.

Chovné programy a plemenné knihy

Zoo Praha v průběhu roku 2023 koordinovala deset evropských chovných programů (EAZA Ex Situ Programmes, EEP), spravovala jednu mezinárodní plemennou knihu (International Studbook, ISB), osm evropských plemenných knih (European Studbook, ESB) a dohlížela na chov deseti zvířecích druhů (monitoring druhu, EAZA MON-P).

Během celého roku probíhaly pravidelné aktualizace plemenných knih evropských programů (ESB), jejichž řízením je Zoo Praha pověřena. Týkalo se to těchto druhů: **hroznýšovec kubánský** (*Epicrates angulifer*), **želva černavá** (*Heosemys grandis*), **gaviál indický** (*Gavialis gangeticus*), **krokodýl kubánský** (*Crocodylus rhombifer*), **satyr Cabotův** (*Tragopan caboti*), **velemyš obláčková** (*Phloeomys pallidus*) a **velemyš největší** (*Phloeomys cumingi*). Obdobně probíhaly práce na evropských chovných programech (EEP) včetně příslušných plemenných knih, a to pro **želvu obrovskou** (*Aldabrachely gigantea*), **želvu amboinskou** (*Cuora maboinensis*), **orlicií bornejskou** (*Orlitia boneensis*), komplex želv rodu *Batagur* (pro Zoo Praha koordinuje P. Praschag z Turtle Island Graz), **bažanta Edwardsova** (*Lophura edwardsii*), **supa mrchožravého** (*Neophron percnopterus*), druhový komplex **dvojzoborožců hnědavých** (*Buceros hydrocorax*), **kombu ušatou** (*Galago senegalensis*), **muntžaka malého** (*Muntiacus reevesi*), **přimorožce beisu**

(*Oryx beisa beisa*) – v roce 2023 byl povýšen z ESB na EEP – a **koně Převalského** (*Equus przewalskii*). Pro Zoo Praha se nám podařilo získat nový EEP pro **varanovce bornejského** (*Lanthanotus borneensis*), jehož koordinátorem se stal RNDr. Ivan Rehák, CSc. Jako mezinárodní plemenná kniha (ISB) byl veden program pro koně Převalského. Ke všem uvedeným programům byla vydávána chovná doporučení a doporučení k přesunům zvířat.

Zoo Praha měla dále v rámci EAZA na starost monitoring chovu pro tyto druhy: **lori vlnkovaný** (*Trichoglossus johnstoniae*), **tricha orlí** (*Psittichas fulgidus*), **amazoňan jamajský** (*Amazona collaris*), **komba jižní** (*Galago mohli*), **mara slaništní** (*Dolichoptis salinicola*), **hutie kubánská** (*Capromys pilorides*) a komplex **kočky bengálské** (*Prionailurus bengalensis*). Všechny zmíněné plemenné knihy jsou nyní vedené v databázi ZIMS for Studbooks.

Orlície
bornejská

Foto: Oliver Le Que

Zoo Praha vede nově
Evropský chovný
program pro varanovce
bornejského.

Foto: Petr Hamerník

V rámci nejdéle spravované plemenné knihy, kterou Zoo Praha vede, proběhla začátkem roku uzávěrka stavů koní Převalského za rok 2022. K danému datu bylo evidováno jako žijících 2 322 koní, které chovalo 148 institucí, ne od všech jsou však dostupné aktuální údaje. Z důvodu chybějících kontaktů s některými chovateli nebo nemožnosti individuální identifikace některých koní, zejména ve větších uskupeních, museli být někteří jedinci z plemenné knihy vyřazeni. Ke konci roku 2023 obsahovala plemenná kniha historické záznamy o 8 935 koních (4 245 hřebců, 4 385 klisen a 305 jedinců neurčeného pohlaví). Počtem individuálních záznamů je plemenná kniha koně Převalského třetí největší mezi savci.

MGR. JAROSLAV ŠIMEK, PH.D.
ZOOLOGICKÝ NÁMĚSTEK ■

Foto: Petr Hamaník

Dárek pro slony
sloužil i jako potravní
enrichment.

Pracoviště enrichmentu a welfare

Od začátku roku se pro návštěvníky pravidelně konaly workshopy zaměřené na výrobu enrichmentových prvků. S konceptem enrichmentu a jeho výrobou měli možnost se seznámit i účastníci příměstských táborů, členové zookroužku, běžní návštěvníci během komentovaných setkání nebo dnů zaměřených na konkrétní druhy zvířat. Pro školní třídy byly v rámci workshopů zakomponovány i přednášky zaměřené na welfare zvířat chovaných v zoo.

Kromě enrichmentu vyrobeného návštěvníky, dobrovolníky nebo vlastními silami byly zakoupeny i nákladnější, profesionálně vyrobené enrichmentové prvky (například velký plastový míč určený pro aktivizaci hrochů, bungee lano vhodné pro zavěšení enrichmentových prvků ve výběhu slonů, krmné míče a umělý kelp pro lachtany, wobbler kongy pro gorily, trixie míčky a látky pro orangutany, jolly eggs pro lemury, zpomalovací misky pro mravenečníky, malé kovové feedry pro drobné savce, proutěné i plastové herní prvky pro medvědy lední atd.).

Pro dlouhodobé fyzické a zejména psychické zdraví zvířat je potřeba zajišťovat nejen druhově specifické krmení ve vhodném množství a se správným obsahem živin, ale také sestavit plán, jak a kdy krmit. Potravní enrichment by neměl být jenom přidávání něčeho navíc, ale by se mělo jednat zejména o prezentaci potravy smysluplnou a podnětnou formou podle zásady: krmná dávka podobající se strukturou a složením živin přirozené potravě + přiměřená prezentace = enrichment. Příkladem mohou být válcovité feedry z průhledného materiálu s malými otvory nebo drátěné koše na vojtěškové seno, jejichž cílem je podporovat přirozené potravní chování u žiraf – práci s jazykem. Se stejným záměrem byl do jejich venkovního výběhu instalován nový vertikální kmen s kladkami, na který je možné zavěsit nejenom koše se senem, ale i olistěné větve (okus), popřípadě potravní hlavolamy.

Dalším příkladem realizace enrichmentu jsou úpravy provedené ve venkovním výběhu lvů, které umožňují na několika místech upevnit krmení tak, aby lvi museli pro získání potravy vyvinout určité úsilí.

K tomu, aby mohlo být krmení poskytováno zvířatům i mimo běžnou pracovní dobu chovatelů, slouží různé automatické krmné systémy. Jedná se většinou o zařízení, která není možné běžně zakoupit, bývají navržena na míru daným druhům. Proto jsme navázali spolupráci s pracovníky Fakulty strojní ČVUT v Praze a jako pilotní projekt jsme zvolili automatickou klapku k boxu se senem ve stáji slonů. Zařízení obsahuje časovač, který umožňuje nastavit libovolné intervaly, ve kterých se slonům může otevřít přístup k připravenému сену.

Pro welfare listožravých druhů zvířat je velmi důležité, aby součástí krmné dávky bylo dostatečné množství a pestrá nabídka olistěných větví, a to i mimo vegetační období. Kromě sušení (letní) se dovezené větve většinou stíhají na kratší kusy a pytlují pro uskladnění v mrazicích boxech. Jedná se o činnost, kdy je potřeba v krátkém časovém úseku zpracovat velké množství materiálu tak, aby nedošlo k znehodnocení listů (zvadnutí nebo zapaření). Zaregistrovali jsme se proto do systému firemního dobrovolnictví „Zapojím se“ a od jara až do podzimu jsme společně s dobrovolníky z různých organizací připravovali větve na zamrazení.

Také v roce 2023 jsme pokračovali v doplňování výsadby v zázemí. Byly to například dosadby u stáje C, v okolí karantény, revitalizace zatačky za pavilonem Indonéská džungle, výsadby určené pro damany pralesní za Centrem Měfou. Sortiment jsme rozšířili o druhy rostlin využitelné pro potravní, popřípadě senzorický enrichment.

Během dubna u nás absolvovala dvoutýdenní stáž studentka bakalářského studijního programu Ochrana zvířat a welfare z Veterinární univerzity v Brně. Věnovala se zejména hodnocení welfare u patnácti vybraných druhů zvířat a vypracování etogramů v aplikacích Boris a Zoomonitor. Se zástupci výše zmíněného programu byly také dohodnuty konkrétní podmínky další spolupráce se studenty. Ve stejném období byly na praxi i studentky Gymnázia Jana Nerudy, které se v rámci studentského ročníkového projektu zaměřily na pozorování chování a mezidruhových interakcí štetkounů afrických a kočkodanů Brazzových. Byla dokončena a obhájena diplomová práce studentky České zemědělské univerzity (ČZU) věnující se posouzení kognitivních schopností orangutanů sumaterských chovaných v Zoo Praha. Jednalo se o vyhodnocení způsobů řešení nového potravního hlavolamu jednotlivými členy skupiny. Další studentka ČZU zahájila zpracování výsledků sledování vlivu levandulové silice na behaviorální problémy kopytníků.

Online knihovna odborných článků a jiných publikací týkajících se welfare a enrichmentu byla pravidelně doplňována o aktuální články. Zařazeny byly nové informace týkající se welfare chovaných zvířat prezentované na European Zoo Nutrition Conference. Významnou položkou doplněnou do knihovny byla publikace zaměřená na trénink zvířat (Animal Training Guidelines) vyho-

vená členy EAZA Animal Training Working Group. Příručka je nyní v knihovně k dispozici také v překladu do českého jazyka a elektronickou poštou byla rozeslána i všem zájemcům z řad chovatelů. Cílem tohoto dokumentu je seznámit čtenáře nejenom s praktickými návody, jak trénovat, ale i s teoretickými základy a způsoby jak změnit vnímání tréninku v rámci instituce tak, aby byl považován za nedílnou součást péče o zvířata. Důraz je kladen i na jeho etická hlediska. Aktuálně byly do knihovny vloženy také poznatky získané během workshopu Trailblazing Trainers a z prezentací, které proběhly v rámci zářijové výroční konference EAZA v Helsinkách.

Na základě informací o požadavcích WAZA týkajících se hodnocení welfare zvířat, které byly poskytnuty během EAZA workshopu Animal Welfare Assessments, byla vytvořena pracovní skupina pro welfare. Její členové byli na první schůzce seznámeni se způsoby provádění auditů welfare chovaných zvířat v různých situacích. Pro posouzení welfare je často nezbytný monitoring jedinců a vyhodnocení získaných dat. Z tohoto důvodu byl pořízen Behavioral Observation Research Interactive Software a aplikace Zoomonitor, které byly nainstalovány do tabletu, aby mohly být využívány přímo v terénu. Pro hodnocení různých parametrů životního prostředí, které by mohly mít vliv na welfare, byly pořízeny různé měřicí přístroje.

MGR. MARKÉTA LAVICKÁ
SPECIALISTKA NA ENRICHMENT
A WELFARE ■

Hroši dostali velké míče sloužící
jako aktivizační „hračka“.

Foto: Petr Hanemánek

VEŘEJNOST

Zoologická zahrada nabízí svým návštěvníkům bohatou škálu programů určených pro veřejnost, školy i zájmové skupiny.

Návštěvnost

Podobně jako v předchozím roce se návštěvnost po dvou letech poznamenaných pandemií covidu-19 vrátila na hodnoty více než milion návštěvníků. Konec roku 2023 jsme uzavřeli s návštěvností 1 358 292.

Miliontého návštěvníka
jsme přivítali 31. srpna.

Foto: Oliver Le Que

Návštěvníci
si mohou zoo
vychutnat
i v klidných
zimních dnech.

Foto: Oliver La Que

Lednová návštěvnost o 48 % převýšila návštěvnost ledna předchozího roku, ovšem v polovině února se razantně ochladilo a návštěvnost klesla, podobně jako během sychravého března. Největší počet návštěvníků prvního čtvrtletí přijde do zoo obvykle na slavnostní zahájení návštěvnické sezony, které se tradičně koná poslední sobotu v březnu, kdy dorazilo 7 028 návštěvníků. Nejvyšší návštěvnost jsme ale zaznamenali o týden dříve, kdy do zoo zavítalo 8 944 návštěvníků.

V dubnu došlo k očekávanému navýšení vstupného. Návštěvnost zoologické zahrady tím však nikterak neutrpěla a například květen převýšil návštěvností předchozí rok o 12,5 tisíce osob, červen o 22,7 tisíce návštěvníků. Příznivou návštěvnost druhého čtvrtletí významně ovlivnily organizované skupiny žáků mateřských, základních a středních škol. V návaznosti na zvýšení vstupného bylo právě této skupině vstupné zvýhodněno. Díky tomu se zoologická zahrada plnila i v návštěvnický méně atraktivní čas dopoledních hodin v pracovní dny. Do zoo zavítalo ještě před prázdninami v rámci organizovaných skupin 44 527 žáků a studentů.

Půlmiliontý návštěvník prošel branami zoo 7. června, na Den dětí jsme přivítali 5 288 dětí za 1 Kč a za vysvědčení jsme stejným symbolickým vstupným odměnili dalších 1 584 dětí. Největší počet návštěvníků prvního pololetí do zoo zavítal 22. dubna – 16 237 osob.

Období letních prázdnin bývá v zoo spojeno s vysokou návštěvností a nejinak tomu bylo i v roce 2023. V průměru přišlo do zoo každý den prázdnin více než 6 000 návštěvníků. Přesto šlo v porovnání s předchozími lety o návštěvnost mírně pod průměrem. Úbytek návštěvníků jsme pochopitelně registrovali v deštivé dny, ale také v době, kdy střední Evropu zachvátila vlna veder spojená s lokálními bouřkami. Toto nepříznivé počasí se podepsalo na úbytku návštěvníků zejména v srpnu. Největší počet návštěvníků ve třetím čtvrtletí zavítal do zoo již začátkem prázdnin, konkrétně ve svátek 6. července, kdy prošlo branami 11 631 návštěvníků. Miliontého návštěvníka jsme uvítali 31. srpna. Prvního září u příležitosti posledního dne prázdnin využilo zvýhodněné vstupné pro děti do 15 let 3 520 dětí. Z celkových 9 860 návštěvníků to činilo 36 %.

Začátkem školního roku začaly do zoo opět proudit žákovské a studentské skupiny, kterým bylo na jaře zvýhodněno vstupné. Za celý rok jsme uvítali v zoo celkem 54 998 žáků a studentů základních a středních škol a 4 029 dětí z mateřských škol.

Výroční slavnost jsme 28. září oslavili spolu s 10 881 návštěvníky, den poté nás svou návštěvou poctilo a příjemně překvapilo dalších více než 10 000 návštěvníků. Tím jsme navýšili počet letošních dnů s více než desetitisícovou návštěvností na osmnáct. Září bylo zároveň nejnavštěvovanějším měsícem v prvním až třetím čtvrtletí – dosud nejsilnější září v roce 2015 překonalo návštěvnost o více než 16 000 osob.

Čtvrté čtvrtletí začalo výrazným ochlazením v říjnu a s tím i významným úbytkem návštěvníků a také listopad byl spíše podprůměrný. Prosinec byl průměrný, avšak zvýhodněné vstupné za 1 Kč, které jsme tento rok nabídli dětem kromě Štědrého dne také o vánočních svátcích, přilákal spoustu příznivců. O Vánocích tak do zoo zavítalo 5 470 návštěvníků a během posledního prosincového týdne návštěvnost dosáhla počtu 3 742 návštěvníků.

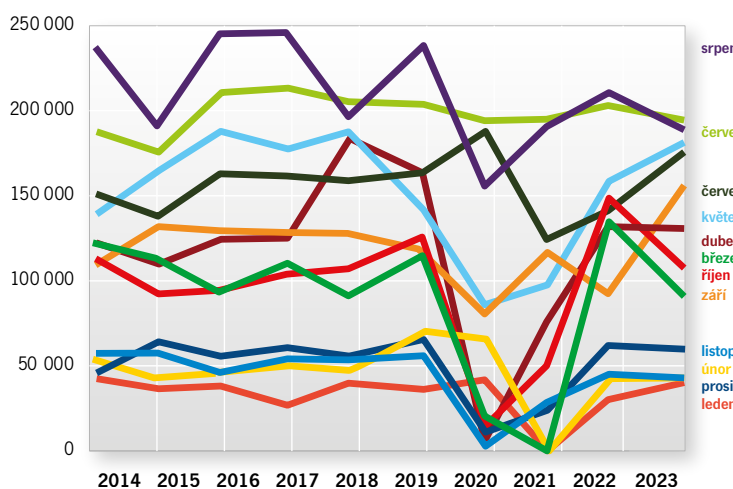
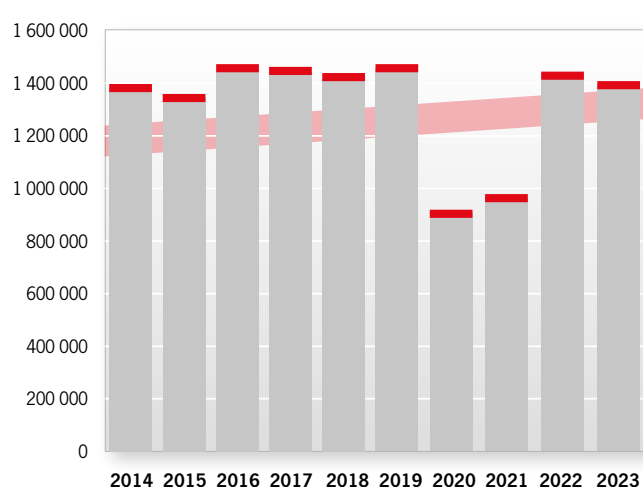
Na kartu Prague Visitor Pass přišlo do zoo celkem 4 816 návštěvníků, tedy zhruba třikrát tolik, co v předchozím roce, kdy se Prague Visitor Pass zaváděl. Rovněž projekt Prague Card přivedl do Zoo Praha zahraniční i tuzemské turisty, v letošním roce s kartou přišlo 4 841 návštěvníků.

Návštěvníci byli motivováni k nákupu elektronických vstupenek. Vedle finanční úspory jim ušetřil také čas strávený ve frontách na pokladnách zoo. V nejexponovanější dny se tak za brány zoo podívalo až 40 % návštěvníků s elektronickou vstupenkou. Absolutním rekordem je zatím 47 držitelů elektronické vstupenky v jednom dni. V porovnání s loňským průměrem jde zhruba o dvojnásobek.

MGR. JIŘÍ ZADOROŽNÝ
VEDOUcí NÁVŠTĚVNICKÉHO SERVISU ■

Tab. 8: Srovnání návštěvnosti v jednotlivých měsících v letech 2014–2023

Měsíc/rok	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Leden	44 742	30 268	0	48 596	31 729	43 922	25 451	32 518	34 356	42 414
Únor	40 858	42 326	0	54 794	62 626	39 573	46 959	48 547	40 974	53 928
Březen	79 231	138 769	0	21 535	107 452	81 627	110 340	97 600	104 092	122 713
Duben	124 588	136 539	75 952	5 572	152 772	182 233	125 940	125 265	111 619	122 348
Květen	171 516	159 091	97 208	85 557	140 362	182 273	168 521	182 843	165 689	139 162
Červen	170 035	147 299	125 255	186 684	152 547	148 009	156 723	159 280	138 306	151 119
Červenec	196 608	201 965	186 558	187 487	201 289	206 033	231 231	228 595	178 195	187 693
Srpen	180 454	208 199	193 953	156 816	236 808	194 156	242 037	242 095	191 422	237 439
Září	151 725	98 315	114 552	70 865	120 544	128 480	129 174	133 875	135 330	109 262
Říjen	101 642	149 293	99 649	18 259	133 083	117 426	101 900	96 455	95 982	113 041
Listopad	41 758	47 376	33 851	0	51 891	51 760	51 988	49 029	57 026	57 347
Prosinec	55 135	59 682	36 009	15 458	65 423	51 999	54 862	52 251	65 391	45 777
Celkem	1 358 292	1 419 122	962 987	851 623	1 456 526	1 427 491	1 445 126	1 448 353	1 318 382	1 382 243

Graf 1: Srovnání návštěvnosti v jednotlivých měsících v letech 2014–2023

Graf 2: Vývoj návštěvnosti v letech 2014–2023

Tab. 9: Srovnání dnů s nejvyšší návštěvností v letech 2022 a 2023

2022		2023	
počet osob	datum	počet osob	datum
15 161	26. března	16 237	22. dubna
13 990	31. dubna	13 022	7. května
13 223	23. dubna	11 631	6. července
12 742	27. března	11 435	10. srpna
12 338	28. října	11 330	9. září

Tab. 10: Přehled příchodu půlmiliontého a miliontého návštěvníka v letech 2014–2023

rok	celková návštěvnost	půlmiliontý návštěvník	miliontý návštěvník
2014	1 382 243	3. června	24. srpna
2015	1 318 382	11. června	10. září
2016	1 448 353	4. června	16. září
2017	1 445 126	5. června	19. srpna
2018	1 427 491	26. května	21. srpna
2019	1 456 526	1. června	20. srpna
2020	851 623	17. července	–
2021	962 987	3. srpna	–
2022	1 419 122	29. května	21. srpna
2023	1 358 292	7. června	28. srpna

Přednáška a tvoření v rámci oslav Dne luskounů

Programy a vzdělávání

Jedním z hlavních cílů zoologických zahrad na celém světě je vytváření pozitivního vztahu veřejnosti k přírodě jako celku. K naplnění tohoto úkolu slouží mnoho různých vzdělávacích i zábavných aktivit, které jsou určeny jak pro širokou veřejnost, tak pro školy nebo užší zájmové skupiny.

AKCE PRO VEŘEJNOST

Víkendové akce pro veřejnost se nesly v duchu tradičních akcí i programů představujících zajímavá mláďata, nově chované druhy nebo významné expozice či události. V prvním pololetí probíhaly tyto akce v duchu tématu roku „Pod pokličkou zoo“.

Leden patřil novinkám z Rezervace Dja, v únoru jsme návštěvníkům představili naši nabídku vzdělávacích programů a seznámili je s živočichy, které je možné na těchto akcích potkat, a v březnu jsme se věnovali zejména luskounům, u kterých mohli návštěvníci s trochou štěstí pozorovat vzácné mládě. První čtvrtletí pak vyvrcholilo velkou slavností k zahájení 92. sezony, během které bylo pokřtěno první mládě luskouna krátkoocasého v Evropě.

Ve druhém čtvrtletí probíhaly i nadále prohlídky expozičních celků, které se zdají být návštěvnický velmi oblíbené. V měsíci dubnu jsme návštěvníkům blíže představili Rákosův pavilon a jeho vzác-

né ptačí obyvatele, květen patřil přírodě v zoo a v červnu jsme se věnovali Darwinovu kráteru. Během druhého čtvrtletí dorazila do zoo samice vombata obecného. Tato událost se pochopitelně objevila i v akcích pro širokou veřejnost.

V průběhu třetího čtvrtletí měli návštěvníci možnost blíže poznat africké kopytníky, Údolí slonů a Rezervaci Dja, vše za doprovodu odborného komentáře. Jednou z novinek třetího čtvrtletí bylo otevření nové voliéry pro ptáky u pavilonu Sečuán. Slavnostní událost i doprovodný program se nesly tematicky v čínském duchu. Vyvrcholením třetího čtvrtletí byla jubilejní slavnost k 92. výročí zpřístupnění Zoo Praha, která se nesla v duchu kulatých výročí tradičně chovaných druhů zvířat – 60 let chovu goril a 90 let chovu slonů a hrochů. Součástí slavnosti bylo i ohlédnutí za prvním rokem od otevření pavilonu Rezervace Dja.

Součástí slavnostního zahájení sezony byly křtiny samičky luskouna.

Foto: Věra Šíma

V průběhu posledního čtvrtletí roku jsme během komentovaných prohlídek návštěvníky blíže seznámili s Rezervací Dja a se zvířecími obyvateli Pavilonu šelem a plazů. Závěr roku se nesl ve vánočně laděné atmosféře, která se promítla i do programu pro návštěvníky.

PROGRAMY PRO VEŘEJNOST

Slavnostní zahájení sezony 2023 (25. března)

Za účasti vážených hostů vykročila Zoo Praha do své 92. sezony. V úvodu bylo pro návštěvníky připraveno hudební vystoupení písničkáře Pokáče, na které navázalo představení nové kampaně „Seznamte se!“. Za účasti patronů jednotlivých zvířecích osobností pak písničkář Pokáč zahrál v živé premiéře svůj Zoo Song. Hlavní program u Vzdělávacího centra zahrály křtiny prvního mláděte luskouna krátkoocasého narozeného v evropských zoo. Součástí odpoledního nabitého programu bylo představení nového máslového popcornu Binturong, který je pojmenovaný po cibetkovité šelmě binturongu palawanském. Program v odpoledních hodinách uzavřela vernisáž výstavy Šedesát let chovu goril, kterou pomohla otevřít herečka a zpěvačka Petra Černocká.

Slavnostní otevření venkovní voliéry u pavilonu Sečuán (22. července)

Slavnost proběhla za přítomnosti náměstkyně primátora Jany Komrskové a nesla se tematicky v čínském duchu. Program zahájilo Wushu Centrum ukázkou kung-fu, zatímco návštěvníci měli možnost si vyzkoušet umění čínské znakové kaligrafie. Slavnostní přípitek připravil čajový mistr, o hudební doprovod se postarala kladenská hudební skupina Zrní.

Výroční slavnost (28. září)

Jubilejní slavnost se nesla v duchu kulatých výročí tradičně chovaných druhů zvířat v Zoo Praha i s nimi spojených pavilonů. Připomněli jsme si 60 let chovu goril a 90 let chovu slonů a hrochů, rok od otevření Rezervace Dja a 10 let od otevření Údolí slonů.

Písničkář Pokáč zazpíval v premiéře svůj Zoo Song.

Foto: Věra Šíma

Při výroční slavnosti proběhla vernisáž výstavy *Významné odchovy v Zoo Praha*.

Foto: Petr Hanemík

Program zahájilo hudební vystoupení skupiny Laura a její tygři, na které navázaly proslovy pana ředitele a vzácných hostů. Návštěvníky vzápětí po úvodní části čekaly křtiny mláďete kočkodana Brazzova, jehož kmotrem se stal herec a komik Lukáš Pavlásek. Odpolední oslavy se přenesly do Údolí slonů, kde byl slonům předán enrichmentový prvek. Slavnostní den ukončovala vernisáž výstavy *Významné odchovy v Zoo Praha*.

Setkání sponzorů a Den pro Troju (2. prosince)

Součástí programu tradičního setkání přátel, sponzorů a partnerů Zoo Praha bylo jako obvykle předání cen Richard pro tři nejvýznamnější podporovatele zoo a vyhlášení vítězných snímků fotosoutěže „Fotím v Zoo Praha“. Návštěvníci zasněžené zoologické zahrady se také dozvěděli jména dvou kapybar, jméno dostalo rovněž mláďe tučňáka. Na závěr dne bylo nachystáno setkání s obyvateli městské části Troja ve Vzdělávacím centru, kde se účastníci dozvěděli, jaký další rozvoj Zoo Praha plánuje, a mohli položit doplňující otázky.

Čertovské vánoce (8. a 9., 15. a 16. prosince)

Návštěvníci měli jedinečnou příležitost vychutnat si neopakovatelnou atmosféru vánočně nazdobeného Darwinova kráteru a Rezervace Bororo, kde byla umístěna informační a herní stanoviště zaměřená na australskou a tasmanickou faunu. Zájemci si mohli pořídit tematické vánoční dárky pro své blízké nebo si vychutnat horký nápoj. Děti také měly možnost napsat dopis Ježíškovi. Kouzelnou vánoční atmosféru dokreslovalo vystoupení dětského pěveckého sboru. Pro návštěvníky byla připravena komentovaná prohlídka Darwinova kráteru, která byla zakončena krmením vombatů. Akce měla i charitativní přesah – 50 % z ceny vstupenky putovalo na sbírkové konto *Pomáháme jim přežít*, konkrétně na pomoc d'áblům medvědovitým.

Během setkání sponzorů a přátel pražské zoo pokřtil kajakář Ondřej Tunka mláďe tučňáka.

Foto: Petr Hanemík

Křtiny
hřiběte koně
Převalského
na Divčích
hradech se
odehrály
za účasti
premiéra ČR
Petra Fialy.

Foto: Petr Hamenik

Z dalších programových akcí vybíráme:

- 1. 1. Speciální novoroční komentované krmení bylo doplněno soutěžními otázkami pro pozorné posluchače.
- 6. 1. Tři králové v zoo
- 7. 1. Křtiny mláďete chápana
- 14. 1. Vycházka na zimoviště vodních ptáků
- 3. 2. Pololetní prázdniny v zoo
- 5. 2., 15. 10., 5. 11. Den chovatelů želv
- 11. a 12. 2. Valentýnský víkend
- 18. 2. Oslava Světového dne luskounů
- 19. 2. Koncert studentů HAMU v Rezervaci Dja
- 25. 2. Oslava Mezinárodního dne ledních medvědů
- 4. 3. Světový den divoké přírody
- 1. 4. Zavolejte hrochovi
Mezinárodní den ptactva
- 8. 4. Den milovníků zoologických zahrad
- 10. 4. Velikonoční pondělí v zoo
- 22. 4. Den Země
- 23. 4. Herpetologická vycházka
- 29. 4. Mezinárodní den plameňáků
- 13. 5. Festival zvířecích piv v zahradách Trojského zámku
Představení samice vombata obecného Winkleigh
- 14. 5. Výjimečné matky ve zvířecí říši
- 26. 5. Noc snů
- 28. 5. Den chovatelů želv a oslava Světového dne želv
- 1. 6. Den dětí s městskou policií
- 11. 6. Den s vombaty
- 18. 6. Den otců ve zvířecí říši
- 24. 6. Vernisáž výstavy *Pomáháme jim přežít*
- 24. 6. Světový den žiraf
- 30. 6.–2. 7. Prázdniny začínají
- 2. 7. Vernisáž výstavy *Sklípkani v zoo*
- 15. a 16. 7. Víkend hmyzožravců
- 30. 7. Světový den strážců přírody
- 12. 8. Světový den slonů
- 19. 8. Mezinárodní den orangutanů
- 19. a 20. 8. Divadlo Spejbla a Hurvínka – *Hurvínek a král Blecha*
- 1. 9. Prázdniny ještě nekončí
- 2. 9. Mezinárodní den povědomí o supech a kondorech
- 23. 9. Světový den goril
- 21. 10. Vernisáž výstavy *Pod MĚSTSKÝM svícem je nejvíc tma*
- 22. 10. Světový den vombatů
- 24. 10. Přednáška „Bílí žraloci jižní Austrálie“
- 26.–29. 10. Podzimní prázdniny v zoo
- 28. 10. Oslavy státního svátku aneb Lvi ze státního znaku
- 4. 11. 20 let od příchodu Richarda do Zoo Praha
- 5. 11., 19. 11. Ohřejte se na prohlídce Pavilonu šelem a plazů
- 11. 11. Kapybary znovu v Zoo Praha
- 11. 11. Diwali – svátek světél
- 17. 11. Oslava třetích narozenin orangutana Kawiho

Během oslav Světového dne luskounů jsme návštěvníkům představili hrozby, kterým musí luskouni v přírodě čelit, a seznámili je s tím, co Zoo Praha podniká na poli jejich ochrany.

Foto: Petr Hamenik

Foto: Lucie Štátníková

Noc snů je celosvětová akce na podporu dětí s hendikepem. V zoo zažijí večer plný nevšedních setkání.

- 19. 11., 26. 11. Adventní dílny
- 13. 12. Slavnostní rozsvícení vánočního stromu
- 5. 12. Mikuláš v zoo
- 17. 12. Betlémské světlo v Zoo Praha
- 24. 12. Štědrý den v zoo
- 25. a 26. 12. Vánoční svátky v zoo
- 27.–29. 12. Nadílka u zvířat

Workshop zaměřený na výrobu enrichmentových prvků

Pro předem objednané zájemce byl připraven workshop na výrobu hraček pro zvířata pod vedením specialistky na pohodu zvířat a enrichment Mgr. Markéty Lavické. Workshopy se konaly jednou měsíčně od ledna do dubna, v červenci a v listopadu.

Zvířata vzdělávají

Během února měli návštěvníci možnost nahlédnout pod pokličku práce vzdělávacích pracovníků v zoo a seznámili se s živočichy ze zájmových chovů. Celodenní program probíhal každou sobotu v Gočárových domech.

Setkání v Somalomu

Každou sobotu v dubnu byl připraven speciální program v Rezervaci Dja, během kterého návštěvníci poznali Kamerun všemi smysly.

Zooškoly pro děti

V roce 2023 proběhl celkem dvanáct kurzů zooškoly pro děti. Na témata *Krmení je věda*, *Ptáci*, *Hmyz a jiní bezobratlí*, *Jak to chodí v zoo* a *Plazi* to byly vždy dva kurzy, na téma *Cesta do Afriky* se

S představením samice vombata Winkleigh pomohl herec a moderátor Ondřej Sokol.

Foto: Petr Hamerník

Foto: Petr Hamerník

Jedno z témat
zooškol pro
dospělé zní
Zbavte se fobií.

konaly čtyři kurzy. Ve třetím čtvrtletí byly vypsány nové kurzy na další školní rok.

Zooškoly pro dospělé

V roce 2023 se uskutečnilo 10 kurzů zooškol pro dospělé. Na téma *Zbavte se fobií* se konalo sedm kurzů, z toho jeden pro absolventy. Tři kurzy byly na téma Jak to chodí v zoo.

SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI Programy pro školy

V období leden–září 2023 využilo vzdělávací nabídku Zoo Praha celkem 577 školních skupin v počtu 13 617 žáků.

V prvním pololetí školy hojně využívaly školní permanentky, které kromě zvýhodněné ceny vstupného umožňovaly také realizaci komentovaných prohlídek s průvodcem a výukových programů. Zaznamenali jsme již tradičně velký zájem o sezonní témata pro-

Foto: Petr Hamerník

Během Víkendu
hmyzožravců
měli návštěvníci
možnost ochutnat
hmyz upravený
ne nejruznější
způsoby.

Foto: Petr Hameřník

O programy pro školy včetně výuky přímo v zoo je velký zájem.

hlídek a také prohlídky a výukové programy probíhající v Rezervaci Dja. U těchto programů soustavně a intenzivně pracujeme na doladění jejich metodiky.

Pravidelně je doplňována a aktualizována vzdělávací sekce webu Učíme se o zvířatech, která slouží jako podpora pedagogům při výuce. Tato sekce zahrnuje pracovní sešity, kvízy, křížovky a další vzdělávací materiály.

Ve druhém čtvrtletí školy využívaly možnost čerpat finanční podporu na nabízené programy v rámci OP VVV. Největší událostí druhého čtvrtletí z hlediska spolupráce se školami bylo snížení vstupného na 100 Kč za žáka základní a střední školy a 50 Kč za dítě z mateřské školy.

Ve třetím čtvrtletí jsme zaznamenali zvýšenou poptávku po pracovních listech ke stažení a učitelských balíčcích umožňujících samostatnou práci učitele se skupinou.

Účastníci podzimního příměstského tábora tvořili z dýní.

Foto: Věra Šimha

Foto: Petr Hamaník

Na letním
příměstském
táboru si děti
vyzkoušejí i práci
chovatele.

Ve čtvrtém čtvrtletí jsme začali pracovat na rozvoji nového výukového programu s matematickým zaměřením a završili jsme účast na pravidelných setkáních k propojování formálního a neformálního vzdělávání v rámci projektu KAP III.

Staň se strážcem pralesa 2023

Soutěž dětských kolektivů „Staň se strážcem pralesa“ probíhala od 1. 9. 2022 do 31. 5. 2023. Soutěž pořádaná nově ve spolupráci se společností Remobil, z. s., spočívá ve sběru a následné recyklaci starých mobilních telefonů a tabletů. Sběrem vysloužilých mobilních zařízení pomáhají soutěžní skupiny gorilám nížinným a dalším ohroženým druhům zvířat ve střední Africe. Do tohoto ročníku se postupně přihlásilo 57 dětských kolektivů. Do uzávěrky soutěže odevzdalo mobilní zařízení 38 kolektivů a podařilo se jich vybrat více než 5 000. Další kolo soutěže bylo spuštěno 2. října 2023.

Orangutani
sameček Kawi
dostal ke třetím
narozeninám
proutěné dárky.

Foto: Petr Hamaník

MIMOŠKOLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ Zookroužky a zooklub

Od začátku roku 2023 navštívilo zookroužky a zooklub 170 dětí ve věku od 8 do 18 let. Jednotlivé lekce probíhají každý všední den, pro děti 8–11 let v čase od 15.30 do 17.00, pro děti 12–15 let od 17.00 do 18.30. Každou středu od 18.30 do 20.00 je pořádán zooklub pro studenty ve věku 15–18 let. Jak zookroužky, tak zooklub vedou zkušení lektori, kteří děti systematicky vzdělávají v zoologii, ekologii a dalších přídružených disciplínách. Ve školním roce 2023/24 byly zookroužky zahájeny 2. října, otevřeno bylo 11 skupin s celkovou kapacitou až 176 dětí.

Příměstské tábory

Jarní příměstské tábory se konaly v termínech 6.–10. 2. a 13.–17. 3. a celkem se jich zúčastnilo 52 dětí. Tábory byly tematicky zaměřeny na jarní období a jejich obsahem bylo jak dění v přírodě, tak přípravy na hlavní sezonu v zoologické zahradě.

Speciální komentovaná prohlídka zázemí Údolí slonů

V letním období proběhlo sedm turnusů oblíbených prázdninových příměstských táborů, kterých se účastnilo 263 dětí. Pětidenní tábory probíhaly v období 10. 7.–1. 9. Poskytly účastníkům mnoho nových informací z oblasti zoologie, tematických her a v neposlední řadě možnost vyzkoušet si nejrůznější aktivity spojené s chodem zoologické zahrady.

Na podzimní prázdniny v termínu 26.–29. 10. byly nově připraveny čtyřdenní podzimní příměstské tábory. Během nich se účastníci seznámili s tím, jak se zoologická zahrada a její obyvatelé připravují na zimu, a vyzkoušeli si mnoho sezonních činností. Podzimních táborů se zúčastnilo celkem 21 dětí ve dvou věkových kategoriích.

Komentovaná krmení a setkání

Pravidelná komentovaná krmení a setkání probíhala v prvním čtvrtletí roku 2023 o víkendech a svátcích. Konala se na více než deseti místech areálu zoologické zahrady. Od dubna byla zahájena letní komentovaná krmení a setkání na více než dvaceti místech, v dubnu a květnu o víkendech a svátcích, od června do srpna denně, v září opět o víkendech a svátcích.

Od října začala zimní komentovaná krmení a setkání, která se konají pouze o víkendech a svátcích, a to na třinácti místech v areálu zoologické zahrady.

Speciální komentované prohlídky

- Novinky z Rezervace Dja
V lednu, září a říjnu se konaly komentované prohlídky nového pavilonu goril, které zaujaly návštěvníky všech věkových skupin.
- (Nejen) za luskouny do pavilonu Indonéská džungle
Každou celou hodinu měli návštěvníci možnost projít pavilon s komentářem odborného průvodce a dozvědět se zajímavosti o architektonických a technických zajímavostech pavilonu, o zvířatech, která jej obývají, a zejména o jeho nejvýznamnějších obyvatelích – luskounech krátkoocasých.
- Divoká příroda v zoo
V zoo to žije i mimo výběhy! Areál pražské zoo je velmi bohatý na výskyt řady vzácných druhů. Během vycházek vedených odbornými průvodci se je návštěvníci naučili rozpoznávat a předsvědčili se, jakou pestrost může skrývat česká fauna.

Tab. 11: Počet školních skupin a dětí, které za první pololetí 2023 využily vzdělávací programy v areálu Zoo Praha

Měsíc	Prohlídky s průvodcem		Výukové programy		Celkem skupin	Celkem dětí
	skupin	dětí	skupin	dětí		
Leden	18	469	5	118	23	587
Únor	21	517	4	94	25	611
Březen	106	2 595	23	542	129	3 137
Duben	61	1 446	8	148	69	1 594
Květen	97	2 231	24	508	121	2 739
Červen	118	2 843	41	900	159	3 743
Červenec	0	0	0	0	0	0
Srpen	0	0	0	0	0	0
Září	47	1 159	4	62	51	1 206
Říjen	79	1 985	17	382	96	2 367
Listopad	35	853	3	75	38	928
Prosinec	12	321	2	34	14	355
Celkem	594	14 419	131	2 863	725	17 267

- Za vzácnými papoušky do Rákosova pavilonu Barevný svět papoušků mohli návštěvníci prozkoumat během komentovaných prohlídek Rákosova pavilonu.
- Za koňmi Převalského na Dívčí hrady V červnu, červenci a srpnu jsme pro předem přihlášené zájemce organizovali komentované vycházky za koňmi Převalského na Dívčí hrady.
- Kdo bydlí v Darwinově kráteru? Čtyři červnové komentované prohlídky mířily do návštěvnické atrakce Darwinova kráteru, kde se účastníci dozvěděli mnoho zajímavostí o dáblech medvědovitých, vombatech obecných a dalších obyvatelích tohoto jedinečného expozičního celku.
- Vycházky za africkými kopytníky Červencové víkendy byly věnovány hrochům, antilopám a žirafám. Po celý den se návštěvníci při komentovaných prohlídkách dozvěděli o zvířatech mnoho zajímavostí.
- Komentované procházky Údolím slonů Návštěvníci se o srpnových víkendech mohli zúčastnit komentovaných procházek Údolím slonů, kde se seznámili se slony chovanými v Zoo Praha i s expozičním celkem, který obývají.

Prezentace Zoo Praha mimo vlastní areál

- 9. a 10. února se v prostorách Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy uskutečnila konference **Dva dny s didaktikou biologie** určená pro učitele druhého stupně základních škol a odpovídajících ročníků středních škol. V jejím závěru jsme prezentovali nabídku vzdělávání v Zoo Praha s názvem Ven ze školních lavic.
- 19. března se Zoo Praha se svým příspěvkem o kurzu Zbavte se fobií zúčastnila **Týdne mozku**, který pořádá Akademie věd ČR ve spolupráci s Ústavem experimentální medicíny AV ČR a Českou společností pro neurovědy.
- 27. května se Zoo Praha zúčastnila **Dne dětí na Vypichu**, kde prezentovala hravou formou především ohrožené druhy chované v zoo a in situ projekty zaměřené na jejich ochranu.
- 4. června se Zoo Praha zúčastnila **Rodinného dne Prahy 7**. Seznámila návštěvníky dne s aktivitami souvisejícími s mezinárodními i českými in situ projekty.

- 8. až 10. června se Zoo Praha poprvé zúčastnila třídního **Veletruhu vědy** na Výstavišti Letňany. Zoo Praha prezentovala aktivity v rámci in situ projektů. Tentokrát jsme se zaměřili především na ochranu goril, luskounů a dábů medvědovitých. Informovali jsme také o naší vzdělávací nabídce, zejména pro školní skupiny a s tím souvisejícím zvýhodněným vstupným.
- 16. června nesměl chybět stánek Zoo Praha na **finále matematické soutěže Pangea**. Soutěžící a jejich rodiče z celé České republiky měli možnost dozvědět se více o funkcích zoologické zahrady, jejích in situ projektech, nově otevřených pavilonech a také o nabídce vzdělávacích programů pro školní skupiny. V rámci finálového kola probíhaly také nejružnější besedy a přednášky. Velmi poutavou besedou zakončil tento blok ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek, který předal vítězům matematické soutěže jednu z cen.
- 21. června se konala akce **VědaFest** na Vítězném náměstí, kde Zoo Praha prezentovala svou funkci jakožto moderní zoologická zahrada, která se věnuje nejen chovu zvířat, ale také ochraně in situ i ex situ a v neposlední řadě také vědecké činnosti. Návštěvníkům byly představeny stěžejní záchranné projekty Zoo Praha a konkrétní příklady výzkumu z prostředí zoologických zahrad.
- 21. září Zoo Praha prezentovala svou nabídku pro školy na **14. konferenci Environmentální výchovy a vzdělávání** v Praze, tentokrát v prostorách Michnova paláce.
- 19. října zahájila Zoo Praha cyklus přednášek v Ústřední knihovně přednáškou na téma „Pražský unikát: Odchov prvního luskouna v Evropě“. Posluchači se dozvěděli přímo z úst chovatele Davida Valy a kurátora chovu savců Pavla Brandla, s jakými problémy se chovatelé museli potýkat a co všechno stojí za tímto historickým odchovem.
- 7. listopadu Zoo Praha přiblížila své aktivity pro osoby s hendikepem na **Dni otevřených dveří Domu služeb pro nevidomé SONS**.

Výstava živých sklípkanů zaujala již tradičně všechny věkové kategorie.

Přednášky

Od října do prosince 2023 se konal cyklus přednášek v Ústřední knihovně v Praze.

■ 19. října – Pražský unikát: Odchov prvního luskouna v Evropě

Posluchači se dozvěděli přímo z úst chovatele Davida Valy a kurátora chovu savců Pavla Brandla, s jakými problémy se chovatelé museli potýkat a co všechno stojí za tímto historickým odchovem.

■ 21. listopadu – Lední medvědi a Arktida: O medvědech ledních chovaných v zoo i mimo ni

O tématu přednášel kurátor chovu savců Pavel Brandl spolu s náměstkem investičního útvaru Lukášem Divokým.

■ 7. prosince – Návrat divokých koní: Nové lokality (východní Mongolsko a Kazachstán)

O tom, kam se posunul nejvýznamnější in situ projekt Zoo Praha a jaké nové výzvy nás čekají v blízké budoucnosti, přednášel přímo ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek.

Výstavy

V roce 2023 bylo v areálu zoo připraveno celkem osm výstav ve dvou tradičních výstavních prostorách – v Galerii Gočárových domy a na terase u Vzdělávacího centra. Třetí prostor, Jurta, bude sloužit až po otevření expozice pro koně Převalského.

■ F. X. Procházka: První malíř Zoo Praha (Galerie Gočárových domy, leden–březen).

■ Šedesát let chovu goril (Galerie Gočárových domy, březen–červen, září–prosinec)

Výstava představila historii chovu goril nížinných. Byla doplněna promítáním dobových záběrů goril zapůjčených od České televize a Krátkého filmu a. s., krátkým sestříhem z projektu Odhalení a vzpomínkami bývalé chovatelky goril.

■ Sklípání v Zoo Praha (Galerie Gočárových domy, červenec–září)

Úspěšná výstava představila čtyřicet druhů těchto impozantních pavouků včetně šestnácti druhů, které se na výstavě doposud nikdy neobjevily. Součástí výstavy byla pravidelná Seznámení se sklípkanými – prohlídka s odborným komentářem chovatele.

■ Biosférická rezervace Dja: Inspirace pro nový pavilon goril (terasa Vzdělávacího centra, leden–březen)

■ Pomáháme jim přežít (terasa Vzdělávacího centra, červen–září)

Výstava mapovala aktivity na ochranu ohrožených druhů zvířat po celém světě.

■ Seznamte se! (terasa Vzdělávacího centra, březen–červen)

Výstava, která přiblížila veřejnosti pozoruhodná, oblíbená či naopak přehlížená zvířata chovaná v Zoo Praha, navázala na stejnojmennou kampaň.

■ Významné odchovy v Zoo Praha (terasa Vzdělávacího centra, září–prosinec)

Významným odchovům v Zoo Praha byla věnována i stejnojmenná fotografická výstava, která představila šestnáct nejvýraznějších odchovů z celé historie zoologické zahrady

Hudební procházky:

Od května do září se každou neděli od 13.00 v Gočárových domech konaly oblíbené hudební procházky.

■ 28. 5. – Trio Iuventa (J. Ibert, W. A. Mozart)

■ 4. 6. – Pražské saxofonové kvarteto (G. Miller, G. Gershwin)

■ 11. 6. – Trio Boema (F. X. Dušek, W. A. Mozart)

■ 18. 6. – Hudba Kalich (G. Verdi, B. Smetana)

■ 25. 6. – Amis de la musique (W. A. Mozart, A. Dvořák)

■ 2. 7. – Duo per due (J. Haydn, D. Milhaud)

■ 9. 7. – Five star kvartet (L. van Beethoven, W. A. Mozart)

■ 16. 7. – Jan Vent Collegium (J. Rejcha, F. Kramář)

■ 23. 7. – Musica spirituale (Věvec duchovních písní)

■ 30. 7. – Pražské dechové kvinteto (G. Bizet, A. Rejcha)

■ 6. 8. – Hudba Kalich (G. Verdi, B. Smetana)

■ 13. 8. – Musica vocale (J. Mysliveček, Ch. Gounod)

■ 20. 8. – Grand Duetto Concertante (A. Vivaldi, W. Corbett)

■ 27. 8. – Pražské saxofonové kvarteto (G. Miller, J. Ježek)

■ 3. 9. – Musica a tre (E. Schulhoff, J. Ibert)

■ 10. 9. – Voce di Cielo (W. A. Mozart)

ING. LUCIE FEREBAUEROVÁ

VEDOUCÍ VZDĚLÁVACÍHO A PROGRAMOVÉHO ODDĚLENÍ ■

Z výstavy
60 let chovu goril

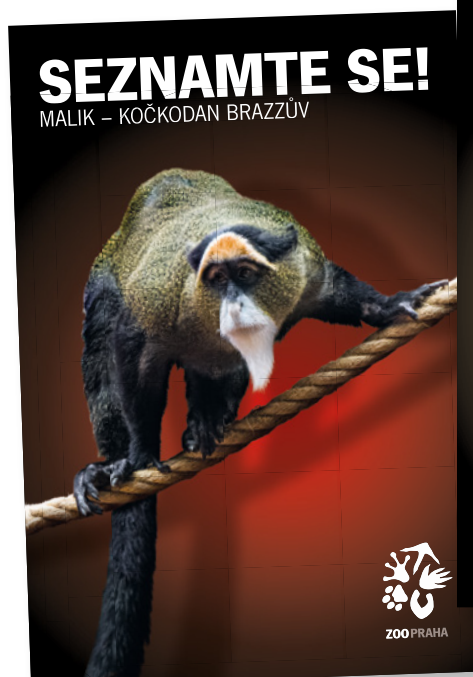
Foto: Tereza Mrhalová

Marketing a PR

Rok 2023 přinesl do vnější komunikace svěží pohled na zvířecí osobnosti a přírůstky a obracel pozornost více na samotné obyvatele Zoo Praha a život v ní. Velkým očekáváním bylo narození mláděte luskouna, proto se stalo vícekrát hvězdou mediálních zpráv. I další mláďata narozená v tomto roce byla lákadlem pro návštěvníky a věčným tématem pro média.

Kampaň *Seznamte se!* probíhala po celý rok.

ŠIŠCE JE ROK!

NATIONAL
GEOGRAPHIC

PHOTOARK
JOEL SARTORE

ZOO PRAHA

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

KAMPAŇ, REKLAMA A INZERCE Seznamte se!

Kampaň v průběhu roku postupně představila jednotlivé zvířecí celebrity žijící v Zoo Praha. Ty se pak objevily v různých formách outdoorové reklamy od citylightových plakátů přes polep tramvaje, dvou autobusů MHD i parníku až po reklamu na Letišti Václava Havla.

Kampaň odstartovali kočkodan Brazzův Malik, panda červená Jerry, tučňák Humboldtův Sněhurka a lev indický Jamvan. V další vlně vévodili na CLV plakátech v Praze a v regionech člunozobec africký Korongo, gorila nížinná Kamba, slon indický Shanti a surikata Cody. V dalším období je vystřídal lachtan jihoafrický Eda, orangutan sumaterský Pustakawan, vombat obecný Cooper a žirafa severní núbijská Anička. Poslední vlna kampaně patřila varanu komodskému Tertiovi a hrochu obojživelnému Tehécovi.

SEZNAMTE SE!

SNĚHURKA – TUČŇÁK HUMBOLDTŮV

ZOO PRAHA

ŠIŠCE JE ROK!

ZOO PRAHA

NATIONAL
GEOGRAPHIC
PHOTOARK
JOEL SARTORE

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

První v Evropě!

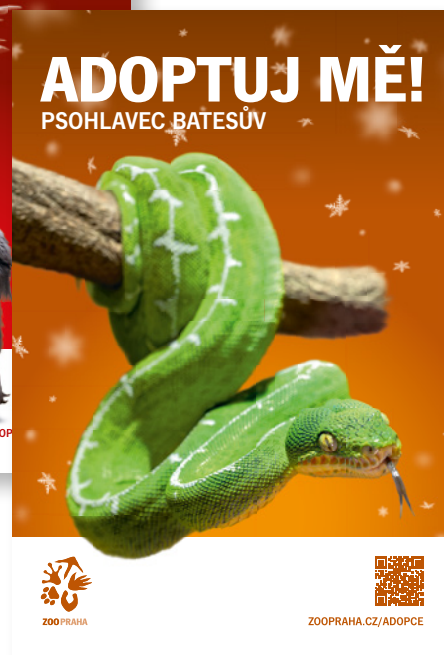
Billboardy či citylighty se samičkou luskouna Šiškou mohli spatřit lidé v hlavním městě i v ostatních krajích Česka. Kampaň tak zvýraznila prvního odchovaného luskouna v Evropě nejen jako úspěch Zoo Praha, nýbrž všech českých zoo. Svým významem totiž dalekosáhle přesahuje tuzemské hranice.

Ven ze školních lavic!

Od září bylo zavedeno zvýhodněné vstupné pro školní skupiny. Na tuto skvělou nabídku jsme upozornili inzerací v denících MF Dnes a Metro, plakáty na plochách ve středočeském kraji a letáky v informačních centrech.

Chráníme, poznáváme, vzděláváme

Univerzální vizuály byly vytvořeny za účelem estetického zakrytí hrazení staveb v areálu zoo, ale jistě bude možné využít je v budoucnu i v dalších formách reklamy.

Adopční kampaň

Každý rok nacházíme zajímavé zvířecí sirotky, kteří čekají na své adoptivní rodiče. Tentokrát mezi nimi byli duhovka Bleherova, gundi saharský, kagu chocholatý, kakadu havraní, osnák jihoamerický a psohlavec Batesův.

AKCE A PROJEKTY

Den s pěstouny

Již potřetí pořádá Magistrát hl. m. Prahy spolu se Zoo Praha setkání pro pěstouny. Je to jedinečná příležitost, kdy se mohou potkat celé rodiny a společně si užít čas v areálu zoo i také speciální programy, které pro ně připravili naši průvodci.

Festival zvířecích piv

Druhý ročník pivního festivalu minipivovarů, které produkují speciální piva se zvířecím názvem, vzešel ze spolupráce s pivova-

Hurvínek
a král Blecha

Foto: Petr Hamerník

rem Raven, kde varí pro Zoo Praha řemeslné Ďáblovo pivo. Z každé prodané vstupenky bylo věnováno 100 Kč na sbírku určenou na projekt záchrany d'áblů medvědovitých. Do zahrad Trojského zámku přišlo více než 1 500 návštěvníků, kteří si užili den plný degustace piv, zábavy na herních stanovištích a hudby. Na pódiu se vystřídali Michal Horák s kapelou, skupina Bezklouboukubos a hlavní hvězda dne Michal Hruža.

K propagaci jsme využili reklamu převážně na sociálních sítích i v denících našeho partnera, vydavatelství Mafra, dále pak světelné vitríny a zrcadlové reklamní nosiče v obchodních centrech a plakátové plochy v areálu zoo i Trojského zámku.

Hurvínek a král Blecha

Prázdninové zpestření návštěvy Zoo Praha zajistilo představení divadla Spejbla a Hurvíнка *Hurvínek a král Blecha*. Představení se zvířecí tematikou byla úspěšná, s kladnou odezvou a můžeme se těšit na spolupráci i v dalším roce.

Prague Card

Díky projektu Prague Card se již několik let daří přivést do Zoo Praha více zahraničních i tuzemských turistů. Mohou tak kromě významných památek České republiky navštívit i pražskou zoo. Za rok 2023 s kartou přišlo 4 841 návštěvníků.

Fotím v Zoo Praha

Tradiční fotografické klání nechybělo ani v roce 2023 stejně jako slavnostní předávání cen vítězům na setkání sponzorů. Fotografové soutěžili v kategoriích Dospělí, Děti a Mobily. Téma *Obyvatelé Zoo Praha* skýtalo nepřeberné množství námětů, a tak v hledáčku soutěžících mohl být nejen slon, tygr nebo lev, ale třeba i volně žijící brouk, žába či kachna. Poměrně hojně se v oceněných fotografiích objevili ptáci a plazi. I tentokrát byla soutěž realizována ve spolupráci se společností CeWe, která poskytla

platformu k přihlašování soutěžních fotografií a dodala i některé ze zajímavých cen.

ANDREA ŠIMKOVÁ, ODDĚLENÍ MARKETINGU ■

HLAVNÍ A MEDIÁLNÍ PARTNEŘI ZOO PRAHA 2023

Komerční banka, a. s.

Volkswagen – Porsche
Česká republika, s. r. o.

Coca-Cola Česká republika, s. r. o.

Bidfood Czech Republic, s. r. o.

Pilzeňský Prazdroj, a. s.

mediální skupina **mafra**

DNES | **iDNES.cz**

MAFRA a. s.

Adjust Art, s. r. o.

Zážitkové programy, komerční aktivity

V průběhu celého roku jsme pokračovali v pořádání zavedených zážitkových programů včetně nových programů, které byly představeny veřejnosti v minulém roce.

Foto: Tereza Minářková

**Chovatelem
na jeden den
u ptáků**

Zážitkové programy

Oproti předchozímu roku byl v roce 2023 o zážitkové programy obecně větší zájem, k čemuž nepochybně přispěla i možnost zakoupení vybraných zážitků přímo na místě u průvodce, bez nutnosti předchozí rezervace. I tentokrát jsme nabídku zážitkových programů pro veřejnost rozšířili a firmám jsme k pronájmu prostor nabídli i další varianty doprovodných programů.

Během celého období jsme registrovali velké množství jízd atraktivním Zooexpresem, a to jak předem objednaných, tak i víkendových, které si návštěvníci mohli zakoupit i bez předchozí rezervace.

Poprvé proběhl nově spuštěný program Zahradníkem v zoo, který byl účastníky hodnocen jako velmi úspěšný. Termíny tohoto programu se rychle vyprodaly, proto jsme záhy spustili rezervace pro následující rok. I zde se nabízené termíny začaly rychle zaplňovat. S koncem září byly ukončeny sezonní programy Krmení bongů a Krmení žiraf. Obzvláště žirafy se po celou dobu těšily velkému zájmu a návštěvníci často uvítali i možnost koupit si zážitek těsně před programem přímo u průvodce.

Z větších komerčních akcí spojených s pronájmem prostor byly ve třetím čtvrtletí realizovány akce s bohatým doprovodným programem ze strany Zoo Praha, například pro Hotel Hilton, Generali Českou pojišťovnu nebo firmu Iscare. Konal se také tradiční rodinný den s Komerční bankou.

Během října proběhly poslední termíny interaktivního programu Noční výprava s termokamerou. Tento oblíbený zážitek se spustí opět až se začátkem sezony 2024, aby měli návštěvníci možnost pozorovat co nejvíce zvířat, která jsou během letních večerů nejaktivnější. Říjnu dominovaly zejména Narozeniny v Zoo Praha, které jsou určeny především pro dětské návštěvníky.

V průběhu celého roku jsme uspořádali 64 oslav. V porovnání s minulými roky je poptávka po narozeninových programech mnohem vyšší. Pomalu roste také zájem i o narozeninové programy pro dospělé návštěvníky, a proto bychom v roce 2024 rádi navrhli nový program Zažij zoo, kterým této poptávce vyhovíme.

V říjnu také končil sezonní provoz Výroby sloního papíru, takzvané Papírny. V roce 2024 bychom se chtěli více zaměřit na propagaci programů a aktivit v Papírně a ve větší míře ji propojovat i s akcemi a děním v areálu zoo, jako je například Mezinárodní den slonů. Rádi bychom také výrobu sloního papíru častěji nabízeli jako další doprovodný program firemních akcí.

Na konci roku 2023 proběhly poslední dvě akce spojené s pronájmem prostor. V říjnu se jednalo o partnerskou akci pro AG Foods Group a v prosinci o vánoční setkání firmy DAF Trucks CZ s doprovodným programem v podobě večerní prohlídky.

Prosinec se vždy nese ve znamení zahájení prodeje termínů zážitkových programů pro nadcházející rok. V roce 2023 došlo k rekordně rychlému vyprodání zážitků Setkání s lachtany a Chovatelem na jeden den v Údolí slonů. Oba zážitky byly vyprodané již třetí den a zájem ze strany návštěvníků trval i nadále. Velmi rychle byly vyprodány také termíny na Chovatele na jeden den v Africkém domě a téměř vyprodané byly i termíny u Chovatele na jeden den u šelem. Vysoká čísla v prodejnosti zrna-

menaly i další programy, například Noční výprava s termokamerou, projížďky Zooexpresem či Denní prohlídky s průvodcem.

Ve čtvrtém čtvrtletí byla ukončena hlavní návštěvnická sezona, a my tak měli možnost ohlédnout se a zrevidovat průběh roku, začít pracovat na propagaci stávajících programů a připravovat se na další sezonu. Také jsme začali zpracovávat materiály a nové programy pro rok 2024.

Po celou sezonu měli návštěvníci možnost vyrobit si vlastnoručně takzvaný sloní papír.

Foto: Jan Štěrner

Tab. 12: Přehled komerčních prohlídek za rok 2023

Měsíc	Soukromé a partnerské prohlídky		Celkem prohlídek
	Denní	Noční	
Leden	1	0	1
Únor	3	0	3
Březen	2	0	2
Duben	6	1	7
Květen	9	9	18
Červen	21	7	28
Červenec	10	1	11
Srpen	3	4	7
Září	3	5	8
Říjen	4	4	8
Listopad	5	1	6
Prosinec	0	2	2
Celkem	67	34	101

Tab. 13: Přehled zážitkových programů a večerních prohlídek v jednotlivých čtvrtletích 2023

Zážitkový program	I.	II.	III.	IV.	Celkem
Krmení velbloudů	27	58	68	27	180
Krmení žiraf	X	25	73	X	98
Krmení bongů	X	29	44	X	73
Večerní prohlídky	24	24	26	23	97
Noční výpravy s termokamerou	17	30	21	7	75
Setkání se zvířetem	8	22	48	6	84
Setkání s lachtany	12	14	12	12	48
Chovatelem na jeden den	4	26	27	15	72
Chovatelem na půl den v Darwinově kráteru	5	8	10	8	31
Chovatelem na den JUNIOR	1	2	X	1	4
Zahradníkem v zoo	X	0	2	1	3
Setkání s d'ábly	7	6	7	6	26
Snídaně s luskouny	7	10	7	7	31
Na skok u antilop	X	7	7	X	14
Zooexpres	13	64	61	25	163
Večerní Zooexpres	3	12	6	5	26
Narozeniny	11	28	10	15	64
Workshop Od trusu k papíru	X	2	2	X	4

Novinkou roku se stal máslový popcorn Binturong.

Dárkové a prodejní předměty

Jedním z nejžádanějších prodejních artiklů v sezoně bylo jako každoročně plyšové zboží. Realistickým vzhledem a použitým materiálem je ojedinělým sortimentem, který pražská zoo nabízí. Tento sortiment jsme rozšířili o nová zvířata, která jsou v Zoo Praha unikátní, a nyní nabízíme plyšová zvířata, jež ostatní zoo ve svých nabídkách zpravidla nemají. Jedná se například o lus-kouny, vombaty, ďábly medvědovité, kapybary atd.

Dalším velmi oblíbeným druhem zboží na předních příčkách prodeje je textil. Jsou to dětská, pánská i dámská trika, mikiny, kšiltovky, klobouky, plátěné tašky, batůžky apod. Tento sortiment neustále rozšiřujeme tak, abychom uspokojili poptávku návštěvníků, kteří míří do zoo za svým oblíbeným zvířetem a hledají jeho motiv na našich výrobcích. V tomto roce jsme rozšířili nabídku o několik druhů dětských kšiltovek, kloboučků, body a triček s nádhernými motivy nejoblíbenějších zvířat v zoo. V roce 2023 bylo v Zoo Praha návštěvníkům k dispozici dvanáct prodejen se suvenýry. V převážné většině z nich nabízíme merchandisingové suvenýry s logem Zoo Praha, trička, magnety, pohledy, lahve na pití, svačinové boxy, plátěné tašky. V letošním roce jsme zařadili do sortimentu krásné vějíře, pilníčky na nehty, zrcátka, masky na spaní, svíčky, turistické vizitky, čistící ubrousky na brýle či školní sešity. V předvánočním období jsme uvedli do prodeje novou sadu vykrajovátek na vánoční cukroví a tradiční krabičky s vánočním štěstím v různých cenových variantách. Jako každý rok jsme návštěvníkům nabídli stolní a nástěnné kalendáře pro rok 2024 s motivem zvířat ze Zoo Praha.

Aktuálně největší prodejnou jsou Suvenýry Dja, které vzhledem ke svému umístění nabízejí v převážné míře africké zboží. Sortiment jsme rozšířili o nepřeberné množství plyšových či plastových druhů zvířat. Novinkou jsou oděvy, šperky, přívěsky či doplňky ručně vyrobené a dovezené přímo z Afriky.

V oblasti pochutin a nápojů jsme obnovili prodej likéru Sloní moč, pokračoval i prodej speciálního dárkového pivního setu Ďáblovo pivo. Toto pivo je vyrobeno podle unikátní receptury z australského chmele speciálně pro Zoo Praha a výtěžek z jeho prodeje je určen na ochrannářské projekty související s ďáblem medvědovitým v rámci veřejné sbírky Pomáháme jim přežít. Z oblasti cukrovinek jsme nadále prodávali osvědčené Vombaty kostky v marcipánové i sušenkové variantě a jedinečný popcorn značky Binturong.

Nabídka e-shopu se během roku 2023 průběžně rozšiřovala o veškeré produkované novinky na poli merchandisingu a zároveň o plyšové zboží. Ve vánoční špičce byly zrevidovány produkty a stránky týkající se prodeje vánočního štěstí. Ze stejného důvodu byla za účelem podpory prodeje připravena nová kategorie Tipy na Vánoce, v níž byl umístěn výběr produktů vhodných jako vánoční dárek.

Unisex triko s ilustrací Štěpána Mareše

ING. ELIŠKA PELLEŠOVÁ
NÁMĚSTKYNĚ ÚTVARU
OBCHODU A SLUŽEB

Plyšová zvířata,
s nimiž se malí
návštěvníci mohou
setkat v pražské zoo,
patří k nejoblíbenějším
prodejním předmětům.

Foto: Tereza Mrháková

Foto: Olivier Le Que

Média, publicita a internet

Pozornost médií byla v roce 2023 upřena na některé významné události, jako bylo narození mláděte luskouna, in situ projekty včetně plánu navrátit koně Převalského do Kazachstánu či nález unikátních historických filmových záběrů ze začátků pražské zoo.

Média

Mediální pozornost směřovaná k Zoo Praha byla v prvním čtvrtletí 2023 mimořádná hned z několika důvodů. Kromě představení nově chovaných druhů zvířat, jakými byli agama límcová či jeřáb bílý, měli novináři největší zájem o prvního luskouna narozeného v Evropě. Od chvíle, kdy se ve čtvrtek 2. února mládě narodilo, byl zájem enormní a neutichl ani v průběhu roku. Sledování prvních váhových přírůstků malé samičky a průběhu umělého dokrmování se stalo živě přenášeným fenoménem, který takřka každodenně pokrývala veřejnoprávní i komerční média. Vzhledem k povaze chovatelského úspěchu, který přesáhl hranice České republiky, se Zoo Praha těšila nadstandardní pozornosti světových médií, zejména ze Slovenska, Německa, Francie, Belgie, Španělska, Ukrajiny a Spojených států. Informace o malé luskouní samičce se dostala do hlavní tchajwanské či belgické veřejnoprávní zpravodajské

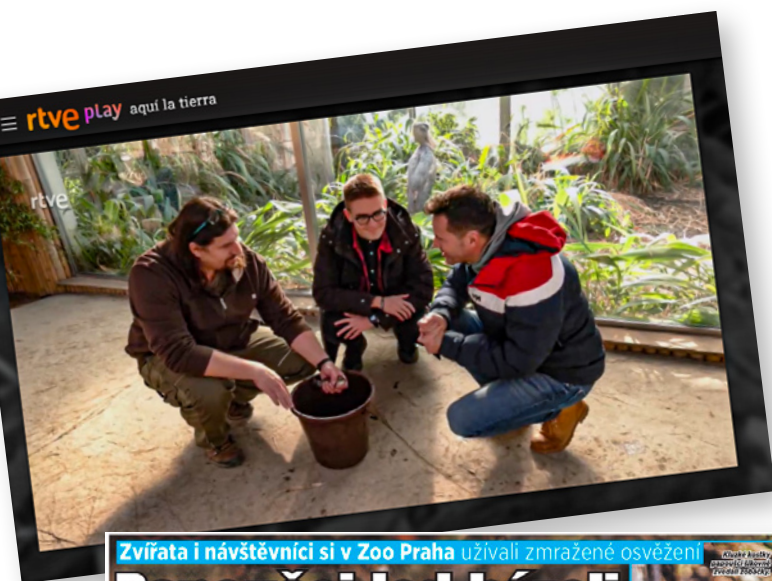
Tisková konference
k projektům in situ

relace i do věhlasných amerických médií, jako je *Washington Post*, *New York Post*, magazín *People* a dalších. Nepochybně k tomu přispěly i pravidelné fototerminy a videoterminy, na které tiskové oddělení Zoo Praha postupně zvalo předem vybrané zástupce médií.

Dalším pozoruhodným momentem prvního čtvrtletí se stalo březnové natáčení několika reportáží španělského pořadu *Aquí la Tierra*. Za tímto účelem dorazil štáb tamní veřejnoprávní televize RTVE až z Madridu. Zajímali se o druhy chované ve světě jen výjimečně – člunozobce africké, vombata obecného, luskouny krátkoocasé i ďábly medvědovitě.

Pozornost médií se neomezila jen na chovatelské úspěchy, zajímá zvířata či plány zoo. Ve čtvrtek 23. února proběhla v Zoo

Praha jedna z nejnavštěvenějších tiskových konferencí za několik let. Brífink, na nějž dorazily do Vzdělávacího centra desítky novinářů, představil filmy nalezené v roce 2022 v Rakouském filmovém muzeu. Záběry ze třicátých let totiž zachycují unikátní momenty z počátků pražské zoo – zakladatele a prvního ředitele zoo prof. Jandu či mnoho už takřka legendárních zvířat, jako byl slon Baby, gepard Mignon či lachtani Hýta a Batul, dar Vlasty Buriana. Zástupce médií jsme požádali o pomoc především s pátráním po identitě dvou neznámých protagonistů: autorovi a jeho ženském doprovodu. Dnes už víme, že šlo o plukovníka Ing. Josefa Zelinku a jeho choť Helenu. Na besedě promluvil vedle ředitele zoo i vojenský historik Eduard Stehlík a dlouholetý pracovník zoo Zbyněk Šiša. Nejdelší cestu vážila samotná objevitelka cenného zdroje informací – kustodka zmíněného vídeňského muzea Stefanie Zingl.

Ne všechna témata spojená se Zoo Praha v mediálním prostoru budila pozitivní emoce. Smrt sloní samice Amalee na konci ledna na sloní herpes se stalo hojně sledovanou mediální událostí.

Vrcholnou událostí roku 2023 se z pohledu mediální pozornosti stalo zahájení 92. hlavní sezony Zoo Praha, které proběhlo v sobotu 25. března. Pro veřejnost byl slavnostně otevřen nový pavilon goril, který nese označení Rezervace Dja. Akce byla vysílána v živých vstupech na obou celoplošných kontinuálních zpravodajských stanicích, tj. veřejnoprávní ČT24 i komerční CNN Prima News, a rovněž nejsledovanější rozhlasová stanice Český rozhlas Radiožurnál vysílala živě z přenosového vozu přímo za reálu zoo. Po celý den rovněž přinášel rozhovory s ředitelem, kurátory i chovateli.

Druhé čtvrtletí roku 2023 navázalo na započatý trend. I nadále trval zájem o luskouní samičku šišku. Média se zajímala zejména o důležité momenty jejího růstu, mezi něž patřilo ochutnávání stravy dospělých, první „jízdy“ na ocase matky či další přírůstky na váze.

Stejně jako v případě příchodu vombatího samce Coopera na konci roku 2021 byl další velmi sledovanou událostí dubnový příchod první samice vombata obecného do Česka. Po skončení povinné podovozní karantény byla ve druhém květnovém týdnu představena zástupcům médií i veřejnosti. Výjimečné akce v Darwinově kráteru se zúčastnili ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek a herec

Ondřej Sokol, jehož výrok v televizní soutěži se stal inspirací pro vombatí kolekci v nabídce suvenýrů Zoo Praha.

Ve stejný den, v sobotu 13. května, proběhl v zahradách protějško Trojského zámku druhý ročník charitativního Festivalu zvířecích piv, který po roce přilákal kromě dvojnásobného počtu návštěvníků i média, mezi nimiž nechyběla vzácná návštěva z německé veřejnoprávní televize ZDF.

Zájem médií vzbudilo oznámení o podepsání smlouvy se zástupci Republiky Kazachstán týkající se plánované reintrodukce koní Převalského do tamních stepí poté, co byla reintrodukce do západního a středního Mongolska v minulosti úspěšná. Mediálnímu zájmu přispěl i fakt, že ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek podepsal v rámci cesty delegace premiéra ČR Petra Fialy po asijských zemích memorandum v Astaně, takže se informace dostala k veřejnosti bezprostředně i díky zpravodajům, kteří vládní cestu sledovali přímo na místě (ČTK, ČRo aj.).

In situ projektům ostatně patřila v médiích celá druhá polovina druhého čtvrtletí roku. Vzhledem k výrazným novinkám nejen na poli už zmíněné reintrodukce koně Převalského, ale i v rámci projektu Toulavý autobus, návratu supů mrchožravých na Balkán či reintrodukce téměř vyhynulého karase obecného do tuzemských vod svolalo tiskové oddělení na 30. května tiskovou konferenci, která aktuální situaci na poli těchto projektů na ochranu biodiverzity shrnula. Na-

vstúpili ji zástupci více než dvou desítek médií včetně veřejnoprávní trojice ČT, ČRo a ČTK i komerčních celoplošných redakcí, jako je *Blesk* či *MF Dnes*. Vypuštěním karasů obecných do Salvátorského rybníka ve středočeském Přerově nad Labem zahájila Zoo Praha za účasti zpravodajů i televizních štábů návrat této kriticky ohrožené ryby do české přírody poprvé mimo území hlavního města.

Kromě zmíněných témat propagovalo tiskové oddělení standardní témata: rozmnožení významných druhů zvířat (želvy dlaždicovité, psi pralesní, první hříbě koně Převalského na Dívčích hradech), příchody nových jedinců s potenciálem lákat návštěvníky k návštěvě zahrady (nová samice vzácně chované vydry hladkosersté, nový chovný pár hrabáčů kapských aj.) či přechod na letní režim v rozličných expozicích (vypuštění kopytníků do Africké savany nebo goril v Rezervaci Dja do venkovního výběhu a další). V závěru čtvrtletí byly mediální výstupy soustředěny na blížící se letními prázdniny. Prostřednictvím tiskových zpráv a pozvánek zvyšovalo tiskové oddělení zájem o návštěvu zoo, zejména pak o její tematické akce, jako byla vernisáž letní výstavy sklípanků, den se vstupem pro děti za 1 Kč a další.

I ve třetím čtvrtletí roku byla mediální pozornost do velké míry soustředěna na samičku luskouna krátkoocasého Šišku, a to zejména proto, že během léta byla oficiálně prohlášena za odchovanou. Ze strany tiskového oddělení byla média informována celý červenec a vše vyvrcholilo v prvním srpnovém týdnu, kdy bylo mláděti půl roku. Toto téma se objevilo takřka ve všech médiích. V souvislosti s tím komunikovala zoo novou outdoorovou kampaň *První v Evropě*, která šířila povědomí o odchovu luskouna mezi veřejností i tématy týkající se Šišky, například exkluzivní možnost spatřit luskouny za světlá díky změně světelného režimu v nokturnu pavilonu Indonéská džungle. Nechybělo ani shrnutí dalších významných odchovů v průběhu historie Zoo Praha, což bylo téma, které vzbudilo pozornost vzhledem k všeobecné atraktivitě žebříčků či různých srovnávání v médiích (desítka top odchovů Zoo Praha se za bohatého fotografického doprovodu objevila ve všech českých celostátních denících, jako je *MF Dnes*, *Blesk* aj.).

Letní období, kdy vrcholila hlavní sezona, vždy přitahuje pozornost médií, zejména s ohledem na četné akce pro veřejnost, které se v Zoo Praha i v roce 2023 konaly každý prázdninový týden. Největší mediální dosah měl nepochybně Víkend hmyzožravců, kdy mohli návštěvníci ochutnat hmyzí kulinářské speciality a současně v areálu probíhala komentovaná krmení hmyzožravých druhů zvířat. K oblíbeným tématům patřily pravidelné Melounové středy, kdy při komentovaném krmení dostávají želvy sloní a obrovské kusy vodních melounů. To bylo atraktivní zejména pro obrazová média, tedy pro televize (CNN Prima News, TV Praha, TV Nova) a fotografie (ČTK, *Deník*, *Blesk*).

Dvě akce se vesměs standardizovanému letnímu režimu zoo výrazně vymykaly. První z nich byly křtiny prvního hříběte koně Převalského narozeného ve výběhu Zoo Praha na pražských Dívčích hradech, jichž se v rámci záštity nad chystanou reintrodukcí koní Převalského do Kazachstánu ujal předseda vlády ČR Petr Fiala. Akce měla podobu výjezdní tiskové konference, kterou navštívily desítky novinářů. Druhou akcí, tentokrát nejen pro média, ale i pro návštěvníky Zoo Praha, bylo zahájení provozu nové voliery pro asijské ptáky u pavilonu Sečuán. Vše se odehrávalo v čínském duchu včetně doprovodného programu, který zahrnoval i čajový obřad či vystoupení bojových a tanečních umělců. Živé vstupy vysílala například ČT24 a díky svému charakteru akce zaujala i čínsky orientovaná média, se kterými Zoo Praha běžně nespupracuje. Další témata, která Zoo Praha během třetího čtvrtletí nabízela prostřednictvím tiskových zpráv, fotoaktualit a pozvánek na foto či

videotermíny médiím, tvořila z velké části oznámení o mláďatech narozených v zoo. Nejvýraznější mediální ohlas měla mláďata papoušků nestorů kea a jejich zpětná adopce vlastními rodiči, dvojčata jihoamerických kun tayr či pestrá škála narozených kopytníků, které zoo promovala prostřednictvím hromadné tiskové zprávy.

Důležitou součástí promování aktivit Zoo Praha se na sklonku letních prázdnin stalo i šíření povědomí o výhodné nabídce pro školní skupiny. Vzhledem k cílové skupině bylo toto téma nabídnuto médiím cíleným na děti školního věku a jejich rodiče. Vznikla například reportáž pro *Zprávičky ČT:D* či rozhovor pro Rádio Junior. Záříjovou návštěvnost se tiskové oddělení snažilo zvýšit informováním o víkendových akcích pro veřejnost (např. o víkend v Darwinově kráteru se speciálním programem a slevou na tematické suvenýry či o oslavách Světového dne goril).

Významnou událostí třetího čtvrtletí je vždy tradiční výroční slavnost Zoo Praha, která se koná 28. září. Celodenní program byl tentokrát zaměřen na výročí tradičních chovů (60 let chovu goril, 90 let chovu slonů a hrochů aj.), přičemž pozvánku na akci přijala a využila celá škála českých médií jak veřejnoprávních (ČT, ČRo, ČTK), tak i komerčních (TV Nova, *Deník*, *Extra.cz*, Hitrádio, Impuls aj.).

Po celé období tiskové oddělení šířilo povědomí o dalších třech tématech, která stojí za zmínku. Prvním je možnost ochlazení se v areálu zoo. Vzhledem k tropickým srpnovým teplotám klesala návštěvnost, a tak byla veřejnost při každé příležitosti prostřednictvím médií lákána do areálu zoo plného mlžitek, osvěžovačů vzduchu, stinných míst, restaurací apod. Ve třetím srpnovém týdnu bylo bez předchozího avíza v médiích v areálu Zoo Praha zkušebně vysypáno téměř sedm tun ledu v několika hromadách, které ochladily jak návštěvníky, tak zvířata, pro která led navíc představoval i vítaný enrichment (medvědi lední, nestoři kea, vydry severoamerické). Také o této neobvyklé akci zoo po jejím skončení informovala prostřednictvím fotografií s cílem povzbudit veřejnost k návštěvě Zoo Praha v horkých dnech. Druhým

Zoo se rozhlíží po nosorožcích

Naposledy se v Praze chovali před povodněmi. Nyní chce ředitel zahrady přivést vzácný druh žilci v Nepálu a Indii

LUKÁŠ KARBULA

PRAHA Prahaští zoologové zvažují chov do budoucna ohrožený nosorožci. Mít je v zverenci nosorožce indického, který je momentálně v Česku k vidění jenom v Písku. Návrat zverenci do Prahy by tak měl být jednou z několika plánovaných etap projektu. První z nich již byla zahájena v roce 2021.

Nosorožec, asijský prasi, asijský ohrožený druh. Jeho počty dramaticky klesly mezi lety 2015 a 2021. Přesvědčení se vykonaly v Nepálu a v severovýchodní Indii, kde obývá největší mrtva v mezinárodních oblastech. Dříve se často v ústí slánských vod, v ústí tří potůčků dost žije.

Po čtyřech letech, které měly být až čtyřtun, výrazně snížily počet. Léti se pro jeho zách, přílek z rohu nosorožce je totiž součástí některých lidových léčeb a rituálů.

Nosorožci budou se vylíhli mrtví, prvního přiveli, prvního před povodněmi v národním parku. Mělo by se jednat o nosorožce indického, zastupí pro LN ředitel pražské zoo Miroslav Bobek s tím, že výběh by měl být v prostoru mezi horní stanicí lanovky a občerstvením Olšava. Kdy by

ale největší druh asijských nosorožců měl být náležitě zahrady vidět, zatím není jasné.

Jedna z pěti největších zahrad českých chovů totiž předtím dostal nový přípravný projekt. Pro nás má přednost Arktida pro lední medvědy a ulně, ale ani se není projednáno s novým vedením města. Končící zastupitelství byla součástí odhadovaná částka celé přestavby," řekl Bobek.

Vědomí, že to tak bude muset prožít na nové sestavení rady hlavního města Prahy, které o financování projektu rozhodne.

Prvního nosorožce koupila zoo v roce 1932 z čínského

Nosorožce pražská zahrada a přistavující chová, od října 1933. Tehdy, jako první zoo v tehdejší Československu, zakoupila nosorožce dvouhrobového od Číny na Kachy. Samce Max I. v ní již do dnešního dne v roce 1940. Přeslání nosorožce pak chová pražská zahrada dos poslední v roce 2002. Při minulých letech ze zápasu výběhu rychle evakuoval a následně byl převezen do parku zoologického zahrady, odkud se již nevrátil. Novinky se týkají jen nosorožce a ledních medvědů, zoo koná začala budovat nový výběh koní Převalských.

ni expozice dalších zvířat, například kočkovitě šelvy munda nebo zvířet legendy olšské chovce," sdělil k plánům ředitel pražské zoo Miroslav Bobek. Prao má na starosti staršího ředitele Světlé, jel v minulosti v zoo vybudovala pavilon pro papoušky.

Zoo, která toto plánuje chov od roku 1932, se chce zapojit do rozšíření druhu na území východní Mongolska. "Připravujeme reintrodukční projekt s výhledem několik let. Nyní již máme vybráno nejvhodnější místo," uvedl Bobek, jenž se byl marně týden v Mongolsku podívat na místo, kde by se měl nosorožec zverenci.

Stádo koní na Dívčích hradech

Na návštěvu s mongolskými kolegy prostřednictvím záměrně podmínky, které by koně převezly z pražské zahrady měli snáze. Na základě pozvání pak zahrada připraví pro zvířata vhodné prostředí. "Jak již zřejmě plánuje výstavbu budovatelských úkolů a obklopí pro personál," řekl. Mězítem bylo iholetyrytiku mrtva Pražské návštěvy na Dívčích hradech, kde se nyní probíhá šestitýdenní stádo.

Před časem byly dvě křtiny za čas smutného do chovné stádo v Dívčích hradech. "Provozní ne připouští křtiny jaro se nosorožci, aby nedošlo k synchronizaci zabíjení všech nosorožců, a měli jaro tak dostat čas na vhodné umístění nosorožců liti," dodal kardinál kopytníků Barbora Dobáková.

Za jaro křtiny bít, jelé není jasné. Pokud ano, podle ředitele zoo Bobka není vyhodnoceno, že by se do Mongolska v rámci programu dostala i litišta.

Při chovu samička nosorožce indického Káčka narozená v roce 1932

Dvojčata brazilských kun dovádějí v zoo

Dvě mláďata tayr neboli kun brazilské mláďatou od tohoto týdně pozorovat návštěvníci trojské zoo v expozici pobílí výběhu ledních medvědů. Malé šelmy pod dohledem matky opouštějí noru nejčastěji ráno a při odpoledním krmení po 15 hodině. Tento pátek se na ně mohou přijít podívat malí návštěvníci za symbolické vstupné, 1. září mají děti do 15 let vstup do zahrady za pouhou korunu.

"Mláďata jsou na první pohled totožná, ale pozornému oku nejdě, že jedno z nich jako by po oči tmavěji zbarvenou hlavu, ale druhé je

naopak po matce světlejší," popisuje vrchní chovatelka matých savců Denisa Zběhliková s tím, že pohábi oba dvojčata je zatím neznámé.

Mláďata se narodila 21. června na dvacátiletou samici, který přišel do Zoo Praha v roce 2011 ze švýcarské zoo, a v Praze narozené osmileté samici. V těchto dnech již vede mateřského mléka ochutnávají i masitou stravu v podobě drobných kůraček či kufat a a menší mife také měkké ovoce, jako jsou banány, melouny či kiwi.

Tayry obývají rozsáhlou oblast od Mexika až po severní Argentinu.

(ce)

Jedno z mláďat už zvědavě prozkoumává okolí.

příspěvku na in situ projekty z 5 na 8 Kč z každého vstupu do zoo. Velká pozornost byla na sociálních sítích věnována i dalším způsobům, jak lidé mohou podpořit in situ projekty, včetně programů, které bez nároku na odměnu připravují sami chovatelé. Na webu zoo byla aktualizována stránka *Pomáháme jim přežít* a byla zde zveřejněna stejnojmenná brožura ke stažení zdarma.

Zásadní událostí třetího čtvrtletí roku 2023 bylo završení odchovu mláděte luskouna krátkoocasého, což se samozřejmě promítlo i na sociálních sítích. S úspěchem se zde setkala i informace o tom, že luskouny je nově možné pozorovat i během dne.

V posledním čtvrtletí roku návštěvníky nejvíce zaujalo vstupné za korunu pro děti do 15 let o vánočních svátcích, informace o množství donesených jedlých dárků pro zvířata, fotogalerie zvířat na sněhu, 20 let od příchodu gorilího samce Richarda do Zoo Praha, vombatí pár a návrat kapybar.

Průběžně byla na sociálních sítích propagována také elektronická vstupenka a zvýhodněné vstupné pro školy a školky spolu s dalšími benefity, jako jsou doprovodné programy či vzdělávací materiály. Vybrané příspěvky lákající k návštěvě zoo byly na Facebooku podpořeny placenou reklamou.

Celkově největší dosah i počet reakcí na sociálních sítích měla v celém uplynulém roce zpráva o eutanazii samice medvěda ledního, která trpěla nevyléčitelným onemocněním. Zpráva vyvolala mohutnou vlnu v naprosté většině soucitných reakcí vyjadřujících podporu chovatelům.

Novou zkušeností pro správce sociálních sítí Zoo Praha byla v druhé polovině roku nutnost opakovaně varovat před falešnými webovými stránkami a facebookovým profilem, které parazitovaly na dobrém jménu Zoo Praha. Tyto varovné příspěvky také získaly na Facebooku v daném období nejvíce komentářů. Celá situace byla řešena prostřednictvím právního oddělení Zoo Praha s Policií ČR a s provozovateli příslušných platform. V případě podvodných webových stránek bylo velmi rychle dosaženo jejich zablokování.

Pravidelně byly aktualizovány a plněny obsahem všechny profily Zoo Praha na sociálních sítích: Facebook (Zoo Praha, Prague Zoo, Pražský zoopark, Návrat divokých koní, Pomáháme gorilám, Slůňata v Zoo Praha, Toulavý autobus – Le Bus ambulant, Pomáháme jim přežít, Podpořte Zoo Praha), Twitter (@zoo_praha, @prague_zoo), Instagram (@zoopraha), LinkedIn (Zoo Praha). Na obou youtubových kanálech (*Zoo Praha a Krátce ze zoo*) byla pravidelně zveřejňována nová videa.

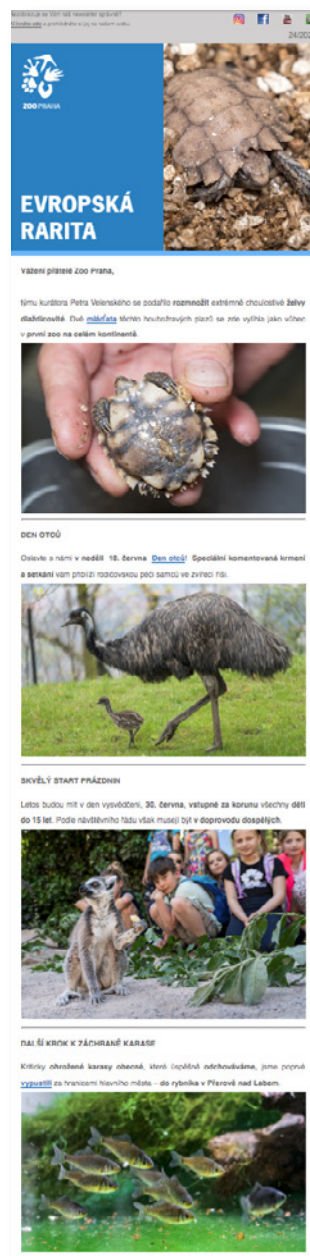
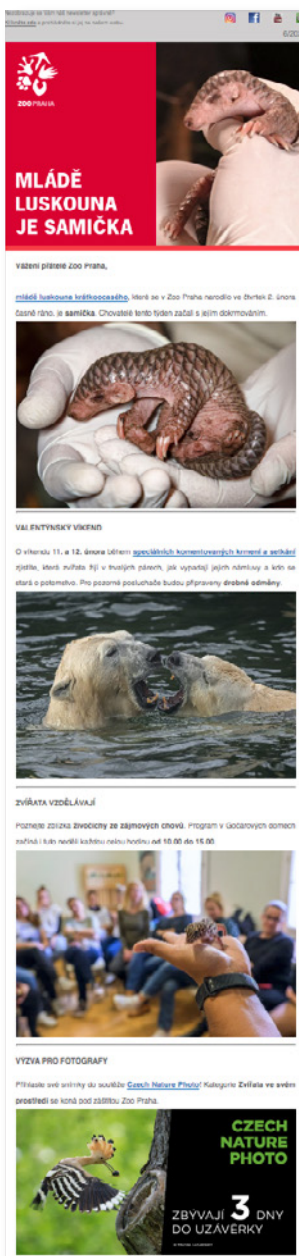
Průběžně byl revidován webový lexikon zvířat a připravována nová podoba webu.

Newsletter a mailové patičky

Jedenkrát týdně byl rozeslán elektronický newsletter s aktuálními tipy, pozvánkami a odkazy na vybraná videa z areálu. Pravidelně byly vytvářeny a nasazovány tematické patičky do firemního mailu, převážně s náměty z kampaně „Seznamte se!“

MGR. FILIP MAŠEK,
TISKOVÝ MLUVČÍ ■

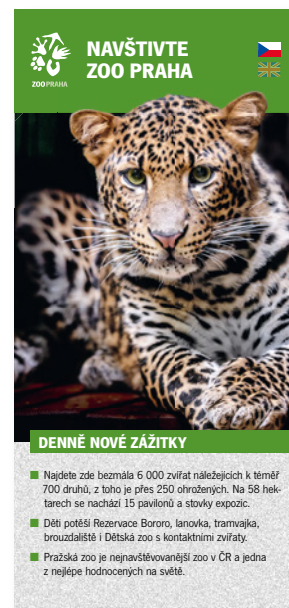
MGR. HELENA PETÁKOVÁ,
VEDOUcí PUBLIKAČNÍHO ODDĚLENÍ ■

Publikační činnost

V roce 2023 se publikační oddělení věnovalo kromě běžných činností, jako je aktualizace tištěných materiálů a informačních prvků v zoo, i přípravě a realizaci nových tiskovin, výstav a dalších aktivit.

Knižní publikace

Nejdůležitějším počinem roku bylo vydání aktualizované verze **Lexikonu od A do Z**. Nové vydání této oblíbené publikace bylo doplněno o více než čtyři desítky nových druhů a poddruhů. Revidovali jsme fotografie k jednotlivým heslům a nově jsme vzájemně provázali hesla tak, aby měl čtenář ucelenější přehled o jednotlivých skupinách zvířat. Přidány byly texty o novém pavilonu goril a o připravovaném expozičním celku Pláně.

Brožury

■ Pomáháme jim přežít

Přehledné shrnutí aktuálních in situ projektů na ochranu zvířat v jejich přirozeném prostředí, do nichž je Zoo Praha zapojena nebo je přímo organizuje. Brožura je ve formátu pdf zdarma ke stažení na webových stránkách Zoo Praha, byla

přeložena do angličtiny a navázala na ni také stejnojmenná výstava zahájená v červnu na terase Vzdělávacího centra.

■ Expozice Arktida

Aaktualizovaná verze brožury, která čtenářům objasňuje, proč je nezbytná výstavba nového expozičního celku pro medvědy lední v Zoo Praha. Seznamuje čtenáře s konkrétními plány stavby i jejího výtvarného řešení.

■ The Dja Reserve: The New Gorilla House

V září byla vytištěna anglická verze obsáhlejší brožury *Rezervace Dja: nový pavilon goril*, která byla vydána v roce 2022. Přibližuje jak základní technické parametry stavby, tak celkové pojetí pavilonu, jeho obyvatele i inspirační zdroje. Brožura je ve formátu pdf zdarma ke stažení na webu Zoo Praha.

Trojský koník

Časopis pražské zoo vychází čtyřikrát ročně. Jeho nedílnou přílohou je *Trojský koníček* určený nejen dětem.

- Hlavním tématem prvního čísla *Trojského koníka* byla dlouhověkost zvířat s podtitulem *Dlouhověkost: pokrok, nebo past?*. Velký prostor byl věnován nejstarším obyvatelům Zoo Praha, a to i z historie. Vzpomenuti byli i pamětníci z řad pracovníků zoo. *Trojský koníček* zábavnou formou přiblížil dětem, jak je to s dlouhověkostí zvířat a rostlin ve volné přírodě, a na stejné téma byla laděna volná příloha – pexeso. Nechyběl popis prvních týdnů života mláděte luskouna krátkoocasého, desetileté výročí projektu Toulavý autobus a vytipování vhodné lokality pro budoucí vypouštění koní Převalského na východě Mongolska.
- Druhé číslo *Trojského koníka* bylo věnováno především transportům zvířat a nejnovějším přírůstkům včetně neposedné

vombatí samičky nebo zdárné rostoucího luskouního mláděte. Téma *Trojského koníčka* s hlavním tématem volně souviselo a vysvětlovalo, jak cestují zvířata a rostliny v přírodě.

- Třetí číslo časopisu *Trojský koník* se zaměřilo na zvířata, jejichž chov v pražské zoo má dlouholetou tradici a pokračuje i v současnosti. Patří k nim sloni, koně Převalského, lvi, vlci, gorily a medvědi lední. Jako tradičně nechyběl přehled největších chovatelských úspěchů uplynulého období v čele se Šiškou, samičkou luskouna krátkoocasého, jejíž plakát byl vložen jako bonus. Seriál čtenáře zavedl do jedinečné přírody Nové Guineje a jejích zástupců, které zoo chová. Nechybělo mnoho dalších zajímavostí z dění v zoo. Dětská příloha *Trojský koníček* byla tentokrát o tom, jak zvířata vnímají svět.

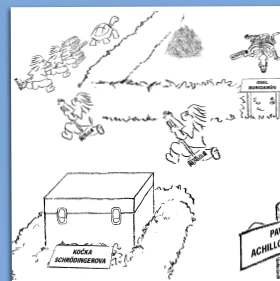

- Čtvrté číslo *Trojského koníčka* se stalo ideálním manuálem pro zimní návštěvu Zoo Praha – nabídlo totiž tři trasy zahradou vhodné pro otužilce i pro zimomřivce. Čtenáři se dozvěděli, co lze spatřit jen a pouze v chladných měsících, či kde a čím se zahrát. Také *Trojský koníček* měl zimní tematiku – jak živočichové a rostliny přecházejí zimu.

Další publikace

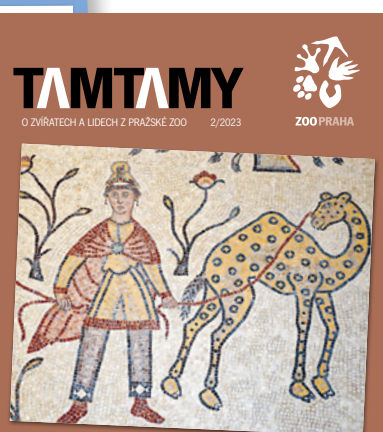
- *Tamtamy z pražské zoo*, interní časopis pro zaměstnance zoo, vyšly dvakrát.
- Kalendář pro rok 2024 byl vydán v obou obvyklých formátech, tedy jako nástěnný i stolní.
- *Gazella 49*
Sborník odborných článků autorů z pražské zoo i dalších institucí. Publikaci připravuje zoologický útvar.
- *Ročenka českých a slovenských zoologických zahrad 2022*
Přehled druhů chovaných ve všech zoo v ČR a SR připravuje zoologický útvar v tištěné i elektronické podobě.

TAMTAMY
O ZVÍŘATECH A LIDECH Z PRAŽSKÉ ZOO

Není koníček jako koníček

» Půlstoletkové se zamýšlí nad perem a bylinkami » Hvin recept
» Můj police zasahuje » Jak leguán vytvářel chovatelské
» Jak zkrojit šotka zoologického poradí tiskový mluvčí » Kdo ne...

Co je po jméně?

» O jméně zvířat » Měm poetické pojmenování lidských jmen z rostlinné říše
» Proč potřebujeme Arktidu » Otorongo: vůdce zvláštního gangu
» Honza Petra 20 let v zoo » Zoografy » Zdobíval

Informační systém

- V rámci informačního systému byla aktualizována trojice panelů u tůňky v dolní části zoo (*Dejme šanci přírodě, Příroda pod skalou, Hmyzí hotel*), kompletní série panelů v Centru Měfou (starý pavilon goril), portrétové cedulky a panel *Žili v Zoo Praha* v Údolí slonů. Dále byla aktualizována kompletní série panelů na Geosteeze a některé další informační panely, věnované například povodním nebo spotřebě krmiv.
- V souvislosti s in situ projekty byly připraveny dva nové informační panely. První seznamuje se sbírkou na pomoc australské fauně, druhý s projektem na záchranu karase obecného.

Jeden panel o této kriticky ohrožené rybě byl umístěn v areálu zoo, druhý na naučné stezce u rybníka v pražské Vínůři, kam byli vypuštěni karasi odchovaní v Zoo Praha.

- Pokračovaly práce na informačním systému pro Pláně (v první fázi pro rekonstruovaný výběh koní Převalského a doplňkové expozice) a úvahy nad projektem informačního systému a interaktivních prvků pro chystaný nový expoziční celek Arktida.

MGR. HELENA PETÁKOVÁ
VEDOUcí PUBLIKAČNÍHO ODDĚLENÍ

POMÁHÁME JIM PŘEŽÍT – KARAS OBEČNÝ
WE HELP THEM TO SURVIVE – CRUCIAN CARP

KARASOV OBEČNÝM KOVISI BEŽNÉ RYBĚ NAŠICH TŮŇÍ, DOLNÍCH TŮŇÍ BĚK O NÁHROBNÍK RYBNÍČKŮ. JINÉ V ČESKÉ PRÍRODĚ ŽIJÍ PŘÍRODA POD SKALOU, HMYŽÍ HOTEL, KOMPLETNÍ SÉRIE PANELŮ V CENTRU MĚFOU (STARÝ PAVILON GORIL), PORTRÉTOVÉ CEDULKY A PANEL ŽILI V ZOO PRAHA V ÚDOLÍ SLONŮ. DÁLE BYLA AKTUALIZOVÁNA KOMPLETNÍ SÉRIE PANELŮ NA GEOSTEEZE A NĚKTERÉ DALŠÍ INFORMAČNÍ PANELY, VĚNOVANÉ NAPŘÍKLAD POVODNÍM NEBO SPOTŘEBĚ KRMIV.

PROJEKT ZACHRANY KARASŮ
Karasi obecní jsou v Česku velmi vzácní. Jejich počet v posledních letech klesá. V rámci projektu Záchrana karasů obecných, který realizuje Státní ústřední archiv, se snažíme zachránit co nejvíce těchto krásných ryb. V rámci projektu Záchrana karasů obecných, který realizuje Státní ústřední archiv, se snažíme zachránit co nejvíce těchto krásných ryb.

JAK POMAŽE KARASŮ
1. Karas obecný - karas obecný
2. Karas obecný - karas obecný
3. Karas obecný - karas obecný

NE POKUŠE VYHÝBĚT
Karasi obecní jsou v Česku velmi vzácní. Jejich počet v posledních letech klesá. V rámci projektu Záchrana karasů obecných, který realizuje Státní ústřední archiv, se snažíme zachránit co nejvíce těchto krásných ryb.

POKROČTE S NAMI
1. Karas obecný - karas obecný
2. Karas obecný - karas obecný
3. Karas obecný - karas obecný

POMÁHÁME JIM PŘEŽÍT – AUSTRALSKÁ FAUNA POSTIŽENÁ (NEJEN) POŽÁRY
WE HELP THEM TO SURVIVE – AUSTRALIAN FAUNA AFFECTED (NOT ONLY) BY WILDFIRES

KARASOV OBEČNÝM KOVISI BEŽNÉ RYBĚ NAŠICH TŮŇÍ, DOLNÍCH TŮŇÍ BĚK O NÁHROBNÍK RYBNÍČKŮ. JINÉ V ČESKÉ PRÍRODĚ ŽIJÍ PŘÍRODA POD SKALOU, HMYŽÍ HOTEL, KOMPLETNÍ SÉRIE PANELŮ V CENTRU MĚFOU (STARÝ PAVILON GORIL), PORTRÉTOVÉ CEDULKY A PANEL ŽILI V ZOO PRAHA V ÚDOLÍ SLONŮ. DÁLE BYLA AKTUALIZOVÁNA KOMPLETNÍ SÉRIE PANELŮ NA GEOSTEEZE A NĚKTERÉ DALŠÍ INFORMAČNÍ PANELY, VĚNOVANÉ NAPŘÍKLAD POVODNÍM NEBO SPOTŘEBĚ KRMIV.

PROJEKT ZACHRANY KARASŮ
Karasi obecní jsou v Česku velmi vzácní. Jejich počet v posledních letech klesá. V rámci projektu Záchrana karasů obecných, který realizuje Státní ústřední archiv, se snažíme zachránit co nejvíce těchto krásných ryb.

JAK POMAŽE KARASŮ
1. Karas obecný - karas obecný
2. Karas obecný - karas obecný
3. Karas obecný - karas obecný

NE POKUŠE VYHÝBĚT
Karasi obecní jsou v Česku velmi vzácní. Jejich počet v posledních letech klesá. V rámci projektu Záchrana karasů obecných, který realizuje Státní ústřední archiv, se snažíme zachránit co nejvíce těchto krásných ryb.

POKROČTE S NAMI
1. Karas obecný - karas obecný
2. Karas obecný - karas obecný
3. Karas obecný - karas obecný

1 STAROHORY – KRYOGEN ▶ STROMATOLIT
THE PROTEROZOIC EON – KRYOGEN ▶ STROMATOLITE

2 STAROHORY – EDIACAR ▶ MEKKOTĚLÍ
THE PROTEROZOIC EON – EDIACARA ▶ SOFT-BODIED ORGANISMS

KONCEM STAROHOR
AT THE END OF THE PROTEROZOIC EON, the development of complex multicellular organisms with soft bodies and diverse shapes began on the floor of the shallow shelf seas. They are called Ediacaran life forms, which is named from the Australian site where they were discovered. They were probably the first representatives of animals known today, such as radiolarians, sponges, jellyfish, and other soft-bodied organisms.

STROMATOLIT
STROMATOLITES, the oldest surviving traces of life on Earth, originated 2.45 billion years ago. They are tubular structures composed of colonies of photosynthetic bacteria, which were abundant in shallow waters around the Proterozoic, and today live in shallow waters off the west coast of Australia. The entire formation was created by the distribution of carbon and oxygen gases, secreted by bacteria as a byproduct of photosynthesis.

SURIKATY MEERKATS
Suricata suricatta

NÁVRAT SYSLŮ DO TROJSKÉ KOTLINY
RETURN OF GROUND SQUIRRELS TO TROJA

MALÁ MRŠTNÁ STVOŘENÍ, KTERÁ MŮŽETE VIDĚT BĚHAT VE VÝBĚHU AFRIČKÝCH KOPYTNÍKŮ I MIMO NĚJ, NEJSOU UPŘEČLÍ SURIKATY, NÝBRŽ SYSLŮVÉ OBEČNÉ (SPERMOPHILUS CITELLUS).

AFRIČKÝCH KOPYTNÍKŮ I MIMO NĚJ, NEJSOU UPŘEČLÍ SURIKATY, NÝBRŽ SYSLŮVÉ OBEČNÉ (SPERMOPHILUS CITELLUS).

NÁVRAT SYSLŮ DO TROJSKÉ KOTLINY
RETURN OF GROUND SQUIRRELS TO TROJA

MALÁ MRŠTNÁ STVOŘENÍ, KTERÁ MŮŽETE VIDĚT BĚHAT VE VÝBĚHU AFRIČKÝCH KOPYTNÍKŮ I MIMO NĚJ, NEJSOU UPŘEČLÍ SURIKATY, NÝBRŽ SYSLŮVÉ OBEČNÉ (SPERMOPHILUS CITELLUS).

AFRIČKÝCH KOPYTNÍKŮ I MIMO NĚJ, NEJSOU UPŘEČLÍ SURIKATY, NÝBRŽ SYSLŮVÉ OBEČNÉ (SPERMOPHILUS CITELLUS).

STAVEBNÍ ČINNOST

V roce 2023 byly realizovány dvě nové expozice. Byly dokončeny některé významné rekonstrukce a pokračovaly stavební akce započaté v předchozím roce.

Foto: Renata Měsíková

Před pavilonem Sečuán vyrostla nová voliéra pro jeho ptačí obyvatele.

Hlavní investiční akce

Voliéra ptáků u pavilonu Sečuán (akce č. 0046061)

Voliéra o výměře 100 m², která navazuje na jižní fasádu pavilonu Sečuán v místě bývalé expozice dikobrazů, byla během první poloviny roku 2023 realizována a zdárně dokončena. Souhlas s užíváním stavby byl vydán dne 22. 5. 2023.

V důsledku výstavby voliéry muselo dojít k přesunu expozice dikobrazů srstnatonosých, resp. ke stavbě expozice nové, jde tedy o vyvolanou investici. Pro expozici bylo vydáno společné územní a stavební povolení. Expozice dikobrazů bude jako druhá etapa akce č. 0046061 hrazena ze zbývajících kapitálových výdajů uvedené investiční akce, přičemž celkové náklady investiční akce nebudou překročeny.

Rekonstrukce Opičích ostrovů a Vodního světa (akce č. 0046624)

Akce zahrnovala úpravy a rekonstrukce níže uvedených objektů a vybudování jedné nové expozice.

■ Přestavba ubikace gueréz na ubikaci pro malpy

V průběhu projekčních prací se ukázalo, že odstranění stavby a náhrada za novou je finančně i technicky výhodnější řešení než rekonstrukce, což sice znamenalo nutnost absolvovat kompletní společné povolovací řízení, ale stavební program tím nebyl nijak omezován. Pro stavbu bylo vydáno společné povolení, které je pravomocné. Následně byla zpracována projektová dokumentace pro provedení stavby a pro výběr zhotovitele. Termín vypsání zadávacího řízení na zhotovitele stavby je plánován na rok 2024.

■ Rekonstrukce vodních nádrží – jezírka a vodní příkopy

Stávající foliová jezírka je třeba rekonstruovat jak ve dnových partiích, tak zejména v partiích břehových, kde nové technické řešení musí zabránit degradaci břehů a bude uzpůsobeno pro osazení rostlin. V roce 2023 probíhaly projekční práce.

Foto: Tereza Mňalková

Víceúčelový objekt obsahující ubytovny pro zaměstnance zoo a školské zařízení pro studenty oboru chovatel cizokrajných zvířat byl v roce 2023 dokončen.

■ Expozice strašilek humřích

Nová expozice vzácných, kriticky ohrožených strašilek humřích je umístěna v zadní části Rezervace Bororo. V rámci akce byla zrekonstruován prostor původního zázemí a instalovány dva mobilní kontejnery. Navazovat budou výsadby krmných rostlin pro strašilky, aby byly zajištěny vhodné podmínky pro chov strašilek a další navazující práce, aby bylo možné strašilky získat.

Náhradní objekty za Bosnu (akce č. 0042818)

V roce 2023 byla stavba dokončena. Dne 21. 9. 2023 proběhla závěrečná kontrolní prohlídka stavby nové ubytovny pro zaměstnance Zoo Praha a školského zařízení, které bude využívat SOŠ a SOU Čakovice. Na základě této prohlídky vydal místně příslušný stavební úřad kolaudační souhlas s užíváním jmenovaných objektů a navazujících komunikací a sítí technické infrastruktury. Akce č. 0042818 byla tímto dokončena, neboť bylo upuštěno od realizace původně plánovaného objektu pro dětskou skupinu.

Výstavba pavilonu medvědovitých šelem (akce č. 0043048)

Práce na projektu pro územní řízení byly pozastaveny z toho důvodu, že lokalita pro pavilon, tedy stávající ubikace a venkovní expozice medvědů ledních, bude k dispozici teprve po přestěhování medvědů do nové expozice Arktida.

Expozice Arktidy – lední medvědi (akce č. 0043049)

Ke konci roku jsme měli k dispozici dokumentaci pro provedení stavby i kontrolní rozpočet. Získali jsme i pravomocné stavební povolení. Skutečná výše nákladů na stavbu vzejde ze zadávacího řízení na realizaci, ale vzhledem ke kontrolnímu rozpočtu a předpokládanému vývoji cen stavebních prací a materiálů jsme požádali o navýšení celkových nákladů akce. Usnesením č. 2551 ze dne 13. 11. 2023 Rada HMP navýšení CNA schválila. V závěru roku 2023 byla zahájena příprava zadávacího řízení na výběr zhotovitele stavby.

Vodojem užitkové vody (akce č. 0044577)

V prvním pololetí roku 2023 proběhla druhá etapa akce spočívající v realizaci páteřních rozvodů užitkové vody od vodojemu k uzlovým bodům budoucích expozic. Všechny plánované práce již byly dokončeny.

Pláně – etapa I. Ubikace a výběhy koní Převalského (akce č. 0045570)

Akce je první etapou realizace expozičního celku nazvaného Pláně, kdy v souladu s Generelem rozvoje a výstavby Zoo Praha dojde k postupné přeměně prostoru náhorní plošiny. Vlastní ubikace koní a výběhy spolu s přidruženými expozičními voliérami pro manuly byly dokončeny v listopadu 2023 a dne 19. 12. 2023 byly zkolaudovány. Do zahájení hlavní sezony 2024 v březnu jsou naplánovány dokončovací práce v okolí stavby, jako jsou sadovnické úpravy a rekonstrukce přilehlých komunikací.

Pláně – etapa II. Ubikace a výběhy velbloudů dvouhrbých (akce č. 0046060)

Akce je druhou etapou realizace expozičního celku nazvaného Pláně. Realizačně by akce měla časově navazovat na etapu I., kterou je výstavba nových ubikací a výběhů koní Převalského. Pro novou ubikaci a navazující expoziční i záložní chovné výběhy pro velbloudy byla zpracována dokumentace pro společné povolení.

Rekonstrukce pavilonu Indonéska džungle (akce č. 0045572)

V roce 2023 proběhla v pavilonu rekonstrukce vzduchotechniky. Navazovat budou další práce zaměřené především na obměnu dožilého technického vybavení pavilonu a další nezbytné rekonstrukce.

Rekonstrukce
ubikace
a výběhů koní
Převalského –
leden 2023
Foto: Petr Hamerník

Foto: Petr Hamerník

Rekonstrukce ubikace a výběhů pro koně Převalského – foukání substrátu na střešinu objektu (červenec 2023)

Rekonstrukce ubikace a výběhů koní Převalského – osázená střecha a svah (červenec 2023).

Foto: Tereza Mihalčová

Foto: Tereza Mršáková

Rekonstrukce ubikace a výběhů koní Převalského –
pohled na konstrukci venkovních expozic
pro manuly (červenec 2023)

Rekonstrukce ubikace a výběhů
koní Převalského – listopad 2023

Umístění expozičního
celku Pláně

Foto: Tereza Mršáková

Rekonstrukce vstupů, vjezdů a odbavení návštěvníků – I. etapa (akce č. 0045573)

V rámci akce byl v prvním čtvrtletí instalován vjezdový systém do zázemí Zoo Praha. Ve třetím čtvrtletí navázala rekonstrukce vjezdového systému na parkovištích určených pro návštěvníky, která byla ukončena koncem roku 2023.

Výběh zebra evropského v Dolních Počernicích (akce č. 0046062)

Hlavním cílem projektu „Zubři v Praze“ je vytvoření rozlehlého přírodního výběhu pro rozšíření chovu tohoto největšího evropského kopytníka. Pro akci máme k dispozici pravomocné společné povolení. Před koncem roku 2023 bylo vypsáno výběrové řízení na dodavatele stavby. Vlastní realizaci předpokládáme v průběhu roku 2024.

Modernizace vytápění objektů (akce č. 0046625)

Výkyvy cen zemního plynu a elektrické energie, k nimž došlo v roce 2022, vyvolaly potřebu zabývat se otázkou úspor energií pro vytápění a finančně výhodnějších zdrojů tepla pro objekty Zoo Praha, případně i možnosti použití alternativních zdrojů tepla. U velkých objektů v zoo a u objektů vytápěných plynem byla zpracována studie řešící návrh nejvhodnějšího systému, respektive zdroje či kombinace zdrojů pro jednotlivé objekty. Na základě studie bude následně připravena a realizována jejich modernizace. Přednostně budou řešeny systémy vytápění, které jsou v havarijním stavu. Budou také řešeny úspory vytápění na menších objektech v zoo, které jsou vytápěny elektrickou energií. Pro stanovení efektivního řešení je nutné znát jednotlivé spotřeby, a jako první krok budou tedy instalovány elektroměry ke všem odpovídajícím odběrným místům.

Rekonstrukce systémů užitkové a pitné vody (akce č. 0046626)

Cílem akce je optimalizace hospodaření s užitkovou a pitnou vodou. První fází bude osazení dálkově odečitatelných vodoměrů na všechna odběrná místa a rekonstrukce dožívajících rozvodů. Následovat budou organizačně-technická opatření, aby byla užitková voda využita v několika provozech po sobě a případně na konci spotřebována pro zálivku. Aktuálně probíhá zpracování podkladů pro vyhlášení výběrového řízení na dodávku a instalaci dálkově odečitatelných vodoměrů.

Úpravy starého pavilonu goril (akce č. 0046627)

Úpravy starého pavilonu goril (Centrum Měfou) jsou nutné k umožnění instalace vyšších parkosů a tím zvětšení objemu expozice využívané gorilami samci. Bude se jednat zejména o zastropení vnitřní expozice nerezovou sítí, o zvětšení počtu otevíratelných světlíků, rekonstrukci systému rosení atd. Součástí akce budou též dílčí rekonstrukce chovatelského zázemí pavilonu. V roce 2023 byly zahájeny přípravné projekční práce.

ING. LUKÁŠ DIVOKÝ
INVESTIČNÍ NÁMĚSTEK ■

JIŘÍ KOTEK, ODBORNÝ PORADCE
PRO ROZVOJOVÉ PROJEKTY A INGENEERING ■

Tab. 14: Plán a skutečnost v čerpání investičních prostředků v roce 2023

Akce	Plán 2023 (v tis. Kč)						Skutečnost 2023 (v tis. Kč)					
	HMP	HMP ponechané	Stát	FI Zoo	EU	Celkem	HMP	HMP ponechané	Stát	FI Zoo	EU	Celkem
Náhradní objekty za Bosnu												
42818	0,00	16 895,51	0,00	22 400,00	0,00	39 295,51	0,00	16 895,51	0,00	22 054,33	0,00	38 949,83
Expozice Arktidy – lední medvědi												
43049	5 000,00	21 475,86				26 475,86		15 606,03				15 606,03
Vodojem užitkové vody												
44577		5 009,21				5 009,21		4 422,44				4 422,44
Pláně – Etapa I. Ubikace a výběhy koní Převalského												
45570		43 287,01		27 780,99		71 068,00		43 287,01		11 791,62		55 078,63
Rekonstrukce pavilonu Indonéská džungle												
45572	6 000,00	632,87				6 632,87	3 988,30	632,87				4 621,17
Rekonstrukce vstupů, vjezdů a odbavení návštěvníků – I. etapa												
45573		5 783,10				5 783,10		4 950,78				4 950,78
Pláně – Etapa II. Ubikace a výběhy velbloudů dvouhřbých												
46060	1 500,00					1 500,00	968,00					968,00
Voliéra ptáků u pavilonu Sečuán												
46061		18 100,99		867,71		18 968,70		11 464,35		176,66		11 641,01
Výběh zebra evropského v Dolních Počernicích												
46062	14 000,00	897,63				14 897,63		492,75				492,75
Rekonstrukce Opičích ostrovů a Vodního světa												
46624		12 985,52				12 985,52		2 136,83				2 136,83

Pravidelná akce
stěhování pelikánů
ze zimoviště do
venkovní expozice

ZAMĚŠTNANCI 2023

Organizační struktura Zoo Praha se v roce 2023
oproti roku 2022 nezměnila.

Foto: Petr Hameřík

Zbyněk Šiša pracuje v zoo od roku 1968 a většinu svého profesního života věnoval slonům.

Tab. 15: Doba trvání pracovního poměru zaměstnanců k 31. 12. 2023

Doba	Počet	%
Do 5 let	146	48,02
Do 10 let	58	19,08
Do 15 let	31	10,20
Do 20 let	30	9,87
Nad 20 let	39	12,83
Celkem	296	100,00

Tab. 16: Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví k 31. 12. 2023

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
20	1	2	3	0,99
21–30	28	39	67	22,04
31–40	28	35	63	20,73
41–50	39	33	72	23,68
51–60	46	35	81	26,64
61 a více	16	2	18	5,92
Celkem	158	146	304	100,00
%	51,97	48,03		100,00

Tab. 17: Průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců za rok 2023

(počítá se přesně na kalendářní den, zahrnuje nástup, výstup v průběhu měsíce, pracovní úvazek)

Průměrný evidenční počet – hlavní činnost	256,23	Přepočtený evidenční počet – doplňková činnost	41,49
Průměrný evidenční počet – doplňková činnost	42,24	Evidenční počet k 31. 12. 2023 – hlavní činnost	260,00
Přepočtený evidenční počet – hlavní činnost	248,73	Evidenční počet k 31. 12. 2023 – doplňková činnost	44,00

POHYB ZAMĚSTNANCŮ ZA ROK 2023

nástupy celkem: 51

významné nástupy:

- Ing. Pavel Karel, odborný pracovník interního auditu
- Ing. Robert Drozda, projektant informačních a komunikačních technologií

výstupy celkem: 41

významné výstupy:

- Ing. Vít Kahle, odborný poradce pro marketing a PR
- Dana Vokounová, odborný chovatel

PRACOVNÍ VÝROČÍ PRACOVNÍKŮ V ZOO PRAHA

■ 20 let

Mgr. Jaroslav Šimek, Ph.D., zoologický náměstek
Roman Salač, vedoucí oddělení údržby – elektro

■ 25 let

RNDr. Pavel Brandl, Ph.D., kurátor chovu II
Jitka Skřivanová, odborný chovatel

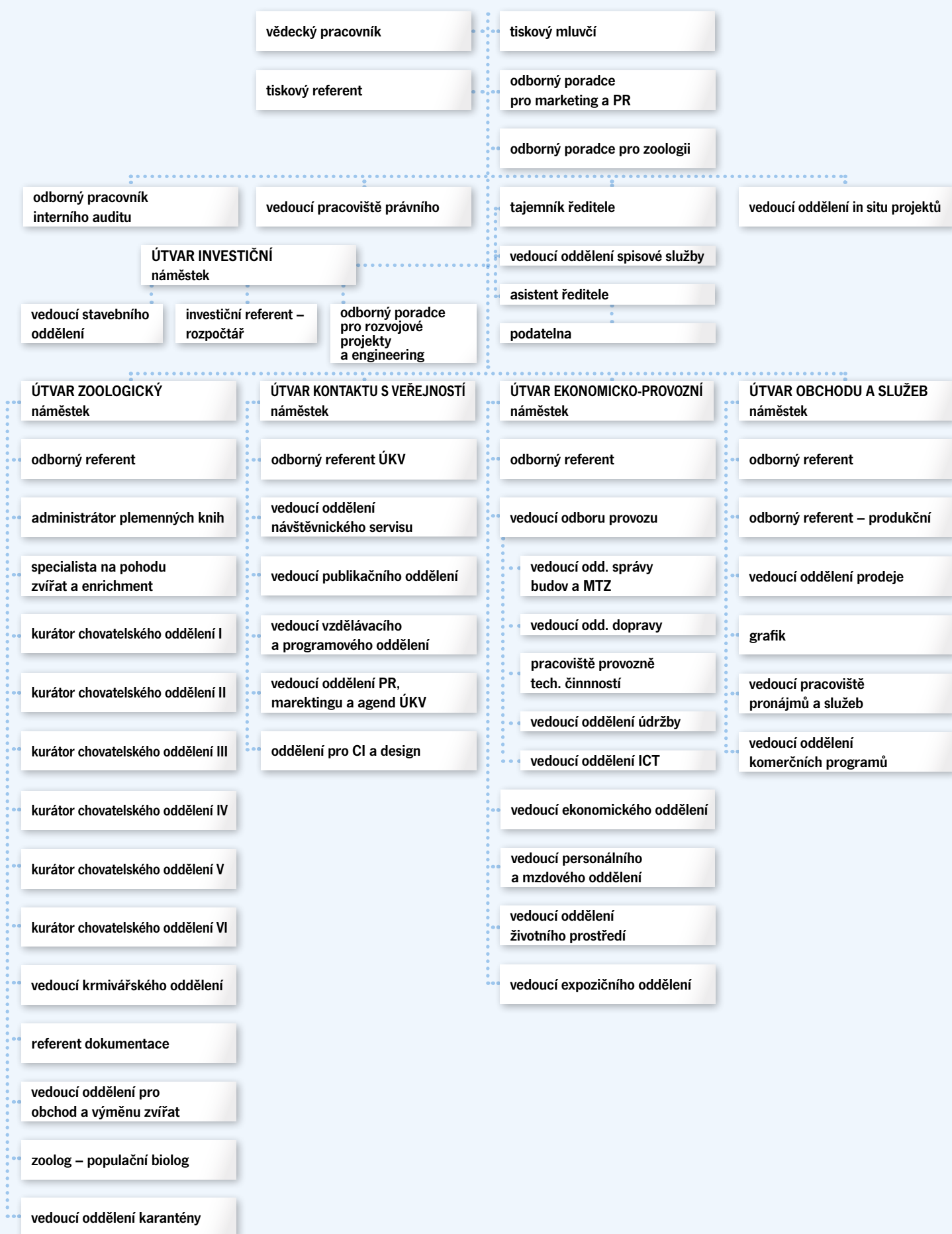
■ 30 let

Jaroslav Karda, údržbář, pracoviště Dolní Dobřejov
Lenka Kardová, odborný chovatel, pracoviště Dolní Dobřejov

JAROSLAVA ŘEČINSKÁ
VEDOUcí PERSONÁLNÍHO
A MZDOVÉHO ODDĚLENÍ ■

Organizační struktura Zoo hl. m. Prahy k 31. 12. 2023

Ředitel

Savci (Mammalia)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
adax (<i>Addax nasomaculatus</i>)	1.3	1.1		0.1		2.3
alpaka (<i>Vicugna pacos</i>)	2.4	0.2		1.0	0.2	1.4
anoa nížinný (<i>Bubalus depressicornis</i>)	1.1	0.1				1.2
antilopa vraná (<i>Hippotragus niger</i>)	1.10	3.0	0.2		0.2	4.10
bělozubka nejmenší (<i>Suncus etruscus</i>)	3.6	3.7.6	5.5	3.3	4.9	5.6.6
bércoun africký (<i>Macroscelides proboscideus</i>)	2.1					2.1
bércoun Petersův (<i>Rhynchocyon petersi</i>)	1.0		0.1			1.1
binturong palawánský (<i>Arctictis binturong whitei</i>)	1.1					1.1
bizon (<i>Bison bison</i>)	4.4	2.0		1.1		5.3
bodlín Telfairův (<i>Echinops telfairi</i>)	5.3.1					5.3.1
bodlinatka egyptská tmavá (<i>Acomys cahirinus cahirinus</i>)	0.0.13	0.0.9		0.0.3	0.0.8	0.0.11
bodlinatka jihoafrická (<i>Acomys spinosissimus</i>)	0.0.33	0.0.22		0.0.8	0.0.39	0.0.8
bodlinatka turecká (<i>Acomys cilicicus</i>)	0.0.24	0.0.16		0.0.4	0.0.14	0.0.22
bodlinatka zlatá (<i>Acomys russatus russatus</i>)	0.1.10				0.0.5	0.1.5
bongo horský (<i>Tragelaphus eurycerus isaaci</i>)	2.3	1.2		0.1		3.4
buvolec běločelý (<i>Damaliscus pygargus phillipsi</i>)	2.7		1.0		2.0	1.7
čínčila vlnatá – domestikovaná forma (<i>Chinchilla lanigera</i>)			1.1			1.1
dábel medvědovitý (<i>Sarcophilus harrisii</i>)	0.3					0.3
daman pralesní (<i>Dendrohyrax dorsalis</i>)			1.1			1.1
daman stepní (<i>Heterohyrax brucei</i>)	2.2	0.0.2				2.2.2
dikdik Kirkův (<i>Madoqua kirkii</i>)	2.2					2.2
dikobraz jihoafrický (<i>Hystrix africaeaustralis</i>)	2.4	2.0.2				4.4.2
dikobraz palawanský (<i>Hystrix pumila</i>)	1.1	0.0.1				1.1.1
dikobraz srstnatonosý (<i>Hystrix indica</i>)	2.7.4	0.0.4			1.5	1.2.8
fenek (<i>Vulpes zerda</i>)	0.1			0.1	0.1	
gazela mhor (<i>Nanger dama mhor</i>)	2.0		2.0	1.0		3.0
gepard štlhlý (<i>Acinonyx jubatus jubatus</i>)	3.2		0.1	1.1		2.2
gibon stříbrný (<i>Hylobates moloch</i>)	2.2					2.2
goral sečuánský (<i>Naemorhedus griseus</i>)	2.1				1.0	1.1
gorila nížinná (<i>Gorilla gorilla gorilla</i>)	5.4					5.4
guanako (<i>Lama guanicoe</i>)	3.3		1.0		3.0	1.3
gueréza angolská (<i>Colobus angolensis</i>)			1.4			1.4
gueréza pláštíková (<i>Colobus guereza</i>)	2.3					2.3
gundi saharský (<i>Ctenodactylus gundi</i>)			1.3		0.1	1.2
hrabáč kapský (<i>Orycteropus afer</i>)	1.3		0.1		0.1	1.3
hraboš syslí (<i>Lasiopodomys brandtii</i>)		0.0.4	0.0.4			0.0.8
hroch obojživelný (<i>Hippopotamus amphibius</i>)	1.1					1.1
hutie kubánská (<i>Capromys pilorides</i>)	4.2		0.2	2.0	1.2	1.2
hyena čabraková (<i>Parahyaena brunnea</i>)	1.1					1.1
chápan středoamerický mexický (<i>Ateles geoffroyi vellerosus</i>)	3.3				1.0	2.3
jaguarundi (<i>Herpailurus yagouaroundi</i>)	1.2					1.2
jelen barmský (<i>Panolia eldi thamin</i>)	11.13	1.3			10.5	2.11
jelen bělohubý (<i>Cervus albirostris</i>)	2.3	1.1		1.0		2.4
jezek bělobřichý (<i>Atelerix albiventris</i>)			1.0			1.0
ježura novoguinejská (<i>Tachyglossus aculeatus lawesii</i>)	2.2	0.0.1				2.2.1
kalimiko (<i>Callimico goeldii</i>)			2.2	0.1		2.1
kaloň plavý (<i>Eidolon helvum</i>)	2.3					2.3
kaloň rodriguezský (<i>Pteropus rodricensis</i>)	4.0			1.0		3.0
kapybara (<i>Hydrochoerus hydrochaeris</i>)			1.1			1.1
kiang východní (<i>Equus kiang holdereri</i>)	2.5				0.1	2.4
klokan (<i>Dorcopsis sp.</i>)	2.7	2.0.1			1.1	3.6.1
klokan bažinný (<i>Wallabia bicolor</i>)	1.6	0.0.1			1.2	0.4.1
klokan horský východní (<i>Osphranter robustus robustus</i>)	3.2	2.0.1			1.0	4.2.1
klokan obrovský (<i>Macropus giganteus tasmaniensis</i>)	2.4	1.1			0.3	3.2
klokan parma (<i>Macropus parma</i>)	0.1	0.0.1	1.0			1.1.1
klokan rudokrký tasmaný (<i>Macropus rufogriseus rufogriseus</i>)	1.2	0.0.2			0.0.2	1.2
klokan rudý (<i>Osphranter rufus</i>)	1.5	2.0		0.2		3.3
klokánek králikovitý (<i>Bettongia penicillata</i>)	1.0					1.0
klokánek krysí (<i>Potorous tridactylus</i>)	2.3			0.1		2.2
kočka krátkouchá (<i>Prionailurus bengalensis euptilurus</i>)	3.2				1.1	2.1
kočka palawanská (<i>Prionailurus javanensis heaneyi</i>)	2.1					2.1
kočka rybářská (<i>Prionailurus viverrinus</i>)	1.1				1.0	0.1
kočkodan Brazzův (<i>Cercopithecus neglectus</i>)	2.2	0.0.2				2.2.2

Savci (Mammalia)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
komba Garnettova (<i>Otolemur garnettii</i>)	4.1	0.0.2				4.1.2
komba jižní (<i>Galago moholi</i>)	3.7	0.0.5		0.3	1.0	2.4.5
komba ušatá (<i>Galago senegalensis</i>)	3.2				1.1	2.1
kotul veverovitý (<i>Saimiri sciureus</i>)	5.9	2.0.1			1.0	6.9.1
koza domácí (<i>Capra hircus</i>)	0.9			0.1		0.8
koza domácí – kamerunská (<i>Capra hircus</i>)	0.15	1.3			1.3	0.15
koza domácí – paví (<i>Capra hircus</i>)	0.4					0.4
kozorožec kavkazský (<i>Capra caucasica</i>)	4.10	1.2		0.1	0.1	5.10
králík domácí (<i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>)	1.5			0.1		1.4
králík domácí – český strakáč (<i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>)			0.1			0.1
krysa „akáciová“ (<i>Thallomys loringi</i>)	0.0.3			0.0.1		0.0.2
křeček velký (<i>Hypogeomys antimena</i>)	2.1					2.1
křečkomys obrovská (<i>Cricetomys gambianus</i>)	5.3	3.2			2.1	6.4
kůň Převalského (<i>Equus przewalskii</i>)	15.26	0.1	1.1		3.3	13.25
kuskus pozemní (<i>Strigocuscus gymnotis</i>)	1.1					1.1
lachtan jihoafrický (<i>Arctocephalus pusillus pusillus</i>)	1.3					1.3
lemur běločelý (<i>Eulemur albifrons</i>)	2.1				1.0	1.1
lemur kata (<i>Lemur catta</i>)	1.8				0.2	1.6
lev indický (<i>Panthera leo persica</i>)	1.2				0.1	1.1
levhart jávský (<i>Panthera pardus melas</i>)	1.0					1.0
levhart mandžuský (<i>Panthera pardus orientalis</i>)	1.0					1.0
los evropský (<i>Alces alces</i>)	2.1		0.1	0.1	1.0	1.1
luskoun krátkoocasý (<i>Manis pentadactyla</i>)	1.1	0.1				1.2
makak magot (<i>Macaca sylvanus</i>)	0.2					0.2
makak vepří (<i>Macaca nemestrina</i>)	6.10	1.1			2.0	5.11
maki Goodmanův (<i>Microcebus lehilahytsara</i>)	2.2		1.1			3.3
maki trpasličí (<i>Microcebus murinus</i>)	1.0					1.0
mangusta liščí (<i>Cynictis penicillata</i>)	1.1					1.1
mangusta trpasličí (<i>Helogale parvula</i>)	0.1		1.0			1.1
mara slaništní (<i>Dolichotis salinicola</i>)	4.6	6.2.4			5.4	5.4.4
medojed (<i>Mellivora capensis</i>)	1.1					1.1
medvěd lední (<i>Ursus maritimus</i>)	1.1			0.1		1.0
morče domácí (<i>Cavia porcellus</i>)	0.2					0.2
mravenečník velký (<i>Myrmecophaga tridactyla</i>)	1.1					1.1
muntžak malý (<i>Muntiacus reevesi</i>)	1.3					1.3
myš čtyřpruhá (<i>Rhabdomys pumilio</i>)	1.0					1.0
myš nilská (<i>Arvicanthis niloticus niloticus</i>)			0.0.8			0.0.8
myš páskovaná (<i>Lemniscomys striatus</i>)			1.1	1.1		
myš východoafrická (<i>Arvicanthis neumanni</i>)	0.0.17	0.0.3		0.0.1	0.0.11	0.0.8
myš zebrovaná (<i>Lemniscomys barbarus</i>)	0.0.9	0.0.45		0.0.7	0.0.36	0.0.11
myška africká (<i>Mus minutoides</i>)	0.0.21			0.0.15	0.0.1	0.0.5
nahur čínský (<i>Pseudois nayaur szechuanensis</i>)	7.2	0.1	0.1		2.1	5.3
nosál bělohubý (<i>Nasua narica</i>)	3.1		1.0		3.0	1.1
ocelot slaništní (<i>Leopardus geoffroyi</i>)	1.1					1.1
orangutan sumaterský (<i>Pongo abelii</i>)	2.2					2.2
osinák africký (<i>Atherurus africanus</i>)	1.1		0.1		0.1	1.1
outloň váhavý (<i>Nycticebus coucang coucang</i>)	1.0					1.0
ovce domácí (<i>Ovis aries aries</i>)	1.5	6.2		1.0	6.0	0.7
ovce domácí – kamerunská (<i>Ovis aries aries</i>)	6.29	1.4			5.1	2.32
ovce domácí – ouessantská (<i>Ovis aries aries</i>)	1.15	2.8			2.3	1.20
ovce domácí – suffolk (<i>Ovis aries aries</i>)	1.6					1.6
panda červená (<i>Ailurus fulgens fulgens</i>)	1.1					1.1
paovce hřívnatá (<i>Ammotragus lervia</i>)	4.17					4.17
pardál obláčkový (<i>Neofelis nebulosa</i>)	1.0					1.0
pásovec kulovitý (<i>Tolypeutes matacus</i>)	1.1					1.1
pekari Wagnerův (<i>Catagonus wagneri</i>)	5.3	0.0.2		1.0		4.3.2
pes pralesní (<i>Speothos venaticus</i>)	1.1	2.0				3.1
pes ušatý (<i>Otocyon megalotis</i>)	1.1					1.1
pískomil hedvábný (<i>Meriones crassus perpallidus</i>)	0.0.1		1.0	0.0.1	1.0	
pískomil křečkovitý (<i>Pachyuromys duprasi</i>)		0.0.34	0.0.4	0.0.1	0.0.7	0.0.30
pískomil mongolský (<i>Meriones unguiculatus</i>)			6.6			6.6
pískomil štětkatý (<i>Gerbillus dasyurus</i>)	0.0.23	0.0.51		0.0.6	0.0.48	0.0.20
pískomil veverkoocasý (<i>Sekeetamys calurus</i>)	0.0.13	0.0.3			0.0.9	0.0.7

Savci (Mammalia)	1. 1. 2022	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2022
plch savanový (<i>Graphiurus parvus</i>)	0.0.13			0.0.4	0.0.1	0.0.8
prase domácí – přeštické černostrakaté (<i>Sus domesticus</i>)	0.2					0.2
přimorožec beisa (<i>Oryx beisa beisa</i>)	2.4			1.0		1.4
psoun prériový (<i>Cynomys ludovicianus</i>)	1.1.2				0.1	1.0.2
rypoš obří (<i>Cryptomys mechowii</i>)	4.10				0.1	4.9
sambar ostrovní (<i>Rusa timorensis</i>)	3.6	0.4			2.1	1.9
sítatunga západoafrická (<i>Tragelaphus spekii gratus</i>)	1.9		1.0		1.0	1.9
slon cejlonský (<i>Elephas maximus maximus</i>)	0.2					0.2
slon indický (<i>Elephas maximus</i>)	2.2			0.1		2.1
slon indický (<i>Elephas maximus bengalensis</i>)	1.2					1.2
sob karelský (<i>Rangifer tarandus fennicus</i>)	1.4	0.1				1.5
surikata (<i>Suricata suricatta</i>)	5.6	4.3			1.4	8.5
sysel obecný (<i>Spermophilus citellus</i>)	11.9					11.9
štětoun africký (<i>Potamochoerus porcus</i>)	2.0					2.0
tahr himálajský (<i>Hemitragus jemlahicus</i>)	6.10	5.1		0.1	2.0	9.10
takin indický (<i>Budorcas taxicolor taxicolor</i>)	1.3	1.1				2.4
talapoin severní (<i>Miopithecus ogouensis</i>)	1.3					1.3
tamarin bělovousý (<i>Saguinus mystax</i>)	1.1				1.1	
tana severní (<i>Tupaia belangeri</i>)	3.5	1.3.1		1.1	0.3	3.4.1
tapír čabrakový (<i>Tapirus indicus</i>)	1.1					1.1
tapír jihoamerický (<i>Tapirus terrestris</i>)	1.2				0.1	1.1
tayra (<i>Eira barbara</i>)	2.1	2.0				4.1
tur domácí – zebu zakrslý (<i>Bos indicus</i>)	1.0					1.0
tygr malajský (<i>Panthera tigris jacksoni</i>)	1.1					1.1
tygr sumaterský (<i>Panthera tigris sumatrae</i>)	1.1				1.0	0.1
tygr ussurijský (<i>Panthera tigris altaica</i>)	1.1		1.0		1.0	1.1
urzon kanadský (<i>Erethizon dorsatum</i>)	1.1	0.1			0.1	1.1
vakoveverka létavá (<i>Petaurus breviceps</i>)	0.0.3				0.0.1	0.0.2
vari bělopásý (<i>Varecia variegata subcincta</i>)	4.0					4.0
velbloud dvouhrbý – domácí (<i>Camelus bactrianus</i>)	2.4	0.1			1.0	1.5
velemys obláčková (<i>Phloeomys pallidus</i>)	1.2				0.2	1.0
veverka bušová (<i>Paraxerus cepapi</i>)	1.1				1.1	
veverka kapská (<i>Xerus inauris</i>)	3.4	0.0.1				3.4.1
vlk eurasijský (<i>Canis lupus lupus</i>)	1.2					1.2
vlk hřivnatý (<i>Chrysocyon brachyurus</i>)	2.1		0.1		1.1	1.1
voduška abok (<i>Kobus megaceros</i>)	1.12	1.1		0.1	0.2	2.10
voduška červená (<i>Kobus leche kufuensis</i>)	0.19				0.10	0.9
vombat obecný (<i>Vombatus ursinus</i>)			1.1			1.1
vombat obecný (<i>Vombatus ursinus tasmaniensis</i>)	1.0		0.1			1.1
vydra hladkosrstá (<i>Lutrogale perspicillata</i>)	1.0		0.1			1.1
vydra severoamerická (<i>Lontra canadensis</i>)	1.1					1.1
zebra bezhřívá (<i>Equus quagga borensis</i>)	1.2				1.2	
zebra Grévyho (<i>Equus grevyi</i>)	0.2					0.2
zubr (<i>Bison bonasus</i>)	1.4	1.0				2.4
žirafa Rothschildova (<i>Giraffa camelopardalis camelopardalis</i>)	1.6			1.0		0.6

Ptáci (Aves)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
amazoňan jamajský (<i>Amazona collaria</i>)	7.6	4.1	0.1		1.1	10.7
amazoňan modrobradý (<i>Amazona festiva festiva</i>)	1.1	2.1				3.2
amazoňan rudoocasý (<i>Amazona brasiliensis</i>)	5.1			1.0	1.0	3.1
amazoňan šedohlavý (<i>Amazona agilis</i>)	0.1					0.1
andulka vlnkovaná (<i>Melopsittacus undulatus</i>)	20.9.6	0.0.3		1.0	4.0.6	15.9.3
ara ararauna (<i>Ara ararauna</i>)	0.1					0.1
ara hyacintový (<i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>)	2.3					2.3
ara Learův (<i>Anodorhynchus leari</i>)	2.2					2.2
aratinga andský (<i>Psittacara frontatus</i>)	2.3					2.3
argus okatý (<i>Argusianus argus</i>)	1.1					1.1
bažant bronzový (<i>Polyplectron chalcum</i>)	2.2			0.1		2.1
bažant Edwardsův (<i>Lophura edwardsi</i>)	10.10	0.0.5		0.1	6.6	4.3.5
bažant malajský (<i>Polyplectron malacense</i>)	4.5			1.0	1.1	2.4
bažant palawanský (<i>Polyplectron napoleonis</i>)	3.2			1.1		2.1
bažant paví (<i>Polyplectron bicalcaratum</i>)	2.0					2.0

Ptáci (Aves)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
bažant salvadoriho (<i>Lophura inornata inornata</i>)	1.1		1.1			2.2
bažant vietnamský (<i>Lophura hatinhensis</i>)	1.1	1.0			1.0	1.1
berneška velká (<i>Branta canadensis maxima</i>)	8.5.3	2.2				10.7.3
berneška rudokrká (<i>Branta ruficollis</i>)	3.2	1.0		1.1		3.1
bukáček malý (<i>Ixobrychus minutus</i>)	3.2	1.1.1			1.0.1	3.3
bulbul červenouchý (<i>Pycnonotus jocosus</i>)	5.7.11				1.1	4.6.11
čája obojková (<i>Chauna torquata</i>)	1.1					1.1
čáp bělokrký (<i>Ciconia episcopus episcopus</i>)	2.2	0.0.1				2.2.1
čáp bílý (<i>Ciconia ciconia</i>)	2.1		0.0.10			2.1.10
čáp černý (<i>Ciconia nigra</i>)	1.1					1.1
čáp simbil (<i>Ciconia abdimii</i>)	3.1					3.1
čejka běločelá (<i>Vanellus armatus</i>)	0.1					0.1
čejka jihoamerická (<i>Vanellus chilensis</i>)	5.3	5.0		0.1	3.0	7.2
čírka australasijská (<i>Anas gibberifrons</i>)	6.9				2.2	4.7
čírka diamantová (<i>Spatula hottentota</i>)	5.6	1.1		0.1	0.1	6.5
čírka modrá (<i>Spatula querquedula</i>)	2.0					2.0
čírka obecná (<i>Anas crecca crecca</i>)	2.3	4.5			2.2	4.6
čírka úzkozobá (<i>Marmaronetta angustirostris</i>)	18.11		1.0		2.0	17.11
čížek lesní (<i>Carduelis spinus</i>)	0.1			0.1		
člunozobec africký (<i>Balaeniceps rex</i>)	2.2					2.2
drozd černoprsý (<i>Turdus dissimilis</i>)	3.2		1.0	1.1		3.1
drozd oranžovohlavý (<i>Zoothera citrina melli</i>)	0.1					0.1
drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	1.0		0.0.2			1.0.2
dudek chocholatý (<i>Upupa epops</i>)	4.2		0.1	1.0		3.3
dudkovec stromový (<i>Phoeniculus purpureus</i>)	1.1					1.1
dvojboborožec hnědavý (<i>Buceros hydrocorax</i>)	2.2					2.2
dvojboborožec indický (<i>Buceros bicornis</i>)	3.2					3.2
dvojboborožec nosorožčí (<i>Buceros rhinoceros silvestris</i>)	2.6		0.1		0.2	2.5
dytík bledý (<i>Burhinus superciliosus</i>)	2.0			1.0		1.0
dytík úhorní (<i>Burhinus oedicephalus</i>)	3.2			0.1		3.1
dytík velký (<i>Burhinus grallarius</i>)	2.2	2.1				4.3
emu hnědý (<i>Dromaius novaehollandiae</i>)	1.1	0.1				1.2
flétnák australský (<i>Gymnorhina tibicen hypoleuca</i>)	3.1	1.2			1.2	3.1
guan Grayův (<i>Pipile grayi</i>)	2.2	0.0.3		0.1	1.1	1.0.3
hadilov pisař (<i>Sagittarius serpentarius</i>)	1.0					1.0
hohol bělavý (<i>Bucephala albeola</i>)	1.1					1.1
hoko červenolaločnatý (<i>Crax blumenbachii</i>)	1.1	2.3			1.1	2.3
holoubek skořicový (<i>Columbina talpacoti</i>)	1.1					1.1
holub bělolící filipínský (<i>Columba vitiensis griseogularis</i>)	1.1					1.1
holub bronzovokřídlý (<i>Phaps chalcoptera</i>)	0.1		0.1	0.1		0.1
holub bronzový (<i>Ducula aenea paulina</i>)	2.2			0.1		2.1
holub černobronzový (<i>Henicophaps albigularis</i>)	2.1					2.1
holub domácí – pávik (<i>Columba livia f. domestica</i>)	0.0.3					0.0.3
holub domácí – říman (<i>Columba livia f. domestica</i>)	0.0.4				0.0.4	
holub doupňák (<i>Columba oenas oenas</i>)	1.2					1.2
holub horský (<i>Otidiphaps nobilis nobilis</i>)	1.1	0.0.1				1.1.1
holub chocholatý (<i>Ocyphaps lophotes</i>)	6.5			1.0	0.1	5.4
holub kouřový (<i>Columba pulchricollis</i>)	1.1			0.1		1.0
holub nádherný (<i>Ptilinopus superbus</i>)	1.1				1.0	0.1
holub nikobarský (<i>Caloenas nicobarica</i>)	3.2					3.2
holub papouščí (<i>Treron vernans</i>)	1.1	0.1			0.1	1.1
holub pestrý (<i>Geotrygon versicolor</i>)	2.0		2.1		1.0	3.1
holub podkovní (<i>Ducula carola carola</i>)	3.4	0.0.1				3.4.1
holub příchopský (<i>Macropygia unchall</i>)	2.0					2.0
holub růžovotemenný (<i>Ducula rosacea</i>)	2.1	0.1			0.1	2.1
holub růžový (<i>Nesoenas mayeri</i>)	0.3		3.0	1.0		2.3
holub skalní (<i>Columba livia livia</i>)	0.0.36	0.0.1				0.0.37
holub šedobřichý (<i>Patagioenas squamosa</i>)	3.1	0.0.4				3.1.4
holub wonga (<i>Leucosarcia melanoleuca</i>)	0.1					0.1
holub zelenokřídlý (<i>Chalcophaps indica indica</i>)	2.2			1.0		1.2
holub zlatoprsý (<i>Gallicolumba rufigula</i>)	1.1					1.1
hrdlička čínská (<i>Streptopelia chinensis chinensis</i>)	1.1					1.1
hrdlička divoká (<i>Streptopelia turtur turtur</i>)	2.1					2.1

Ptáci (Aves)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
hrdlička chechtavá (<i>Streptopelia roseogrisea</i>)	1.4.2			0.0.1		1.4.1
husa císařská (<i>Anser canagicus</i>)	1.0		1.1			2.1
husa kuří (<i>Cereopsis novaehollandiae</i>)	1.1					1.1
husa labutí – domácí (<i>Anser cygnoides f. domestica</i>)	0.3					0.3
husa malá (<i>Anser erythropus</i>)	2.1			1.0		1.1
husice australská (<i>Tadorna tadomoides</i>)	1.1			1.0		0.1
husice rezavá (<i>Tadorna ferruginea</i>)	1.0					1.0
husička stromová (<i>Dendrocygna arborea</i>)	2.3					2.3
husovec stračí (<i>Anseranas semipalmata</i>)	5.3	4.1	0.1	0.1	1.0	8.4
hýl mexický (<i>Carpodacus mexicanus</i>)	13.9	0.0.5			4.3.3	9.6.2
charmozin Stelin (<i>Charmosyna stellae</i>)	2.1	0.1				2.2
ibis bělolící (<i>Plegadis chihi</i>)	5.5	0.0.1		0.1		5.4.1
ibis bílý (<i>Eudocimus albus</i>)	4.4.1	0.0.3				4.4.4
ibis černohlavý (<i>Threskiornis melanocephalus</i>)	3.3.1	0.0.2				3.3.3
ibis hagedaš (<i>Bostrychia hagedash</i>)	2.2			0.1		2.1
ibis hnědý (<i>Plegadis falcinellus</i>)	4.5	0.0.2				4.5.2
ibis madagaskarský (<i>Lophotibis cristata urschi</i>)	2.2	1.2				3.4
ibis modrooký (<i>Threskiornis bernieri bernieri</i>)	2.4	0.0.1				2.4.1
ibis rudý (<i>Eudocimus ruber</i>)	3.3					3.3
ibis skalní (<i>Geronticus eremita</i>)	12.9.1	2.0.2			1.1	13.8.3
ibis slámokrký (<i>Threskiornis spinicollis</i>)	3.4	0.0.4				3.4.4
ibis šedokřídý (<i>Theristicus melanopis</i>)	3.2	0.0.1			1.0	2.2.1
irena tyrkysová (<i>Irena puella</i>)	2.1	1.1			1.1	2.1
jeřáb bělošijí (<i>Grus vipio</i>)	1.0					1.0
jeřáb bílý (<i>Grus leucogeranus</i>)	2.0					2.0
jeřáb laločnatý (<i>Buggeranus carunculatus</i>)	1.2					1.2
jeřáb mandžuský (<i>Grus japonensis</i>)	2.2		1.1			3.3
jeřáb panenský (<i>Anthropoides virgo</i>)	1.1					1.1
jeřáb popelavý (<i>Grus grus</i>)	1.1					1.1
jeřáb rajský (<i>Anthropoides paradisea</i>)	2.1					2.1
jespák bojovný (<i>Calidris pugnax</i>)	1.1		0.1	0.1		1.1
kačka strakatá (<i>Histrionicus histrionicus</i>)	1.2			0.1		1.1
kagu chocholatý (<i>Rhynchotus jubatus</i>)	2.0					2.0
kachna – hybrid (<i>Anas – hybrida</i>)	0.0.1					0.0.1
kachna domácí – indický běžec (<i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>)	0.1		1.1	0.1		1.1
kachna domácí – selská chocholatá (<i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>)	4.0					4.0
kachna patagonská (<i>Anas specularioides</i>)	1.1	1.0			1.0	1.1
kachna temná (<i>Anas sparsa sparsa</i>)	2.1					2.1
kachnice bělohlavá (<i>Oxyura leucocephala</i>)	0.1		2.1	1.0		1.2
kachnice kaštanová (<i>Oxyura jamaicensis</i>)	1.0				1.0	
kachnička amazonská (<i>Amazonetta brasiliensis</i>)	0.2					0.2
kachnička karolínská (<i>Aix sponsa</i>)	3.1	1.3		1.0		3.4
kachnička mandarínská (<i>Aix galericulata</i>)	5.4				1.0	4.4
kachnička obojková (<i>Nettapus coromandelianus</i>)	0.1			0.1		
kachnička šedoboká (<i>Callonetta leucophrys</i>)	13.12	2.4				15.16
kachyně parníková (<i>Tachyeres pteneres</i>)			1.1			1.1
kakadu havraní (<i>Calyptorhynchus banksii banksii</i>)	1.1					1.1
kakadu palmový (<i>Probosciger aterrimus</i>)	4.7			0.1		4.6
kamiš růžkatý (<i>Anhima cornuta</i>)	1.2					1.2
káně Harrisova (<i>Parabuteo unicinctus</i>)	1.0					1.0
kardinál dominikánský (<i>Paroaria dominicana</i>)	2.2			1.0		1.2
kasuár přílbový (<i>Casuarus casuarus</i>)	1.1					1.1
ketupa malajská (<i>Bubo ketupu aagaardi</i>)	2.2					2.2
ketupa malajská (<i>Bubo ketupu ketupu</i>)			1.0			1.0
ketupa Pelova (<i>Scotopelia peli</i>)	2.2					2.2
kladivouš africký (<i>Scopus umbretta</i>)	2.2	0.0.3			0.1	2.1.3
kogna dlouhobobý (<i>Enicognathus leptorhynchus</i>)	3.2					3.2
kogna jižní (<i>Enicognathus ferrugineus</i>)	2.3			1.0		1.3
kolpík africký (<i>Platalea alba</i>)	2.2.1	0.0.2				2.2.3
kolpík bílý (<i>Platalea leucorodia</i>)	7.4.1	0.0.2				7.4.3
kolpík růžový (<i>Ajaia ajaia</i>)	3.5	0.0.1				3.5.1
kondor královský (<i>Sarcoramphus papa</i>)	1.1					1.1
kondor menší (<i>Cathartes burrovianus</i>)	3.2	0.2			1.1	2.3

Ptáci (Aves)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
konipas bílý (<i>Motacilla alba</i>)	1.0		0.0.2			1.0.2
konopka obecná (<i>Acanthis cannabina</i>)	2.4			1.2		1.2
kormorán černobílý (<i>Phalacrocorax melanoleucos</i>)	12.8.1	4.3.6		1.0	3.3	12.8.7
koroptev hnědoprsá (<i>Arborophila brunneopectus</i>)	1.1					1.1
koroptev polní (<i>Perdix perdix</i>)	5.8.2	1.1		2.0	4.7	0.2.2
korunáč šedomodrý (<i>Goura cristata</i>)	2.1					2.1
kotinga purpurovohrdlá (<i>Querula purpurata</i>)	1.0					1.0
kraska jávská (<i>Cissa thalassina</i>)	2.2			1.0		1.2
krkavec velký (<i>Corvus corax</i>)	0.1					0.1
kubánka malá (<i>Tiaris canora</i>)	2.0					2.0
kukačka guira (<i>Guira guira</i>)	6.4.5	0.0.1		0.1.1		6.3.5
kulík písečný (<i>Charadrius hiaticula</i>)	1.1			1.1		
kur domácí – brahmánka bílá kolumbijská (<i>Gallus gallus f. domestica</i>)	2.4	1.1	3.0	0.2	1.0	5.3
kur domácí – velsumka drobněhlá (<i>Gallus gallus f. domestica</i>)	1.2				1.0	0.2
kvakoš noční (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	8.12.9	0.0.10				8.12.19
kvakoš rezavý (<i>Nycticorax caledonicus manillensis</i>)	3.2	0.0.4	1.1	0.1		4.2.4
kýstráček indonésý (<i>Philemon buceroides</i>)	1.1			1.0		0.1
kýstráček modrolící (<i>Entomyzon cyanotis</i>)	1.1					1.1
labuť Bewickova (<i>Cygnus bewickii</i>)	1.2					1.2
ledňák modrokřídý (<i>Dacelo leachii</i>)	1.0					1.0
lelkoun soví (<i>Podargus strigoides</i>)	1.1					1.1
lori balijský (<i>Trichoglossus forsteni mitchelli</i>)	5.5					5.5
lori černohlavý (<i>Lorius domicella</i>)	2.2.1	0.0.1				2.2.2
lori horský (<i>Trichoglossus moluccanus</i>)	4.5					4.5
lori olivový (<i>Chalcopsitta duivenbodei</i>)	1.1			0.1		1.0
lori sumbawský (<i>Trichoglossus forsteni</i>)	1.6	2.2			1.6	2.2
lori vlnkovaný (<i>Trichoglossus johnstoniae</i>)	2.3.3	1.0.1		0.2		3.1.4
lori žlutoskvrnný (<i>Trichoglossus chlorolepidotus</i>)	8.8.2	0.0.1	1.0			9.8.3
loríček červenohlavý (<i>Psittaculirostris desmarestii desmarestii</i>)	1.1					1.1
loríček oranžovoprský (<i>Cyclopsitta guiliemertii</i>)	2.2		1.2	0.1		3.3
loríček rudobradý (<i>Psittaculirostris edwardsii</i>)	3.4	1.0.3				4.4.3
loríček zlatouchý (<i>Psittaculirostris salvadorii</i>)	3.4					3.4
lorikul filipínský (<i>Loriculus philippensis</i>)	1.0			1.0		
lorikul modrobradý (<i>Loriculus vernalis</i>)	0.1					0.1
loskuták posvátný (<i>Gracula religiosa</i>)	5.3	0.0.1		1.0		4.3.1
luňák červený (<i>Milvus milvus</i>)	1.2.1					1.2.1
lžičák pestrý (<i>Spatula clypeata</i>)	4.2	2.3			4.3	2.2
mada modrotemenný (<i>Tanygnathus lucionensis</i>)	2.5	1.1				3.6
majna chocholátá (<i>Acridotheres cristatellus</i>)	2.2				0.1	2.1
majna Rothschildova (<i>Leucopsar rothschildi</i>)	5.3	0.0.1			1.0	4.3.1
majna žlutohlavá (<i>Ampeliceps coronatus</i>)	1.3.5					1.3.5
mandelík hajní (<i>Coracias garrulus</i>)	1.1.2					1.1.2
marabu africký (<i>Leptoptilos crumeniferus</i>)	3.2					3.2
marabu menší (<i>Leptoptilos javanicus</i>)		0.0.2			0.0.2	
morčák bílý (<i>Mergus albellus</i>)	3.7	1.3			1.1	3.9
morčák paranský (<i>Mergus octosetaceus</i>)			0.0.10			0.0.10
morčák prostřední (<i>Mergus serrator</i>)	4.3			1.0		3.3
morčák šupinatý (<i>Mergus squamatus</i>)	1.1	0.1				1.2
nestor kea (<i>Nestor notabilis</i>)	1.1	0.0.2				1.1.2
nesyt africký (<i>Mycteria ibis</i>)	2.3					2.3
nesyt bílý (<i>Mycteria cinerea</i>)	1.5					1.5
orel bělohlavý (<i>Haliaeetus leucocephalus</i>)	0.1		1.0			1.1
orel kejklíř (<i>Terathopius ecaudatus</i>)	1.0		0.1			1.1
orel nejmenší (<i>Hieraetus pennatus</i>)	0.2		1.0	0.1		1.1
orel východní (<i>Haliaeetus pelagicus</i>)	1.1					1.1
orlosup bradatý euroasijský (<i>Gypaetus barbatus barbatus</i>)	2.2					2.2
ostnák jihoamerický (<i>Jacana jacana</i>)	1.1					1.1
ostralka bělolící (<i>Anas bahamensis</i>)	1.2					1.2
papoušek mniší (<i>Myiopsitta monachus</i>)	3.2.2	0.0.1	1.0	3.1.1	1.0	0.1.2
papoušek nádherný (<i>Polytelis swainsonii</i>)	1.1					1.1
papoušek patagonský chilský (<i>Cyanoliseus patagonus bloxami</i>)	5.3	0.0.3				5.3.3
papoušek žlutoramenný (<i>Psephotus chrysopterygius</i>)	4.3			0.1	1.0	3.2
páv korunkatý (<i>Pavo cristatus</i>)	5.2				1.2	4.0

Ptáci (Aves)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
pelikán bílý (<i>Pelecanus onocrotalus</i>)	7.8	0.0.2			0.4	7.4.2
pelikán kadeřavý (<i>Pelecanus crispus</i>)	4.5	0.0.1				4.5.1
pelikán skvrnozobý (<i>Pelecanus philippensis</i>)	4.1.1					4.1.1
pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	2.1					2.1
perlička supí (<i>Acryllium vulturinum</i>)	1.1					1.1
pisila čáponohá (<i>Himantopus himantopus himantopus</i>)	3.3.1					3.3.1
pižmovka bělokřídla (<i>Asarcornis scutulata</i>)	5.6			1.0		4.6
pižmovka hřebenatá (<i>Sarkidiornis melanotos</i>)	1.1					1.1
pižmovka konžská (<i>Pteronetta hartlaubii</i>)	7.5	3.5		0.1	2.2	8.7
pižmovka velká (<i>Cairina moschata</i>)	3.4					3.4
pižmovka velká – domácí (<i>Cairina moschata f. domestica</i>)	1.2					1.2
plameňák – hybrid (<i>Phoenicopterus sp.</i>)	0.1.1					0.1.1
plameňák chilský (<i>Phoenicopterus chilensis</i>)	41.46.8	0.0.3		1.0		40.46.11
plameňák kubánský (<i>Phoenicopterus ruber</i>)	11.12.2	0.0.2		0.1		11.11.4
plameňák růžový (<i>Phoenicopterus roseus</i>)	35.39.6	0.0.6		0.0.1	4.4.2	31.35.9
polák černohlavý (<i>Aythya baeri</i>)	13.9			1.0	1.1	11.8
polák hnědavý (<i>Aythya australis</i>)	3.6	3.2		0.1		6.7
polák malý (<i>Aythya nyroca</i>)	1.3	0.1		0.1		1.3
poštolka jižní (<i>Falco naumanni</i>)	7.7.7	0.0.8			0.0.11	7.7.4
pštros dvoupřstý (<i>Struthio camelus</i>)	0.2					0.2
puštík bělavý pobaltský (<i>Strix uralensis liturata</i>)	2.0					2.0
puštík bělavý středoevropský (<i>Strix uralensis macroura</i>)	5.1	1.1			1.1	5.1
puštík brýlatý (<i>Pulsatrix perspicillata</i>)	1.2				0.1	1.1
rajka královská (<i>Cicinnurus regius</i>)	1.1					1.1
rajka volavá (<i>Paradisaea raggiana</i>)	2.0					2.0
rýžovník šedý (<i>Padda oryzivora</i>)	0.0.1			0.0.1		
satyr Cabotův (<i>Tragopan caboti</i>)	3.4	1.2		0.2		4.4
satyr Temminckův (<i>Tragopan temminckii</i>)	1.2			0.2		1.0
seriema rudozobá (<i>Cariama cristata</i>)	1.0					1.0
slípka modrá (<i>Porphyrio porphyrio porphyrio</i>)	0.1.1			0.0.1		0.1
sojkovec dvoubarvý (<i>Garrulax bicolor</i>)	2.3.1	0.0.1				2.3.2
sojkovec chocholatý (<i>Garrulax leucolophus diardi</i>)	2.2	0.0.1			0.0.1	2.2
sojkovec jihočínský (<i>Trochalopteron milnei</i>)	2.0		0.3			2.3
sojkovec lesní (<i>Ianthocincla ocellata artemisiae</i>)	2.3			1.1		1.2
sojkovec modrotemenný (<i>Dryonastes courtoisi</i>)	6.2					6.2
sojkovec nádherný (<i>Trochalopteron formosum</i>)	1.0					1.0
sojkovec rezavočelý (<i>Garrulax rufifrons</i>)	1.0					1.0
sojkovec rezavouchý (<i>Garrulax castanotis</i>)	2.3	0.0.2				2.3.2
sojkovec stříbrouchý (<i>Trochalopteron melanostigma</i>)	2.0				1.0	1.0
sojkovec šedohnědý (<i>Garrulax palliatus</i>)	3.5.1			0.1		3.4.1
sojkovec vlnkohřbetý (<i>Ianthocincla lunulata</i>)	1.1	0.0.3			0.0.1	1.1.2
sojkovec zlatokřídý (<i>Trochalopteron subunicolor</i>)	0.1					0.1
sova indická (<i>Phodilus badius</i>)	3.1		0.1		1.0	2.2
sova pálená (<i>Tyto alba</i>)	10.9			2.1	1.1	7.7
stehlík obecný (<i>Carduelis carduelis carduelis</i>)	1.1			0.1		1.0
sup hnědý (<i>Aegypius monachus</i>)	2.2		1.1			3.3
sup kapucín (<i>Necrosyrtes monachus</i>)	3.3					3.3
sup mrchožravý (<i>Neophron percnopterus percnopterus</i>)	9.12.1	0.1	1.0	0.1	2.2	8.10.1
sup mrchožravý (<i>Neophron percnopterus ginginianus</i>)	1.0		1.0			2.0
sýček obecný (<i>Athene noctua</i>)	6.5.1			2.0	2.1.1	2.4
šáma bělořitná (<i>Copsychus malabaricus</i>)	4.2				1.0	3.2
špaček čínský (<i>Sturnus sinensis</i>)	3.3.2	0.1.1		0.1	2.2	1.1.3
špaček holohlavý (<i>Sarcops calvus</i>)	1.0		0.1			1.1
špaček obecný (<i>Sturnus vulgaris</i>)	5.2.2	0.0.1		1.0.1		4.2.2
špaček rudokřídý (<i>Onychognathus morio</i>)	3.2			1.1		2.1
špaček rudooký (<i>Aplonis panayensis</i>)	2.1.3					2.1.3
špaček růžový (<i>Sturnus roseus</i>)	1.1					1.1
tabon lesní (<i>Alectura lathami</i>)	1.0			1.0		
tenkozobec opačný (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	13.14	10.11		1.1	12.14	10.10
timálie sečuánská (<i>Liocichla omeiensis</i>)	3.2			1.1		2.1
timálie zlatá (<i>Leiothrix lutea</i>)	4.3	1.0				5.3
tinama tataupa (<i>Crypturellus tataupa</i>)	1.1					1.1
tricha orlí (<i>Psittichas fulgidus</i>)	2.2					2.2

Ptáci (Aves)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
trogon límcový (<i>Trogon collaris</i>)	2.2		1.1			3.3
tučňák Humboldtův (<i>Spheniscus humboldti</i>)	12.16.1	1.0.5			0.1	13.15.6
ústřičník velký (<i>Haematopus ostralegus</i>)	2.1.1		0.0.2			2.1.3
včelojed lesní (<i>Pernis apivorus</i>)	2.1					2.1
vlhovec červenohlavý (<i>Amblyramphus holosericeus</i>)	2.1					2.1
vlhovec červenohřbetý (<i>Cacicus haemorrhous</i>)	3.3			3.1		0.2
vlhovec chocholatý (<i>Psarocolius decumanus</i>)	1.1					1.1
vlhovec zlatohlavý (<i>Icterus chryscephalus</i>)	1.1					1.1
vlhovec žlutokápý (<i>Agelaius icterocephalus</i>)	2.2					2.2
volavčík člunozobý (<i>Cochlearius cochlearius cochlearius</i>)	4.3.1	0.1.1	1.0	1.0.1	0.1	4.3.1
volavka červená (<i>Ardea purpurea manillensis</i>)	1.1					1.1
volavka popelavá (<i>Ardea cinerea</i>)	0.0.1					0.0.1
volavka proměnlivá (<i>Butorides striatus</i>)	3.0					3.0
volavka vlasatá (<i>Ardeola ralloides</i>)	5.3.1	0.0.1		1.0		4.3.2
výřeček filipínský (<i>Otus megalotis</i>)	4.3					4.3
zejozob africký (<i>Anastomus lamelligerus</i>)	4.6	0.0.2			1.2	3.4.2
zoborožec běloocasý (<i>Anthracoseros marcheii</i>)	1.1					1.1
zoborožec kaferský (<i>Bucorvus leadbeateri</i>)	2.1					2.1
zoborožec luzonský (<i>Penelopides manillae manillae</i>)	2.2					2.2
zoborožec rýhozobý (<i>Penelopides panini panini</i>)	3.2	2.0			2.1	3.1
zrzohlávka rudozobá (<i>Netta rufina</i>)	9.4.2	1.1		1.0	0.1	9.4.2
zvonek čínský (<i>Carduelis sinica</i>)	1.0					1.0
zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i>)	1.1	0.0.2				1.1.2

Plazi (Reptilia)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
agama límcová (<i>Chlamydosaurus kingii</i>)	1.3	0.0.1				1.3.1
agama malovaná (<i>Agama picticauda</i>)	8.12.4	0.0.21		1.1.1	4.7.3	3.4.21
agama stepní (<i>Trapelus sanguinolentus</i>)	10.23.42	3.9.49		2.5	4.7.50	7.20.41
agama turkestánská (<i>Paralaudakia lehmanni</i>)	1.2			0.1		1.1
agama vousatá (<i>Pogona vitticeps</i>)	0.1					0.1
agamka písečná (<i>Phrynocephalus mystaceus</i>)	1.3					1.3
agamka Převalského (<i>Phrynocephalus przewalskii</i>)			0.0.20			0.0.20
agamka sluneční (<i>Phrynocephalus helioscopus varius</i>)			0.0.20			0.0.20
anakonda velká (<i>Eunectes murinus</i>)	2.1.1					2.1.1
anolis jeskynní (<i>Anolis bartschi</i>)	1.0		1.0	1.0		1.0
batagur bengálský (<i>Batagur baska</i>)	0.0.9					0.0.9
batagur tuntong (<i>Batagur affinis</i>)	0.0.1					0.0.1
bazilišek zelený (<i>Basiliscus plumifrons</i>)	1.0					1.0
bičovka nosatá (<i>Ahaetulla nasuta</i>)	1.1					1.1
blavor žlutý (<i>Pseudopus apodus thracius</i>)	0.2					0.2
bojga ularburong (<i>Boiga dendrophila melanota</i>)	0.1					0.1
čukvala zavalitá (<i>Sauromalus ater</i>)	3.3.6	0.0.17		1.1	0.1	2.1.23
dasie olivová (<i>Dasia olivacea</i>)			1.2			1.2
dlohokrčka drsná (<i>Chelodina rugosa</i>)	2.3.1	0.0.4				2.3.5
dlohokrčka rotiská (<i>Chelodina mccordi mccordi</i>)	4.5					4.5
dracena krokodýlovitá (<i>Dracaena guianensis</i>)	1.1			1.0		0.1
felzuma Standingova (<i>Phelsuma standingi</i>)	2.1	0.0.2				2.1.2
gaviál indický (<i>Gavialis gangeticus</i>)	3.3					3.3
gekon (<i>Chondrodactylus laevigatus</i>)	9.9.8	0.0.6			4.3	5.6.14
gekon létavý (<i>Ptychozoon kuhli</i>)	1.1	1.2		0.1		2.2
gekon obrovský (<i>Gekko gecko</i>)	5.4.15	0.0.1				5.4.16
gekon panenský (<i>Lepidodactylus lugubris</i>)	0.38.5	0.5				0.43.5
gekon pruhovaný (<i>Gekko vittatus</i>)	4.1.3					4.1.3
gekon přilbový (<i>Tarentola chazaliae</i>)	1.1	0.0.2				1.1.2
gekon skvrnitý (<i>Homopholis fasciata</i>)	1.2	0.0.3		1.0		0.2.3
gekon uzbecký (<i>Tenuidactylus bogdanovi</i>)	1.1					1.1
gekon zázračný (<i>Teratoscincus scincus scincus</i>)	4.2.11	0.0.3				4.2.14
gekončík noční (<i>Eublepharis macularius</i>)	2.5.2	0.0.4				2.5.6
gekončík východoafrický (<i>Holodactylus africanus</i>)	2.0					2.0
hroznýš (<i>Sanzinia voluntary</i>)	1.1					1.1
hroznýš královský mexický (<i>Boa constrictor imperator</i>)	1.0					1.0
hroznýšek pestrý (<i>Eryx colubrinus loveridgei</i>)	4.8.24	0.0.23		0.1	0.0.47	4.7

Plazi (Reptilia)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
hroznýšek tatarský (<i>Eryx tataricus</i>)			1.2	0.1		1.1
hroznýšek tatarský (<i>Eryx tataricus speciosus</i>)	0.0.2					0.0.2
hroznýšovec duhový (<i>Epicrates cenchria cenchria</i>)	1.1					1.1
hroznýšovec kubánský (<i>Chilabothrus angulifer</i>)	2.1.5		1.0			3.1.5
chameleon africký (<i>Chamaeleo africanus</i>)			2.2	2.1		0.1
chameleon obrovský (<i>Furcifer oustaleti</i>)	2.0			1.0		1.0
chřestýš kostkovaný (<i>Crotalus adamanteus</i>)	2.2.2					2.2.2
chřestýšovec mangšanský (<i>Protobothrops mangshanensis</i>)	3.1			1.0		2.1
ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>)	1.3.8					1.3.8
ještěrka zelená (<i>Lacerta viridis</i>)	15.23.24	0.0.12				15.23.36
kandoja fidžijská (<i>Candoia bibroni</i>)	1.1					1.1
karetka novoguinejská (<i>Carettochelys insculpta</i>)	0.0.6					0.0.6
klapavec Salvinův (<i>Staurotypus salvinii</i>)	0.0.1					0.0.1
korálovka kalifornská (<i>Lampropeltis californiae</i>)	0.0.1					0.0.1
korálovka královská (<i>Lampropeltis pyromelana</i>)	0.0.1					0.0.1
korálovka Ruthvenova (<i>Lampropeltis ruthveni</i>)	1.1.7	0.0.1				1.1.8
korovec jedovatý (<i>Heloderma suspectum suspectum</i>)	1.0					1.0
krajta Albertisova (<i>Leiopython albertisii</i>)	2.1.2	0.0.4	1.0	1.0	0.0.2	2.1.4
krajta cejlonská (<i>Python molurus pimbura</i>)	2.1.5					2.1.5
krajta královská (<i>Python regius</i>)	1.4.7					1.4.7
krajta kýlnatá (<i>Morelia carinata</i>)	1.1					1.1
krajta nachová (<i>Python brongersmai</i>)	3.0					3.0
krajta zelená (<i>Morelia viridis</i>)	1.1					1.1
krátkokrčka červenobřichá (<i>Emydura subglobosa</i>)	5.4.27				2.2.21	3.2.6
krátkokrčka novoguinejská (<i>Elseya novaeguineae</i>)	1.1.2					1.1.2
krokodýl kubánský (<i>Crocodylus rhombifer</i>)	0.2					0.2
kruhochvost nížinný (<i>Cordylus tropidosternum</i>)	1.0					1.0
kruhochvost štítnatý (<i>Ouroborus cataphractus</i>)	1.1					1.1
křovinař ostnitý (<i>Bothriechis schlegelii</i>)	3.3				0.1	3.2
leguán – hybrid (<i>Cyclura lewisi</i> x <i>C. nubila nubila</i>)	0.0.6					0.0.6
leguán chutný (<i>Iguana delicatissima</i>)	1.2					1.2
leguán kubánský (<i>Cyclura nubila nubila</i>)	11.3.22	0.0.9		1.0	2.1	8.2.31
leguán kyjoocasý (<i>Ctenosaura quinquecarinata</i>)	5.2			1.0		4.2
leguán pustinný (<i>Dipsosaurus dorsalis</i>)	1.2.3			0.1		1.1.3
leguán zelený (<i>Iguana iguana rhinolopha</i>)	1.2					1.2
leguánek měnivý (<i>Leiocephalus carinatus aquarius</i>)	4.4	0.0.4		2.0		2.4.4
leguánek modravý (<i>Petrosaurus thalassinus</i>)	1.0					1.0
leguánek ostnitý (<i>Sceloporus magister</i>)	1.0					1.0
leguánek pruhocasý (<i>Callisaurus draconoides</i>)	13.6	4.5.40		4.0	7.6.32	6.5.8
leguánovec obojkový (<i>Crotaphytus collaris collaris</i>)	0.1	0.0.1	2.1			2.2.1
lepoještěr pestrý (<i>Calotes versicolor</i>)		0.0.5	1.1	0.1		1.0.5
mabuja kapverdská (<i>Chioninia vaillantii</i>)	1.2					1.2
mabuja perleťová (<i>Trachylepis margaritifera</i>)	2.7.5					2.7.5
mabuja východní (<i>Mabuya multifasciata</i>)		0.0.5	4.5	1.1		3.4.5
orlicie bornejská (<i>Orlitia borneensis</i>)	2.3.4					2.3.4
paještěrka Převalského (<i>Eremias przewalskii</i>)			0.0.20			0.0.20
plochoještěr (<i>Platysaurus torquatus</i>)	1.0			1.0		
psohlavec Batesův (<i>Corallus batesii</i>)			1.1			1.1
ropušník velký (<i>Phrynosoma asio</i>)	2.1			1.0		1.1
scink (<i>Scincopus fasciatus</i>)	0.0.4					0.0.4
scink ohnivý (<i>Lepidothyris fernandi</i>)	1.0.4					1.0.4
scink šalomounský (<i>Corucia zebrata</i>)	0.1			0.1		
slepýš křehký (<i>Anguis fragilis</i>)	2.2.3					2.2.3
smrtonoš zmiji (<i>Acanthophis antarcticus</i>)	1.0					1.0
šírohlavec východní (<i>Malpolon insignitus fuscus</i>)	1.1.2			0.0.2		1.1
štíhlovka Ravergierova (<i>Hemorrhoids ravergieri</i>)	7.1.5	0.0.9				7.1.14
teju červenavý (<i>Salvator rufescens</i>)	1.0					1.0
tilikva australská (<i>Tiliqua scincoides intermedia</i>)	0.0.1					0.0.1
tilikva scinkovitá (<i>Tiliqua scincoides</i>)	0.0.2			0.0.2		
trnoještěr (<i>Acanthosaura murphyi</i>)	2.0.1					2.0.1
trnorep mezopotámský (<i>Saara loricata</i>)	1.1.3					1.1.3
trnorep skalní (<i>Uromastix acanthinura</i>)	0.0.1				0.0.1	
trnorep somálský (<i>Uromastix princeps</i>)	1.1.4			0.1		1.0.4

Plazi (Reptilia)	1. 1. 2023	Narození	Příchod	Úhyn	Odchod	31. 12. 2023
trnorep žihaný (<i>Uromastix dispar flavifasciata</i>)	1.2					1.2
užovka amurská (<i>Elaphe schrencki</i>)	1.0					1.0
užovka hladká (<i>Coronella austriaca</i>)	4.3.6			0.0.1		4.3.5
užovka nosatá (<i>Gonyosoma boulengeri</i>)	0.1.3					0.1.3
užovka obojková (<i>Natrix natrix</i>)	1.1.6					1.1.6
užovka podplamatá (<i>Natrix tessellata</i>)	1.1.11					1.1.11
užovka stromová (<i>Zamenis longissimus</i>)	1.1.1					1.1.1
užovka tygří (<i>Rhabdophis tigrina</i>)			0.0.3			0.0.3
užovka urartská (<i>Elaphe urartica</i>)	1.3					1.3
varan antracitový (<i>Varanus beccarii</i>)	0.1			0.1		
varan komodský (<i>Varanus komodoensis</i>)	9.7				1.0	8.7
varan molucký (<i>Varanus melinus</i>)	2.2.3	0.0.1				2.2.4
varan smaragdový (<i>Varanus prasinus</i>)	1.0					1.0
varanovec bornejský (<i>Lanthanotus borneensis</i>)	1.4.10		1.1	0.1	1.0	1.4.10
vejcožrout rezavý (<i>Dasypeltis medici</i>)	0.1					0.1
vejcožrout západoafrický (<i>Dasypeltis gansi</i>)	2.2					2.2
vodnářka pruhovaná (<i>Homalopsis buccata</i>)	5.5.2	0.0.7		0.0.1		5.5.8
zmije nosorožčí (<i>Bitis rhinoceros</i>)	1.0					1.0
zmije obecná (<i>Vipera berus</i>)	4.6.8	0.0.6		2.1.3	0.3	2.2.11
želva – hybrid (<i>Cyclernys oldhamii x dentata</i>)	0.1					0.1
želva amboinská (<i>Cuora amboinensis</i>)	4.8	0.0.1		0.1		4.7.1
želva anámská (<i>Mauremys annamensis</i>)	1.2.5			1.0		0.2.5
želva bahenní (<i>Emys orbicularis</i>)	8.4.5					8.4.5
želva černavá (<i>Heosemys grandis</i>)	2.2					2.2
želva dlaždicovitá (<i>Manouria impressa</i>)	1.4	0.0.2		0.1		1.3.2
želva egyptská (<i>Testudo kleinmanni</i>)	2.4					2.4
želva hvězdnatá (<i>Geochelone elegans</i>)	4.9.10		0.0.2	0.1.3	1.3	3.5.9
želva korunkatá (<i>Hardella thurjii</i>)	5.3.1					5.3.1
želva kubánská (<i>Trachemys decussata</i>)	5.14.6	0.0.3				5.14.9
želva obrovská (<i>Aldabrachelys gigantea</i>)	8.3.4					8.3.4
želva ohebná (<i>Kinixys erosa</i>)	1.0					1.0
želva Oldhamova (<i>Cyclernys oldhamii</i>)	1.0					1.0
želva ostnitá (<i>Heosemys spinosa</i>)	2.4.4	0.0.1				2.4.5
želva paprscitá (<i>Astrochelys radiata</i>)	0.0.2					0.0.2
želva pardálí (<i>Stigmochelys pardalis pardalis</i>)	3.3.1	0.0.2		0.0.1		3.3.2
želva pardálí (<i>Stigmochelys pardalis</i>)	1.0					1.0
želva pentličková (<i>Cyclernys pulchriata</i>)	0.0.4					0.0.4
želva pinzónská (<i>Chelonoidis niger duncanensis</i>)	1.0					1.0
želva plochohřbetá (<i>Notochelys platynota</i>)	1.0					1.0
želva santacruzská (<i>Chelonoidis niger porteri</i>)	1.0					1.0
želva skalní (<i>Malacochersus tornieri</i>)	1.9.14	0.0.1				1.9.15
želva Smithova (<i>Pangshura smithii</i>)	1.4.6					1.4.6
želva Spenglerova (<i>Geoemyda spengleri</i>)	3.4.16			0.0.1		3.4.15
želva stepní (<i>Testudo horsfieldii kazachstanica</i>)	3.3.8	0.0.7			0.0.6	3.3.9
želva střechovitá (<i>Pangshura tecta</i>)	5.5.1					5.5.1
želva šnekožravá (<i>Malayernys subtrijuga</i>)	2.1			1.0		1.1
želva texaská (<i>Gopherus berlandieri</i>)	1.3.10	0.0.6		0.0.3		1.3.13
želva tlustohrdlá (<i>Siebenrockiella crassicolis</i>)	2.8.6					2.8.6
želva tuniská (<i>Testudo graeca nabeulensis</i>)	2.4.3	0.0.1		1.0.1	1.1	0.3.3
želva záhadná (<i>Cyclernys enigmatica</i>)	2.2.16				0.0.1	2.2.15
želva zelenavá (<i>Testudo hermanni</i>)	1.0					1.0
želva zelenavá (<i>Testudo hermanni boettgeri</i>)	1.0					1.0
želva zubatá (<i>Cyclernys dentata</i>)	0.1					0.1
želva žlutočelá (<i>Cuora galbinifrons</i>)	1.0					1.0
želva žlutočelá (<i>Cuora galbinifrons galbinifrons</i>)	0.2					0.2

Obojživelníci (Amphibia)		31. 12. 2023	
afrička ozdobná (<i>Afraxalus dorsalis</i>)	0.0.20	ropucha síťkovaná (<i>Peltophyryne peltoccephala</i>)	1.0
hrabátka drsná (<i>Pyxicephalus adspersus</i>)	0.0.1	ropuška starostlivá (<i>Alytes obstetricans</i>)	1.0
létavka obecná (<i>Polypedates leucomystax</i>) *	0.0.111	rosnice siná (<i>Pelodryas caerulea</i>)	0.0.3
létavka ušatá (<i>Polypedates otolophus</i>) *	5.4.67	velemlok čínský (<i>Andrias davidianus</i>)	3.0.12
listovnice pestrá (<i>Phyllomedusa hypochondrialis</i>)	0.0.1	vodnice posvátná (<i>Telmatobius culeus</i>)	0.0.175
rákosníčka běloskvrnná (<i>Heterixalus alboguttatus</i>) *	0.0.40		
Ryby (Pisces)		31. 12. 2023	
amuřice Hoevenova (<i>Leptobarbus hoevenii</i>)	0.0.8	nožovec velký (<i>Chitala chitala</i>)	0.0.1
arowana dvojbousá (<i>Osteoglossum bicirrhosum</i>)	0.0.1	pangas (<i>Pangasius sp.</i>)	0.0.1
čichavec líbající (<i>Helostoma temminckii</i>)	0.0.23	pangas vláknoploutvý (<i>Pangasius sanitwongsei</i>)	0.0.8
čtverzubec zelený (<i>Dichotomymyctere nigroviridis</i>)	0.0.15	parmička (<i>Dawkinsia tambraparniei</i>) *	0.0.280
dánio malabarské (<i>Danio malabaricus</i>) *	0.0.220	parmička Everettova (<i>Puntius everetti</i>)	0.0.5
duhovka Bleherova (<i>Chilatherina bleheri</i>) *	0.0.113	parmička pětipruhá (<i>Puntius pentazona</i>)	0.0.12
duhovka Boesemanova (<i>Melanoaenia boesemani</i>) *	0.0.204	parmička Schwanenfeldova (<i>Barbonymus schwanenfeldii</i>)	0.0.30
duhovka diamantová (<i>Melanoaenia praecox</i>) *	0.0.50	parmička žraločí (<i>Balantiocheilos melanopterus</i>)	0.0.30
duhovka lososová (<i>Glossolepis incisus</i>) *	0.0.195	peřovec andělský (<i>Synodontis angelicus</i>)	0.0.5
ilyodon Whiteův (<i>Ilyodon whitei</i>) *	0.0.75	peřovec ozdobný (<i>Synodontis decorus</i>)	0.0.36
kaložrout pruhovaný (<i>Selenotoca multifasciata</i>)	0.0.1	přisavka thajská (<i>Gyrinocheilus aymonieri</i>)	0.0.2
kaložrout skvrnitý (<i>Scatophagus argus</i>)	0.0.10	rezatka čínská (<i>Myxocyprinus asiaticus</i>)	0.0.4
kaložrout skvrnitý (<i>Scatophagus argus atromaculatus</i>)	0.0.5	sekavka nádherná (<i>Chromobotia macracanthus</i>)	0.0.45
labeo černé (<i>Labeo chrysophekadion</i>)	0.0.3	skvrnívec proužkovaný (<i>Etrophus suratensis</i>)	0.0.15
labeo červenocasé (<i>Epalzeorhynchus bicolor</i>)	0.0.1	stříkoun lapavý (<i>Toxotes jaculatrix</i>)	0.0.15
metynis rostlinožravý (<i>Metynnys hypsauchen</i>)	0.0.39		
Bezobratlí (Evertebrata)		31. 12. 2023	
achatina Iredalova (<i>Lissachatina allisa</i>)	0.0.1	strašilka dábelská (<i>Peruphasma schultei</i>) *	0.0.1
achatina síťkovaná (<i>Lissachatina reticulata</i>)	0.0.1	strašilka ostruhatá (<i>Eurycantha calcarata</i>) *	0.0.1
achatina tmavá (<i>Limicolaria aethiops</i>) *	0.0.11	štír nejdelší (<i>Hadogenes troglodytes</i>)	0.0.5
achatina velká (<i>Achatina achatina</i>) *	0.0.3	šváb (<i>Gyna capucina</i>) *	0.0.3
achatina žravá (<i>Lissachatina fulica</i>)	0.0.1	šváb (<i>Therea olegrandjeani</i>) *	0.0.1
cvrček (<i>Homoeogryllus xanthographus</i>) *	0.0.3	šváb argentinský (<i>Blaptica dubia</i>) *	0.0.2
cvrček jeskynní (<i>Phaeophilacris bredoides</i>) *	0.0.2	šváb egyptský (<i>Polyphaga aegyptiaca</i>) *	0.0.2
kořenoústka balonovitá (<i>Stomolophus meleagris</i>)	0.0.50	šváb harlekýn (<i>Neostylopyga rhombifolia</i>)	0.0.2
kudlanka (<i>Deroplatys truncata</i>)	0.1	šváb kubánský (<i>Byrsotria fumigata</i>) *	0.0.2
kudlanka (<i>Phyllocrania paradoxa</i>)	0.0.6	šváb obrovský (<i>Blaberus giganteus</i>) *	0.0.2
kudlanka (<i>Rhombodera latipronotum</i>)	0.1	šváb pestrý (<i>Eublaberus distantii</i>) *	0.0.2
lupenitka filipínská (<i>Phyllium philippinicum</i>)	0.0.20	šváb simandojský (<i>Simandoa conserfariam</i>) *	0.0.2
maloočka lovecká (<i>Heteropoda venatoria</i>) *	0.0.2	šváb syčivý (<i>Gromphadorhina portentosa</i>) *	0.0.3
mnohonožka (<i>Odontostreptus sjoestedti</i>)	0.0.5	šváb šedý (<i>Nauphoeta cinerea</i>) *	0.0.2
mnohonožka (<i>Spiropoeus fischeri</i>)	0.0.9	šváb turkistánský (<i>Shelfordella lateralis</i>) *	0.0.2
mnohonožka (<i>Telodeinopus aoutii</i>)	0.0.14	šváb velkokřídý (<i>Archimandrita tessellata</i>) *	0.0.2
mnohonožka krásná (<i>Ephibolus pulchripes</i>) *	0.0.6	šváb zelený (<i>Panchlora nivea</i>) *	0.0.2
mnohonožka obrovská (<i>Spirostreptus gigas</i>)	0.0.1	veleštír hojný (<i>Opisthophthalmus glabrifrons</i>)	0.0.1
nefila zlatá (<i>Nephila inaurata</i>) *	0.0.2	veleštír Petersův (<i>Heterometrus petersii</i>) *	0.0.9
nosatec (<i>Rhynchophorus phoenicis</i>) *	0.0.2	veleštír trnitý (<i>Heterometrus spinifer</i>)	0.0.1
pakobylka „Cat Tien“ (<i>Marmessoidea sp.</i>) *	0.0.20	zákeřnice dvojtečná (<i>Platymeris biguttata</i>) *	0.0.2
pakobylka (<i>Ramulus nematodes</i>) *	0.0.3	zákeřnice hrozivá (<i>Psytalla horrida</i>)	0.0.1
pakobylka okřídlená (<i>Sipyloidea sipyilus</i>) *	0.0.3	zlatohlávek (<i>Coelorrhina loricata</i>) *	0.0.9
sklípkan Balfourův (<i>Monocentropus balfouri</i>) *	0.1.2	zlatohlávek (<i>Mecynorrhina torquata</i>) *	0.0.23
sklípkan barvoměnný (<i>Avicularia versicolor</i>)	0.0.1	zlatohlávek (<i>Pachnoda flaviventris</i>) *	0.0.2
sklípkan kadeřavý (<i>Brachypelma albopilosum</i>)	0.1.1	zlatohlávek konžský (<i>Pachnoda marginata</i>) *	0.0.9
sklípkan myší (<i>Pterinochilus murinus</i>) *	0.0.2	zlatohlávek konžský obroubený (<i>Pachnoda marginata marginata</i>) *	0.0.2
sklípkan ostruhatý (<i>Stromatopelma calceatum</i>)	0.0.5	zlatohlávek konžský skvrnitý (<i>Pachnoda marginata peregrina</i>) *	0.0.3
sklípkan růžový (<i>Grammostola rosea</i>)	0.0.1	zlatohlávek smaragdový (<i>Chlorocala africana camerunica</i>) *	0.0.21
sklípkan zlatopruhy (<i>Grammostola pulchripes</i>)	0.0.1	zlatohlávek somálský (<i>Pachnoda iskuulka</i>) *	0.0.3
stínka (<i>Porcellio laevis</i>) *	0.0.11	zlatohlávek zelený (<i>Pachnoda prasina</i>) *	0.0.11
strašilka (<i>Calvisia marmorata</i> 'Mulu')	0.0.1		
strašilka (<i>Sungaya inexpectata</i>) *	0.0.10		
strašilka australská (<i>Extatosoma tiaratum</i>) *	0.0.1		

Foto: Petr Hamančík

